

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**KONYA İLİNDE YAŞAYAN 25-34 YAŞ ARASI GENÇ YETİŞKİN
BİREYLERİN TWİTTER'DA SİYASAL KATILIM DAVRANIŞLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Sema Nur BESEREK

Yüksek Lisans

**KONYA
Kasım 2021**

KONYA İLİNDE YAŞAYAN 25-34 YAŞ ARASI GENÇ YETİŞKİN BİREYLERİN
TWITTER'DA SİYASAL KATILIM DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sema Nur BESEREK

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Sosyoloji Anabilim Dalı
Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM

Konya
Kasım 2021

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 6 ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

25 Kasım 2021

Sema Nur BESEREK

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

25 Kasım 2021

Sema Nur BESEREK

Bana güzel bir hayat veren Babama...

TEŐEKKÖR

Öncelikle bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde, emeği ve sabrını esirgemeyen saygıdeğer tez danıőmanım ve hocam Prof. Dr. Hősamettin ERDEM'e destek ve katkılarından dolayı teőekkör ederim.

Tezimin baőlangıcından son anına kadar yardımlarını ve desteklerini benden esirgemeyen, umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda yılmadan motive eden Sevgili Dostlarım Hadi Alamlı, Havva Nisa Öz ve Ramazan Buğa'ya çok teőekkör ediyorum.

Son olarak, hayatımın her aőamasında olduğu gibi bana benden çok güvenen, her anımda maddi manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen canım anneme ve abilerime çok teőekkör ediyorum. İyi ki varsınız ve hep yanımda olmanız dileğiyle...

Kasım 2021

Sema Nur BESEREK

ÖZET

Sema Nur BESEREK

Konya İlinde Yaşayan 25-34 Yaş Arası Genç Yetişkin Bireylerin Twitter'da Siyasal Katılım Davranışlarının Değerlendirilmesi

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2021

Bu çalışmanın amacı, Konya ilinde yaşayan 25-34 yaş arası genç yetişkin bireylerin Twitter platformunda gerçekleştirmiş oldukları siyasal katılım davranışlarını incelemektir. Bu doğrultuda araştırmanın evrenini Konya il merkezindeki merkez ilçeler oluşturmaktadır. Çalışma evreni içinde yer alan Konya il merkezinde yaşayan, 25-34 yaş arası ve Twitter platformunu kullanan 253 katılımcı kolayda örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, katılımcıların Twitter'da siyasal katılım davranışlarını ölçmek için Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum gibi demografik bilgilerini ölçmek için ise Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ulaşılan bulgulara bakıldığında, katılımcıların Twitter'da siyasal katılım düzeyinin cinsiyete, yaşa ve çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmadığı görülmüştür. Katılımcıların eğitim düzeyi, mesleği, günlük çalışma süresi, medeni durumu, aylık gelir düzeyi, sosyal medyada vakit geçirme süresi ile Twitter'da siyasal katılım düzeyleri arasında, Twitter'da Siyasal Katılım ölçeğinin alt boyutlarına bağlı olarak farklılaşma durumunun değişiklik gösterdiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Siyasal Katılım, Sosyal Medya, Twitter

ABSTRACT

Sema Nur BESEREK

Evaluation of Political Behaviors on Twitter for Young Adults aged 25-34 Living in

Konya Province

Master's Thesis

Konya, 2021

The aim of this study is to examine the relationship between the political participation behaviors of young adult individuals aged 25-34 living in the province of Konya on Twitter. In this direction, the population of the research consists of the central districts in the city center of Konya. 253 participants, aged 25-34, living in the city center of Konya, which is included in the study universe, and using the Twitter platform, were selected by convenience sampling method. As a data collection tool in the research, the Political Participation Scale on Twitter was used to scale the political participation behaviors of the participants on Twitter. Personal Information Form was used to measure the demographic information of the participants such as gender, age and marital status.

According to the findings obtained as a result of the research, it was seen that the level of political participation of the participants on Twitter did not differ according to gender, age, having a child. It has been observed that there is a difference between the education level, profession, daily working time, marital status, monthly income level, time spent on social media and political participation levels on Twitter, depending on the sub-dimensions of the Political Participation Scale on Twitter.

Keywords

Political Participation, Social Media, Twitter

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.1.1. Araştırmanın Hipotezleri	4
1.2. Araştırmanın Önemi	5
1.3. Araştırmanın Varsayımları	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
2. SİYASAL KATILIM.....	7
2.1. Siyasal Katılım Kavramı	7
2.2. Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler	11
2.2.1. Toplumsal Faktörler	11
2.2.2. Siyasal Katılımı Etkileyen Kişisel Faktörler	19
2.2.3. Psikolojik Faktörler	22
2.3. Siyasal Katılım Boyutları	26
2.3.1. Siyasal Parti Üyeliği ve Aktivizmi	27
2.3.2. Seçimlerde Oy Kullanma.....	28
2.3.3. Siyasal Eylemlere Katılma	29
2.3.4. Bağışta Bulunma.....	29
2.3.5. Siyasal-Hukuksal Faktörler	30
3. SOSYAL MEDYA	32
3.1. Sosyal Medya Kavramı ve Özellikleri	32
3.2. Sosyal Medyanın Avantajları	33
3.3. Sosyal Medyanın Dezavantajları.....	35
3.4. Bir Sosyal Ağ Türü Olarak Twitter	37
3.4.1. Twitter'ın Yapısı.....	41

3.5. Sosyal Medya ve Siyasal Katılım İlişkisi.....	43
3.6. Siyasal Katılım ve Sosyal Medyaya İlişkin Bazı Araştırmalar	45
3.7. Twitter ve Siyasal Katılıma İlişkin Bazı Araştırmalar	49
4. YÖNTEM.....	54
4.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	54
4.2. Verilerin Toplanması.....	54
4.2.1. Veri Toplama Araçları.....	54
4.2.2. Veri Toplama Süreci.....	55
4.3. Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi	56
5. BULGULAR VE TARTIŞMA	58
5.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	58
5.2. Katılımcıların Sosyal Medya Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular	60
5.3. Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılımı.....	60
5.4. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Twitter’da Siyasal Katılımı	61
5.5. Katılımcıların Sosyal Medyada Vakit Geçirme Süresine Göre Twitter’da Siyasal Katılımı.....	81
6. SONUÇ	84
KAYNAKLAR	88
ÖZGEÇMİŞ	98
EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	99
Ek 2. TWİTTER’DA SİYASAL KATILIM ÖLÇEĞİ	101
Ek 3. ETİK KURUL/KOMİSYON İZİNİ/MUAFİYETİ.....	103

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri.....	59
Tablo 2. Katılımcıların sosyal medya kullanım durumları	60
Tablo 3. Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar.....	61
Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması	63
Tablo 5. Katılımcıların yaşları ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar.....	65
Tablo 6. Katılımcıların eğitim durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	67
Tablo 7. Katılımcıların mesleğine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması	70
Tablo 8. Katılımcıların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması	73
Tablo 9. Katılımcıların medeni durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	75
Tablo 10. Katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması	77
Tablo 11. Katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması.....	79
Tablo 12. Katılımcıların sosyal medyada vakit geçirme süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması	82

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
s.:	Sayfa
vb.:	Ve benzeri
TT:	Trendig Topic
RT:	Retweetleme
DM:	Direct Message
X^2 :	Kruskal-Walls test istatistiği değeri.
Z:	Mann-Whitney test istatistiği değeri.
p:	Test istatistiği değerinin anlamlılığı.
x:	Örneklemin ortalaması
s:	<i>Standart sapma</i>
SO=	<i>Sıra Ortalaması</i>
M=	<i>Medyan</i>

1. GİRİŞ

Eskiden beri siyaset olgusu her toplumda kendine yer edinmiştir. Toplumun her üyesi kendini bir şekilde siyasal sistemin içinde bulmuştur. Bu durumda bireyin siyasal sisteme karşı tavrını, tutumunu ve davranışlarını gösteren siyasal katılım kavramı karşımıza çıkmaktadır (Daver, 1993, s.203). Siyasal katılım, bireyin sahip olduğu temel haklar arasında görülmekte ve bireyin siyasal sisteme yönelik aktif bir rol oynayabileceğini göstermektedir (Kingston, 2014, s.259). Devletin siyasal kararlarına yönelik çeşitli faaliyetlerde (mitingler ve gösterilerde bulunma, propaganda yapma, parti faaliyetlerinde rol alma) bulunma, siyasal iktidarın seçimler yoluyla belirlenmesi, yerel ya da ulusal düzeyde gerçekleşen siyasal etkinliklere katılma, yasal veya yasal olmayan faaliyetlerde bulunma siyasal katılım bağlamında gerçekleşen bazı eylemlerdendir (Uluç, 2007, s.36). Siyasal gündemi takip etme, bilgi alma, haber toplama, siyasi bir olaya destek olma ya da tepki verme, yönetimle ilgili seçimlerde aday olma gibi farklı biçim ve boyutlarda da siyasal katılım kendini göstermektedir (Gökçimen, 2008, s.7 . Bu noktada siyasal katılımın sadece seçimlerde oy kullanmakla sınırlı olmadığı (Moore & Linda, 2015) geniş bir yelpazeye sahip olduğu söylenebilir.

“Enformasyon çağı” olarak adlandırılan günümüz dünyasında, kitle iletişim araçları aracılığı ile siyasal enformasyonun bireylere ulaşması ve bireylerin siyasal yaşamdaki gelişmelerden haberdar olması önem kazanmıştır (Dilber, 2012, s.83). İletişim ağlarında yaşanan gelişimler ve çağın gereksinimlerine yanıt veren iletişim teknolojisi, siyasetin ve kamuoyunun vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte sosyal medya olarak nitelendirilen yeni iletişim ortamları siyaset, ekonomi, sosyal ilişkiler, kültür gibi hayatımızın her alanında köklü bir dönüşüm meydana getirmiştir (Yağmur, 2015, s.11). Bireylerin yaşamlarında sosyal faaliyetlerinden alışveriş biçimlerine kadar geniş bir yelpazeyi etkilemiştir. Sosyal medya olgusu ile değişen bu süreç bireylerin siyasal katılım davranışlarını da önemli ölçüde etkilemiştir (Aktan, 2017, s.55). Bilgi paylaşımının yoğun olması, bireyler arası etkileşime imkân tanınması, bireylerin vatandaşlık ve politik sorumluluk duygularını artırması açısından sosyal medya etkin bir rol oynamaktadır. Bu anlamda siyasal tartışmalara ve karşılıklı iletişime imkân veren sosyal medya platformlarının politik sorumluluklar üzerinde olumlu etkilerinin olduğu düşünülmektedir (Kim & Chen, 2016, s.321). Nitekim sosyal medya, siyasal

süreçlerde haberler ile sürece dâhil olma ve siyasal katılım sağlama açısından vatandaşlara yeni fırsatlar sunan yeni bir alan olarak görülmektedir (Hyun & Kim, 2015, s.328).

Günümüzde sosyal medya platformları toplumda çok sayıda genç yetişkin birey tarafından aktif olarak kullanılmaktadır. Siyasal katılım açısından oldukça önemli bir mecra haline gelen sosyal medya platformları üzerinden bireyler siyasal paylaşımlar yapmakta, parti ya da parti liderlerini, siyasal gündemi takip etmekte, gündeme yönelik fikir ve görüşlerini duyurmakta hatta sosyal medya aracılığı ile eylem ve protestolar düzenlemektedirler (Görgülü, 2018, s.1-2). Bireyler farklı ideolojilerdekilerle etkileşim kurmak, kendisi ile aynı düşüncede olan bireyleri takip etmek, görüşlerini pekiştirmek, tartışmalara katılmak, siyasal anlamda sosyalleşmek, yaratıcı siyasal içeriklerle ilgilenmek, siyasi bir gruba dâhil olmak gibi farklı siyasal amaçlarla sosyal medyayı kullanmaktadır. Sosyal medyanın siyasal amaçlı diğer bir kullanım biçimi ise siyasal duyurumlarda bulunmaktır. Bu bağlamda, siyasi olarak taraftar toplamak, siyasi konularda farkındalık geliştirmek, ideoloji yaymak gibi alt amaçlara ulaşmak için de kullanılabilir (Arklan, 2016, s.624). Eylem ve davranışın ön plana çıktığı siyasal katılım biçimleri arasında sosyal medya olgusu, günümüzde genç yetişkin bireylerin sesini duyurmasında, siyasete aktif katılım sağlamasında, siyasal gelişmelerden haberdar olmasında ve gelişmeleri takip etmesinde, siyasi fikir ve görüşlerini daha rahat ifade etmesinde oldukça önemli bir araç haline gelmiştir.

Bu çalışmanın esas konusu olan Twitter, belirli bir karakter sınırlaması çerçevesinde bireylerin “ne yaptığını” açıklaması temelleri üzerine kurulan bir sosyal medya platformudur. Mikroblog hizmeti olan, takipçi ve takip edilen arasında karşılıklı bir ilişkiyi zorunlu kılmayan (Weinberg, 2009, s.125) Twitter’ın, siyasetçiler ve vatandaşlar tarafından git gide artan kullanımı, onu siyasal katılım pratiklerinin önemli bir parçası haline getirmiştir. Twitter platformu üzerinden siyasal liderler ve kurumlar seçmenleri bilgilendirebilmekte, siyasal gündemi belirleyebilmekte, çeşitli konulara yönelik seçmenlerin fikirlerine başvurarak politika geliştirebilmektedir (Doğan & Alptekin, 2019, s.364). Çevrimiçi olma ve hareketlilik imkânı sağlaması açısından siyasal katılımı oldukça önemli görülen Twitter, adayların seçmenlerin desteğini almada ve oy toplama stratejilerinde önemli bir işleve sahiptir (Övünç, 2014, s.410). Bireyler de siyasilerin

tweetlerine olan ilgilerini favori (beğeni) yaparak, retweet ederek, yorum yaparak göstermektedir (Ceng, 2018, s.684). Bu bağlamda, çevrimiçi siyasal alanda vatandaşlar hem özgür bireyler hem de sanal topluluğun bir parçası olarak; siyasal gündeme yönelik içerik oluşturabilme gücüne sahip, siyasal katılımı aktif olabilen bireylerdir (Meriç, 2014, s.404-405).

Yukarıda da belirtilenler doğrultusunda; genç nüfusun yoğun olduğu Türkiye’de sosyal medya platformlarının kullanımı sosyal yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmada, temel olarak sosyal medya ve siyasal katılım arasındaki ilişki, daha özelden ise bir sosyal medya platformu olan Twitter ve siyasal katılım ilişkisi, Konya ilinde yaşayan 25-34 yaş arası genç yetişkin bireyler özelinde incelenmiştir. Güncel gelişmeleri içinde barındıran, bilgi paylaşımını ve haber almayı sağlayan, bireylerin fikirlerini paylaştığı sosyal medya ve siyasal katılım çalışmalarına bakıldığında, bilhassa Konya üzerine odaklanan çalışmalarda, genellikle üniversite öğrencileri üzerine çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, Twitter’ı en çok kullanan yaş gruplarından olan, 25-34 yaş aralığındaki ve Konya ilinde yaşayan bireylerle çalışmanın yürütülmüş olmasının araştırmayı önemli kıldığı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; son yıllarda kullanımı gittikçe artan ve bu doğrultuda sosyal ve siyasal yapı üzerindeki etkileri tartışılan sosyal medyanın, özeldde ise Twitter platformunun, Konya ilinde yaşayan 25-34 yaş arası genç yetişkin bireylerin siyasal katılım davranışlarına olan etkisini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, Twitter'da siyasal katılım olgusuna etki eden değişkenler(meslek, gelir durumu, eğitim durumu vb.) arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin, Twitter'da siyasal katılım düzeylerinin ele alınan değişkenlere bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

1.1.1. Araştırmanın Hipotezleri

H1 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında cinsiyete göre fark vardır.

H2 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşları arasında ilişki vardır.

H3 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında eğitim durumlarına göre fark vardır.

H4 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında mesleklerine göre fark vardır.

H5 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında günlük çalışma sürelerine göre fark vardır.

H6 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında medeni durumlarına göre fark vardır.

H7 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında çocuk sahibi olma durumlarına göre fark vardır.

H8 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında aylık gelirlerine göre fark vardır.

H9 : Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında sosyal medyada vakit geçirme sürelerine göre fark vardır.

1.2. Araştırmanın Önemi

İçinde bulunduğumuz kitle iletişim çağında yaşanan baş döndürücü gelişmeler, özellikle internet teknolojisinin gelişiminin yaygınlaşması ile siyasi konularda sosyal medya oldukça önemli bir noktaya ulaşmış ve siyasi iletişim amaçlı kullanılmaya başlamıştır. Bireyler ve siyasi yaşam arasında köprü görevi gören sosyal medya olgusu sahip olduğu avantajlar ve özelliklerle siyasi bilgilenme sürecini etkilemektedir. Sosyal medyanın kullanım ve erişiminin kolaylığı, daha hızlı, ucuz ve kısa yollarla güncel gelişmeleri takip etmeye olanak sağlaması, bireylerin fikirlerini paylaşmasına, farklı fikirler üzerine tartışmasına ve diğer bireyler ile etkileşimde olmasına olanak tanınması gibi sahip olduğu avantajlar siyasi yaşamı da etkilemiştir. Özellikle sosyal medya platformları arasında olan Twitter, siyasi yaşamdaki faaliyetleri, siyasi gündemi ve tartışmaları takip etmeye imkan tanınması nedeniyle günümüzde siyasi liderler ve vatandaşlar tarafından yoğun olarak kullanılır hale gelmiştir. Twitter'ın vatandaşların siyasi konulara yönelik görüşlerini, beklentilerini, tepkilerini ortaya koymasına imkan sağlaması ve toplumun siyasi katılım sürecine yeni bir boyut kazandırması açısından git gide önemini arttırdığı düşünülmektedir.

Vatandaşların siyasete katılımının toplumun geleceği açısından önemi düşünüldüğünde, Twitter'ın siyasi bilgilenme sürecinde ne şekilde kullanıldığı ve siyasi katılım davranışlarına olan etkisinin incelenmesi önem arz etmektedir. Siyasi katılım sağlama açısından sosyal medya ve siyasi katılım çalışmalarına bakıldığında, bilhassa Konya üzerine odaklanan çalışmalarda, genellikle üniversite öğrencileri üzerine çalışmalar yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, Twitter'ı en çok kullanan yaş gruplarından, 25-34 yaş aralığında olan ve Konya ilinde yaşayan bireylerin Twitter kullanımlarının siyasi katılım süreçlerine olan etkisinin tespit edilmesi araştırmayı önemli kılmaktadır. Bu bakımdan araştırmadan elde edilen verilerin sosyal medya ve siyasi katılım çalışmalarına ve literatüre katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir.

- Araştırma sonucunda elde edilen anket verilerinin eksik ya da hatalı olanları elendiğinde, araştırma için sağlıklı sonuçlar verecek şekilde yanıtlandığı,

- Araştırmaya katılan bireylerin anket sorularını doğru anlayıp, herhangi bir yanıltıcı unsur olmaksızın içtenlikle yanıtladığı,
- Araştırmada kullanılan ölçeğin araştırma hipotezlerinin testi için ve araştırmanın amacına uygun olduğu,
- Araştırma sonuçlarının Konya iline benzer niteliğe sahip iller için de geçerli olduğu,
- Kullanılan istatistiksel testlerin araştırmanın amacına ve sonuçların tespitine uygun olduğu, araştırmanın temel varsayımlarıdır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu’ndan elde edilen verilerle sınırlıdır. Çalışma evreni, Konya il merkezindeki merkez ilçeler ile sınırlıdır. Araştırma Konya il merkezinde yaşayan, 25-34 yaş arası ve sosyal medya platformlarından Twitter’ı kullanan katılımcılardan alınan veriler ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmanın niceliksel sınırlılıkları uygulamanın yapıldığı coğrafi alan ve uygulanan yöntemden kaynaklanmaktadır. Özellikle farklı sosyo-ekonomik yapılaraya sahip illerde, farklı kültürel değerleri taşıyan bireylerde araştırma sonuçlarında gözle görülür farklılaşma olması öngörülebilir. Araştırma niteliği konusunda da bazı sınırlılıklar söz konusudur. Örneğin, ‘siyasal katılım davranışları’ sürecinin alt boyutları değerlendirildiğinde, bireylerin siyasal tutum ve siyasal katılım davranışlarında birçok farklı faktör ve değişken yer alabilmektedir. Bu faktör ve değişkenlerde siyasal güven, siyasal ilgi, siyasal yeterlilik gibi birçok siyasal davranışa etki eden unsur tek başına araştırma konusu olabilecek mahiyettedir.

2. SİYASAL KATILIM

Bu bölümde siyasal katılım kavramı, siyasal katılımı etkileyen faktörler, siyasal katılımın boyutları incelenmiş ve kuramsal görüşlere yer verilmiştir.

2.1. Siyasal Katılım Kavramı

Antik Yunan döneminden beri tartışılan iktidarı kullanma biçimi ve egemenlik hakkı halka dayandırılmıştır. Halk Agora olarak ifade edilen meydanlarda toplanıp, Site adı ile bilinen şehir devletlerine yönelik düşüncelerini doğrudan katılım ile beyan etmiştir. Ancak Antik Yunan döneminde seçme ve seçilme hakkı her yurttaşa verilmemiştir. Modern ulus devletlerin oluşumu ve genel-eşit oy hakkının da yaygınlaşması sonucu her yurttaş siyasal katılım hakkı kazanmıştır. Tüm yurttaşların, karar mekanizmalarına doğrudan katılımı mümkün olamayacağı için temsili katılım uygulanmaya başlamıştır (Şimdi, 2019, s.30). On yedinci ve on sekizinci yüzyıllara tekabül eden bu dönemde halk toplumu yönetecek kanunları yapma sürecinde bulunmaya başlamıştır. Temsil yöntemi ve vatandaşın katılımı ile yönetilmeye başlayan ulus devlet, meşruiyet temelini geliştirmiştir. Böylece, ulus devlet yapısı içerisine demokratik yönetim biçimi dahil edilmiştir (Ateş, 2007, s.42). Yunan toplumunda, halk ve köleler farklı kategorilerde yer almıştır. Yunan toplumundaki “yurttaş” kavramında; toplumunun tamamına(köleler, yoksullar, yabancılar, kadınlar) bakıldığında, çok sınırlı bir kesime “yurttaş” kavramıyla siyasal haklar tanınmıştır. Bu noktada, modern demokraside yer alan “yurttaş” kavramı ile Yunan toplumundaki yurttaş kavramı birbirinden farklılık göstermektedir. Modern demokrasilerde; “yurttaş”, “toplum”, “halk” birbirini kapsayan kavramlardır. Yunan toplum yapısında “klasik demokrasinin” ele alınmasıyla; “klasik demokrasi” ve “modern demokrasinin” temelinde yer alan farklılıklar netleşmektedir (Akkoç, 2014, s.41).

Siyaset ve ona karşı toplum ve bireyin izlediği tutumlar, geçmişten günümüze üzerinde durulan bir konudur. Zira birey ve toplum kendisini ilgilendiren olaylara ve konulara müdahil olmak istemektedir. Genel anlamda siyasal katılım olarak kavramlaşan bu olgu, hangi rejim ile yönetilirse yönetilsin tüm toplumlarda söz konusudur. Dolayısıyla siyasal katılım olgusu sadece demokratik rejimlere özgü bir durum değildir. Ancak halkın bakış açısından yönetim anlamına gelen demokrasi sağlığının en önemli noktalarından biri halkın optimum seviyede siyasete katılması olmaktadır. Bununla birlikte siyasal katılım

olgusu demokrasinin olmazsa olmazı haline gelmiştir (Aydın, 2018, s.156). Toplumlar da demokrasinin yerleşmesi ve sağlam temellere oturmasında yerel yönetimler önemli bir etkiye sahiptir. Yerelde demokrasi olmadan ulusalda olması mümkün olmadığından; halkın siyasal bilincini ve sorumluluk duygusunu geliştirmede yerel yönetimler önemli bir rol oynamaktadır. Günümüze bakıldığında, değişime açık olmayan, otoriter ve aşırı merkezîyetçi devlet yapılanmaları, dünyada yaşanan değişimler ışığında daha demokratik ve katılımcı yönetim anlayışıyla yapılanmaya gitmektedir (Görün, 2006, s.160). Bu bakımdan siyasal katılımın tanımlanması oldukça önemli görülmektedir. Siyasal katılım kavramı geniş bir çerçevede incelendiğinde, salt bir tanım yapmanın oldukça zor olduğu görülmektedir. Kavramın tanımlanmasında bir uzlaşma olmaması sebebiyle literatürde farklı açılardan değerlendirilmiş tanımlar yer almaktadır. Siyasal katılım kavramının açıklanması için öncelikle katılım kavramına değinilmesi yerinde olacaktır.

Katılım, dar anlamda seçimlere katılım olarak ifade edilebileceği gibi; geniş anlamda, bürokratik ve siyasal karar alma sürecine her aşamada katılım olarak da tanımlanmaktadır. Katılma olgusu, vatandaşın, siyasal kişileri ve çalışmalarını etkilemek üzere yaptıkları yasal davranışlardan meydana gelmektedir. Kimi zaman yasal davranışların yanında yasa dışı girişimler de katılım örnekleri içinde yer almaktadır. Katılım süreci, siyasal kararları etkilemeyi amaçlayan tüm davranışları içermektedir (seçimlerde oy kullanma, para bağışında bulunma, parti etkinliklerine katılma gibi) (Bat & Vural, 2010, s.151-152). Siyasal katılım, bir topluma mensup olan vatandaşların, siyasal sisteme yönelik tutumlarını belirleyen bir kavramdır. Bunu sadece seçimlerde oy kullanmak olarak görmek eksik veya yanlış bir anlayış olabilir. Katılma, ufak bir meraktan başlayıp yoğun bir eyleme kadar uzanabilmektedir. Toplum üyelerinin hepsi şüphesiz ki siyasal olaylara yönelik tepki göstermezler. Bazı vatandaşlar gece gündüz siyasetle ilgilenmesine rağmen (ufak bir azınlık) bazı vatandaşlar siyasal konulara tamamen ilgisizdir. Bu açıdan, Aristoteles'in "insan siyasal bir yaratıktır" sözü, sadece belli ölçüde ve genel bir ifadeyle bütün insanların siyasal topluluklar içerisinde yaşamalarını açıklaması yönünden doğru olduğu düşünülebilir (Kapani, 2015, s.144).

Siyasal katılım, bir toplumun vatandaşı ile yönetim arasındaki ilişkiyi sağlayan bağlantıdır. Siyasal katılım süreci; toplumun yönetimden beklentilerini, ilgi duyduğu alanları, beklenti ve ihtiyaçlarını, tercihlerini doğrudan ya da dolaylı yollarla aktarmasını

sağlayan bir süreçtedir (Rudolph & Cho, 2008, s.274). Siyasal sistemde vatandaşların bazen doğrudan bazen dolaylı bir şekilde yöneticilerini seçme, toplumsal ve kişisel çıkarlar doğrultusunda siyasi kararlara tesir etme amacıyla gerçekleştirdiği davranışların tamamı siyasal katılım olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda, birey yalnız kararları etkileyen değil, karar veren konumuna geçebilir (Çağlar, 2011, s.41).

Farklı bir tanıma göre siyasal katılım, toplumda yaşanan siyasal olaylara duyulan ilginin, izlemekten öte bir durum olduğunu belirtmektedir. Siyasi olayları, haberleri, internetten, gazeteden, televizyondan veya radyodan takip etmek ile siyasi olaylara tepki göstermek, siyasi olayların tarafı olmak, gerektiği zaman siyasi olayların akışını değiştirmek amacıyla girişimler göstermek siyasal katılım olarak tanımlanabilir (Koru, 2019, s.10). Bu bağlamda siyasal katılım toplumu meydana getiren bireylerin, siyasal davranışları olarak ele alınacak her türlü toplumsal, siyasal, ekonomik kararlara yönelik gösterilen tepkiler ve yaklaşımlar olarak görülmektedir (Öztekin, 2014, s.251).

Parry vd. (1991), siyasal katılımın kamu politikalarının gelişimi, topluma aktarılması ve politikaların uygulama süreçleri içerisinde yer aldığını ve hükümet tarafından alınan kararlar ve uygulamalarda vatandaşların eylemleri ile süreci etkilemeyi amaçlamasını siyasal katılım olgusu ile açıklamaktadır (Parry, Moyser, & Day, 1992, s.16). Siyasal katılımı, toplumdaki siyasal karar mercilerini etkilemek amacıyla gerçekleştirilen davranışlar olarak belirten farklı bir tanımlamaya göre ise “merkezi ve yöresel devlet organlarının personelini yahut kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarının tasarlanmış, hukuki veya hukuk dışı başarılı veya başarısız eylemlere girişmeleri” şeklindedir (Özbudun, 1998, s.48).

Milbrath (1965), siyasal katılım etkinliklerini seyirci etkinlikleri, geçiş etkinlikleri ve oyuncu etkinlikleri olmak üzere üç gruba ayırmıştır. Bu kategorilere bakıldığında ise yoğunluk bakımından hiyerarşik bir yapılanma görülmektedir. Seçimlerde oy kullanma, siyasi konularda tartışma, seçimlerde başkalarının fikirlerini değiştirme gibi etkinlikler hiyerarşinin en alt basamağını oluşturmaktadır. Geçiş etkinlikleri ise hiyerarşide orta kademedede yer almaktadır. Siyasi liderlerle ya da kamu görevlileri ile etkileşimde bulunma, bir parti veya adaya yardımda bulunma ya da siyasi toplantılarda yer alma gibi faaliyetler bu kategoride yer almaktadır. Hiyerarşide en üst basamakta ise oyuncu etkinlikleri bulunmaktadır. Bir partinin aktif üyesi olmak, siyasi kampanyalara destek

olmak, yönetimle ilgili toplantılarda bulunmak veya resmi görevlere aday olmak gibi daha yoğun siyasal davranışları işaret etmektedir (Aktaran: Atabey & Hasta, 2018, s. 487-489).

Farklı bir sınıflandırma ise Jean-Marie Denguin (1992) tarafından yapılmıştır. Denguin, katılmayı öncelikle bireyler ya da grupların siyasal eylemleri olarak iki farklı şekilde incelemiştir. Bireyleri incelerken Milbrath'ın sınıflandırmasına benzer şekilde militanlar, seçmenler, siyasal yöneticiler olarak üç farklı ayırım yapmıştır. Grupları ise siyasal partiler ve baskı gruplarını ele alarak değerlendirmektedir (Aktaran: Çağla, 2019,s.104).

Bireylerin siyasal yaşama katılma şekillerini Birch (1993) ise aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- Ulusal seçimlerde oy kullanma,
- Bir parti ya da baskı grubunun aktif üyeliği,
- Referandum gibi doğrudan demokrasi yöntemlerine katılım göstermek,
- Kamu politikalarını değiştirmek amacıyla politik eylemler, grevler vb. faaliyetlerde bulunmak,
- İktidarların danışma birimlerinde bulunmak,
- Seçimler zamanı propaganda ya da farklı kampanyalara katılım sağlamak,
- Sosyal politikaların uygulanması sürecine farklı yöntemlerle müdahale etmek,
- Sivil itaatsizliğin çeşitli formlarında yer almak,
- Çevre sorunları gibi konjonktürle ilgili olan sosyal eylemlerin farklı formları içerisinde bulunmak (Birch, 1993, s.81).

Siyasal katılımın pek çok yolu bulunmasına rağmen, ilk akla gelen, sıklıkla oy kullanma eylemi olmaktadır. Toplumdaki bireyler, ülkeyi yönetecek kişileri ve politikaları (dolaylı olarak) onaylayarak veya reddederek siyasal katılımında bulunmaktadır. Günümüzde modernleşme unsuru, teknolojinin gelişmesi, toplumlarda yaşanan gelişmeler ve klasik demokrasi anlayışının ihtiyaçlara yanıt vermede yetersiz kalması sonucu “katılımcı demokrasi” unsuru hayatımıza girmiştir (Eser & Sarışahin, 2016, s.53). Bu bağlamda siyasal katılma, vatandaşların yönetime katılımını sağlamak, siyasi iktidarın mevcut

gücünü halka dayandırmak amacıyla meydana gelen bir anlayıştır. Geniş kitlelerin siyasi beklentilerinin anlaşılabilmesi için oldukça önemli bir veri olan siyasi katılım, vatandaşların beklentilerinin ilgili makamlara iletilmesini de sağlayabilmektedir. Oy kullanmanın ötesinde anlamları barındıran siyasi katılım, halkın kendini ifade etme aracı haline gelebilmektedir (Canbaz, Eyidiker, & Poyraz, 2019). Nitekim, seçim davranışları ve seçimlerde bulunma, siyasi katılımın en demokratik, en geniş biçimi olarak oy kullanmanın ötesinde, her türlü siyasi olaylara yönelik vatandaşların ilgisinden başlayıp, kitlesel protesto eylemlerine kadar uzanmakta olan bir davranış biçimidir (Öztekin, 2014, s.251).

Literatürde yer alan tanımlamalar incelendiğinde, siyasi katılım kavramı, siyasi olaylara yönelik duyulan ilginin izlemekten öte bir durum olduğunu belirtmektedir. Siyasi gündemi takip etmek, siyasi olaylarda taraf olmak, tepki göstermek ve bunları doğrudan veya dolaylı olarak etkilemek amacıyla girişimlerde bulunmak siyasi katılım olarak ele alınabilir. Aynı zamanda siyasi katılımın, bireyin siyasete ilgi duymasıyla başlayarak siyasi bilgi edinme, gündemi takip etme, seçimlerde oy kullanma, siyasi partilerde görev alma, siyasi eylemlere katılma, siyasi ilişkiler geliştirme gibi çeşitli siyasi eylemleri de kapsadığı söylenebilir.

2.2. Siyasi Katılımı Etkileyen Faktörler

İlgili literatürde toplum tipi ve sosyal çevre, eğitim, meslek, sosyal statü, ekonomik gelir, yaş ve cinsiyet gibi olgular vatandaşın siyasete katılım sürecini etkileyen olgular olarak değerlendirilmiştir. Bu bölümde, siyasete katılıma etki eden faktörler toplumsal ve kişisel faktörler olarak iki ana başlık altında ele alınmıştır.

2.2.1. Toplumsal Faktörler

Vatandaşların siyasi katılımına etki eden toplumsal faktörleri toplum tipleri ve sosyal çevre, eğitim, meslek, statü ve ekonomik gelir, örgüt üyeliği, aile, sınıf, etnik, din, kitle iletişim vb. gibi alt başlıklarda ele almamız mümkündür.

2.2.1.1. Toplumun Tipi ve Sosyal Çevre

Toplum tipinin vatandaşların siyasal katılımına olan etkisine bakıldığında; geleneksel tarım toplumlarında, modern toplumlara kıyasla halkın siyasete katılımı daha az olmaktadır. Modern sanayi toplumlarında üretim biçiminin değişmesi sonucu makineli üretime geçilmektedir. Buna bağlı olarak, kitlesel ve dış pazar üretimlerinin artması ile insanların düşünceleri ve hayata bakış açılarının değişmesi sonucu, farklı insanların bilgi ve uzmanlıklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Yaşanan toplumsal gelişme ve ilerlemeler ile birlikte iktidar sahipleri, daha bilgili, yetenekli, tecrübeli yüksek kadrolardan oluşmak durumundadır. Siyasal kültür ve bilincin gelişmesi sonucu da halkın siyasal yönetimden talep ve beklentilerinin artması, siyasal katılımın artmasına etki etmektedir (Öztekin, 2014, s.249). Demokratik bir toplumda siyasal yönetimden beklentileri artan bir bireyin, siyasal katılım sağlama kararı verirken toplumun kendine sağlamış olduğu güven duygusunu hissetmesi, katılımının bir sonuç doğuracağına inanması siyasal katılım davranışını daha istekli kılmaktadır. Nitekim birey, siyasal sistemdeki olumsuzlukları ortadan kaldıracığına inanırsa ve toplumda önemli bir kararın alınmasında etkin olacağından emin olursa siyasal sisteme katılımı yüksek olacaktır. Yok, eğer bu konuda olumsuz düşüncelere sahip ise o zaman katılım oranı düşük olabilmektedir (Turan, 2020, s.206-207). İçinde bulunulan toplumun özellikleri, bireylerin siyasal katılım isteğini ve tercihini, siyasal katılma faaliyetlerini etkileyebilmektedir. Bireyin siyasal alanda kendine bir yer bulması, siyasal karar sürecinde etkin olabileceğini düşünmesi, siyasete ilgisini, önemseme düzeyini ve katılımını da etkileyebilmektedir.

Bireylerin toplumsallaşmasında önemli bir etkiye sahip olan sosyal çevre ve çıkar grupları, kişilerin siyasal davranışlarının şekillenmesinde de önemli bir etkiye sahiptir. Aileden topluma adım atan bireylerin, bulunduğu sosyal ortamlarda farklı insanlarla tanıştığı bir gerçektir. Birey, ailesinde kazandığı temel birikimlerini aldığı eğitim ve sosyal çevresi ile revize etmektedir. Bu anlamda bireyin arkadaş çevresinin değerlerinden, siyasi görüşlerinden etkilenmesi ve buna uygun davranması beklenen bir durumdur. Bu durum kimi zaman toplumda dışlanmamak için bir gereklilik olmaktadır. Ancak bu hususta bilinmesi gereken bir durum vardır o da, birey her ne kadar sosyal çevresinden etkilense ve ona uygun davranış geliştirse de genellikle yakın görüşlere sahip kişilerin ortamında bulunduğu ve çevresini ona göre şekillendirdiği bir gerçektir

(Dursunoğlu & Kıncal, 2019, s.421). Dolayısıyla içinde bulunulan sosyal çevrenin siyasi bilinci, siyasete olan ilgisi ve siyasi faaliyetlerde bulunma durumu bireyin siyasal görüşü ve katılımına etki edebilmektedir.

2.2.1.2. Eğitim, Meslek, Statü ve Ekonomik Gelir

Bireylerin eğitimi, meslek ve gelir düzeylerinin belli statülere ulaşmasında etkili olduğu bilinmektedir. Bu durum aynı zamanda siyasal katılımın gerektirdiği bilgi, farkındalık ve beceri olgularına ulaşımı da kolaylaştırmaktadır. Bu anlamda eğitimin siyasal katılıma etkisinin oldukça fazla olduğu söylenebilir. Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin karar alma süreç ve mekanizmalarına dâhil olma istekleri daha fazladır. Eğitim seviyesi artan bireylerde siyasal konulara ve sorunlara karşı hassasiyet de artmakta ve bu doğrultuda, siyasete karşı daha duyarlı bireyler olmaya başlamaktadırlar. Aynı zamanda, eğitim süreci uzun olan bireylerin algıları daha açık olmakla beraber, toplumda olup bitenlere karşı ilgileri ve siyasi konulardaki eleştirileri de daha fazla olmaktadır. Bu da eğitim seviyesi yüksek bireylerin siyasal katılım seviyelerini yükselten bir unsurdur denebilir (Gökçe, Özdemirci, & Ceylan, 2017, s.295-296).

Modern toplumlarda eğitim de meslek faktöründe olduğu gibi bir statü göstergesi olarak görülmektedir. Eğitim olgusunun hem statü göstergesi hem de bireyi bilinçlendirici ve bilgilendirici rolü sebebiyle eğitim ve siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kuşkusuz eğitim sahibi bir bireyin pek çok konuda olduğu gibi siyasal konularda da bilgilenmesi ve siyasete ilgi göstermesi olağan bir durumdur. Bu durum ise bireyin siyasete daha fazla katılmasını etkileyebilir. Siyaset, bir açıdan bilgi sahibi olmayı da gerektirdiğinden, bilen birey siyasete daha aktif katılım göstermektedir (Tosun & Tepeciklioğlu, 2017, s.499). Eğitim sayesinde siyasal olaylara karşı duyulan ilginin artması da söz konusudur. Aynı zamanda eğitim sahibi bireyler siyasetle ilgili konularda farklı görüşler kazanabilmekte, siyasal açıdan daha etkin olabileceklerine yönelik inançları güçlenmekte ve eylemli bir biçimde örgütlenme durumları gelişebilmektedir (Almond & Verba, 1989, s.318). Bu durum eğitim seviyesi ve siyasal katılım arasındaki pozitif ilişkiyi göstermektedir.

Kapitalizmin gelişmesinden önce “asillik” veya “kan bağlarından” gelen sosyal statü göstergesi, kapitalizmin yaygınlaşmasıyla birlikte kişinin sahip olduğu mesleğe doğru bir

değişim göstermiştir. Bir sosyal statü göstergesi olan meslek olgusunun siyasete katılımı belli bir düzeyde etkilediği düşünülmektedir. Nitekim bazı meslek gruplarının hükümetin siyasi kararlarından doğrudan ya da dolaylı yollarla etkilenmesi siyasal katılma ile meslek arasında bir bağ oluşmasına yol açmıştır (Tosun & Tepeciklioğlu, 2017, s.499). Aynı zamanda meslek ve çalışma ortamının bireyi hem siyasal katılıma yönlendirici hem de uzak tutucu bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Mevzuat gereği doğrudan doğruya partiler düzeyinde siyaset yapmanın birçok devlet kademesi çalışanı için yasaklanması, bireylerin siyasal katılım süreçlerini etkilemektedir. Bu bireyler sivil toplum kuruluşları, sendikalar gibi yapılar aracılığı ile siyasal katılım taleplerini değerlendirebilmektedir. Bazı meslekleri icra eden bireylere bakıldığında ise siyasete daha yatkın oldukları ve daha çok ilgi duydukları görülmektedir (Koru, 2019, s.18). Bürokratlar, avukatlar, belediye başkanları, özel sektör veya kamu kurum yöneticileri gibi bireyler sürekli siyasi konularla ilgilenmeleri sebebiyle mesleklerinde belirli bir zaman geçirdikten sonra milletvekili adayı olmak istedikleri için daha fazla siyasal katılımında bulunabilirler (Yıldız, 2014, s.43). Bu anlamda, bireyin sosyal statüsünü belirleyen meslek olgusu ve mesleğin insana kazandırdığı rol ve yetenekler siyasal katılım üzerinde etkili olmaktadır. Ancak meslek, siyasal katılımda tek başına güçlü bir faktör değildir. Aynı meslek grubundan olan ancak farklı statüdeki bireylerin siyasal beklentilerinin farklılık gösterebileceği düşünülebilir. Bu anlamda, bireyin sosyo-ekonomik statüsünü belirleyen ekonomik gelir, meslek ve eğitim olgularını birlikte ele almak gerekmektedir.

Toplumsal faktörler içerisinde gelir ya da refah seviyesi ile siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki olduğu savunulan bir argümandır. Bu bağlamda, bireylerin gelir seviyesinin artması siyasete katılımlarını olumlu yönde etkilemekte olup, varlıklı olan bireylerin daha az varlıklı olan bireylere göre siyasal yaşama daha fazla katılım gösterebilecekleri ileri sürülmektedir (Dursun, 2018, s.108). Alt gelir grubunda yer alan bireylerin üst gelir grubundaki bireylere kıyasla siyasi konulara ilgisiz olmalarının ve katılımlarının daha az olmasının altında, yaşam koşullarının ağırlığının söz konusu olduğu söylenebilir. Bireylerin birincil ihtiyaçlarını karşılayamadan üst bir basamağa geçememesi, dolayısıyla siyasal ve sosyal alanların dışında kalmalarına neden olmaktadır. Aynı zamanda, seçim dönemleri siyasal iktidarların yapmış olduğu tanıtımlar bilgilendirmeden çok ihtiyacı gidermeye yönelik olması sebebiyle, alt gelir grubunda bulunan bireylerin “karın doyurana” yönelmesini sağlamakta olup, bu durum da siyasal

gelişmeleri araştırma isteğini azaltarak ilgisizliği körüklediği düşünülmektedir (Kalaycıoğu, 1983, s.125). Bu bağlamda, ekonomik gelir ve siyasal davranış arasında önemli bir bağ olduğu ve bireysel çıkarların da siyasal katılım sürecinde önemli bir etkisinin olduğu düşünülebilir.

Alt sınıfların milli gelirden düşük pay almaları, eğitim eksikliği, ekonomik yetersizlik, dikey hareketlilik yokluğu gibi unsurlar sonucu otoriter aile kalıpları ve dar dünya görüşü belirlemektedir. Nitekim genellikle dünya görüşlerinin daha katı olması ve otoriter rejimleri tercih etmeleri siyasete daha az ilgi duymalarına sebep olmaktadır (Yücekök, 1987, s.26). Sosyo-ekonomik açıdan alt gelir grubuna mensup olan bireyler, hayat pahalılığına karşı tedbir alma, işsizlikle mücadele etme, din işlerine önem verme gibi konular üzerinde dururken; orta-gelir grubunda bulunan bireyler ise siyasal rejim sorunlarına odaklanmaktadır (Abadan, 1965, s.514).

Eğitim, meslek, statü, ekonomik gelir unsurlarına sahip olan bireylerin kendilerine ayıracakları zaman da mevcut olur. Böyle bir birey kitle haberleşmeye açık olup, dünyayı anlamak ister. Bu unsurlara sahip ve siyasal etkinliğe inancı olan bireylerin, siyasi sürece etki edecek davranışlarda bulunmaları olası bir durumdur. Bu durum ise bireylerin siyasal katılımına etki eder (Yücekök, 1987, s.27). Bu bağlamda, meslek statüsü yüksek olan bireylerin, içinde buldukları sosyal ortam, sahip oldukları eğitim, kitle iletişim araçlarını takip etme olanakları, ilişki içinde olduğu çevrenin siyasetle ilişkisi, ekonomik gelirleri gibi unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, kendisinden düşük statüde olan birine göre siyasete katılım göstermeleri beklenecek bir şeydir (Uluç, 2007, s.79).

Sonuç olarak, bireyin siyasal davranışı ile eğitim seviyesi, mesleği, ekonomik geliri ve statüsü arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu düşünülmektedir. Eğitim seviyesinin, bireylerin siyasal yapıyı anlamasında, yorumlamasında, siyasal tercihte bulunmasında etkili olduğu, siyasal ilgi ve siyasal katılımı artırdığı söylenebilmektedir. Bireyin sahip olduğu eğitim düzeyi onun meslek tercihini belirleyebileceği gibi, meslek de bireyin siyasal katılım davranışlarını belirleyebilmektedir. Eğitim ve meslek olgusundan ayrı düşünölemeyecek olan ekonomik gelir faktörünün de bireyin siyasal ilgi ve davranışları üzerinde etkisinin önemli olduğu araştırmalarda ileri sürölmüştür. Güçlü yaşam koşulları ve geçim sıkıntısı içinde olan, alt gelir düzeyinde bulunan bireylere kıyasla, üst gelir

düzeyinde bulunan bireylerin siyasal katılım düzeyinin daha yüksek olması da beklenen bir durumdur.

2.2.1.3. Etnik Köken, Aile, Örgüt Üyeliği

Bir toplumda etnik çatışma ne kadar fazla ise siyasal katılım da o kadar çok olmaktadır. Zira etnik grubun karşılaşıcağı baskılara, sorunlara, tehlikelere karşı koyabilmesi için siyasal katılım ihtiyacı duyacağı açıktır. Bu nedenle etnik grubun üyesi, yaşadığı toplum içinde ne kadar çok temsil edilirse o kadar güvende olacağını bilir ve bu sebeple katılım noktasında titiz davranmaya özen gösterir (Yücekök, 1987, s.26). Böylelikle yaşadıkları toplumda haklarını arayan ve görüşlerini daha iyi ifade etmek isteyen etnik gruplar, siyasal yollar ile daha çok siyasal katılım gerçekleştirerek hak elde etmeye çalışırlar (Çolak, 2020, s.18). Bu anlamda bireyin sahip olduğu etnik köken ve bu etnik kökene sahip olan bireylere yönelik uygulanan siyasi politikalar farklı etnik kökene sahip bireylerin siyasal katılımlarını etkilemektedir.

Toplumun yapısını belirlemede etkili olan aile olgusu bireyin siyasal ve sosyal yaşamı için en temel faktör olması sebebiyle oldukça önemlidir. Aile, uyguladığı toplumsallaşma süreci ile çocuğa toplumsal açıdan değer ve normları, aile içi ilişkilerde ise karar verme kalıplarını aktarmaktadır. Çocuğa hem seçme işlemini hem de davranış temelini kazandıran aile, sosyo-politik bir önem taşımaktadır (Uysal, 1984, s.116). Bu anlamda aile faktörünün siyasal katılım açısından etkisine bakıldığında, aile üyelerinin parti seçimi, siyasete ilgi düzeyi gibi konulardaki tutumlarını çocuğun ileriki yaşamına taşıdığı söylenebilir. Çocuk küçük yaşlarda derin duygusal bağ kurduğu ebeveynlerinin etkisi ile parti tercihlerini, örneğin babasının parti seçimi ile uyumlu olacak şekilde belirleyebilmektedir (Kalaycıoğlu, 1984, s.22). Genellikle geniş, ataerkil yapıya sahip olan ailelerde çekirdek ailelere kıyasla siyasal katılımın daha az olduğu görülmektedir. Geniş ataerkil yapıya sahip aile bireylerinin, otoriter bir ailede yetişmeleri ve aile büyüklerinden aldıkları siyasal kültürlerinin onların siyasete katılma eğilimlerini zayıflattığı görülmektedir (Öztekin, 2014, s.253-254). Bu bağlamda, ebeveynlerin siyasal kültür düzeyleri, siyasete yönelik bilgileri ve siyasal davranışları bireylerin siyasal katılım sürecini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla siyasal katılım açısından aile olgusu önemli bir rol oynamaktadır.

Örgüt üyeliği de bireylerin siyasal katılımını etkileyen toplumsal faktörler arasında yer almaktadır. Modern toplumlarda özellikle sivil toplum anlayışının meydana gelmesi, bireylerin beklentilerini, isteklerini dile getirmek için etkinlik düzenlemek amacıyla örgütlü yapılar oluşturmaları ve böylelikle güçlü bir eylem imkânını mümkün kılmaktadır (Aktan, 2017, s.33). Bireylerin bir araya gelerek örgütlenmesiyle birlikte çıkar grupları meydana gelmektedir. Dernekler, sendikalar, cemaatler vb. yapılar bu gruplara örnek gösterilebilir. Bu yapılar da, bireylerin siyasal katılım davranışlarının şekillenmesinde hem sebep hem de sonuç olarak görülmektedir (Dursunoğlu & Kıncal, 2019, s.421). Sonuç olarak siyasal yaşamı etkilemek amacıyla bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları örgütlenmeler siyasal katılım açısından önemli toplumsal yapılar olarak görülmektedir. Bu örgütlerde kazanılan bilgi, deneyim ve tecrübelerin bireyin siyasallaşma sürecinde etkisinin olduğu düşünülmektedir. Düşünce ve beklentilerin aktarılması için düzenlenen eylem planları ise bireylerin siyasal görevler üstlenmesini sağlamakta, dolayısıyla siyasal katılım süreçlerini de etkilemektedir..

2.2.1.4. Din

İnsanlığın en eski kurumlarından olan din, insanların en derininde var olan dünyayı anlama ve aydınlanma isteğinin bir ifadesidir. Din, insanların iç huzur ve güven ihtiyacını karşılaması, bireylere hayatlarına yönelik verecekleri kararlarda başvurabilecekleri bir referans kaynağı sunması sebebiyle toplumun temel yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Bu anlamda, bireyin siyasal görüş ve davranışlarının oluşumunda etkili olan din olgusunun siyasal yaşama olan etkisi oldukça önemli görülmektedir (Eser, 2012, s.97). Kişiden kişiye değişmek kaydıyla, yaşamın her aşamasını inanç süzgecinden geçirerek hayat sürmeyi hedefleyen bireyler için siyaset de bu alana dâhildir. Günümüzde, siyasi liderlerin din olgusu üzerinden yaptığı söylemler, din odaklı politika geliştirmeleri, bireylerin oy kullanma sürecinde zaman zaman dini argümanlara başvurmaları, dini cemaatlerin üyeleri üzerindeki etkisi ve bireylerin dini sebeplerden ötürü oy kullanmamaları gibi olgular dinin siyasi davranışlara olan etkisinin somut örnekleri olarak görülebilir (Dursunoğlu & Kıncal, 2019, s.420).

Modern demokrasiler, insan haklarını temel alan, farklılıkların topluma zenginlik kazandırdığı bilinciyle birlikte yaşama kültürünü benimsemektedir. Modern demokrasi

sistemini yöneten ve yönlendiren siyasi otoritelere karşı, toplumda yaşayan bireylerin siyasi kimliklerinin belirlenmesinde etkili olan din olgusunun oldukça önemli olduğu bilinen bir gerçektir. Muhafazakâr bireyler, insan inancına saygı duyarak dini değerlerini yaşamaya çalışır. Siyasi yöneticilerin, insanın odağında olan bu değerlere dikkat etmesi gerekmektedir. Aksi takdirde, kendi siyasi tabanını kaybetmeye ve siyasal sistemde marjinalleşmeye mahkûm olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, bireyin dini bilgilere ulaşma gayreti, dindar olma çabası ve dinin gereklerine uygun yaşama azmi gibi özellikleri, siyasal yapılanmaya doğrudan etkisinin olabileceği gibi siyasal tutum ve kararları belirlemede de önemli bir etkisinin olduğu sonucuna varılmaktadır (Kılıç, 2014, s.134). Diğer bir ifadeyle din olgusunun birey tarafından nasıl algılandığı, bireyin siyasal davranış ve siyasal kimlik gelişimini etkileyebilmektedir. Aynı zamanda dinin, siyasi liderlerin tutum ve davranışlarına, siyasi karar alma süreçlerine olan etkisinin de olduğu ifade edilebilir.

2.2.1.5. Kitle İletişim

Özellikle 20. yüzyılda yoğun bir şekilde insanların hayatlarına giren kitle iletişim araçları, toplumsal değişimin önemli dinamiklerini oluşturmaktadır. Günümüzde git gide gelişen teknoloji, kitle iletişim araçlarını da geliştirerek yaşamın her alanında etkili bir hale getirmiştir. Böylece demokrasinin ve siyasal katılımın vazgeçilmez bir unsuru olmuştur. Kitle iletişim araçları, seçmenlerin bilgilennemelerini sağlayarak siyasal davranışlarına yön vermelerine ya da var olan görüşlerini pekiştirmelerine yardımcı olmaktadır (Dilber, 2012, s.84-85). Kitle iletişim araçları aracılığıyla siyasal konuların işlenmesi, toplumdaki geniş bir kitlenin siyasete ilgi duymasına, bilinçlenmesine ve bu ilgi ve bilincin siyasal davranışlarda etkili olmasına, demokrasinin daha işlevsel olarak varlığını sürdürmesine yol açmaktadır. Günümüzde bireyler maddi imkânlarının el verdiği ölçüde bu araçlardan herhangi biri ile gündemi takip edebilmektedir. Kişilerin bireysel niteliklerine göre seçim yapma şansının olması, örneğin okuma-yazma bilmeyen bireylerin televizyon aracılığı ile gündem hakkında bilgilenebilmesi, toplumun siyasal katılımını desteklemenin başka bir yanıdır (Hülür, 2006, s.117-118).

Bir yandan kitleleri eğiten, öğreten ve eğlendiren kitle iletişim araçları toplumsal yaşamı etkilerken, diğer yandan kamuoyu oluşturarak, siyasal sistem hakkında bilgi sunarak,

siyasi konularda propaganda aracı olarak kullanılarak siyasal yaşamı da etkilemektedir. Kitle iletişim araçları, ancak çağdaş demokrasinin geliştiği toplumlarda baskı altında bulunmadan işlevlerini yerine getirebilmektedir. Böylece, bireylerin ulusal ve uluslararası alanda daha çok bilgiye sahip olmasını, başkaları ile siyasal konularda tartışmasını ve siyasal yaşama katılmasını etkilemektedir (Kılıç, 2014, s.140-142). Nitekim günümüzde siyasi konulara yönelik farkındalık kazanılması, duyarlılığın artması, vatandaşlık bilincinin gelişmesi veya bireylerin siyasal yaşama katılımlarının sağlanmasının kitle iletişim araçları ile gerçekleştiği belirtilebilir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra siyasal iletişim sürecinde kitle iletişim araçlarının hedef kitleye yönelik etkin bir araç olarak kullanılması ve küreselleşme sürecinin de etkisiyle sosyal medya olarak isimlendirilen yeni bir araç meydana gelmiştir. Böylece siyaset yapma, insanlarla iletişim kurma ve siyasi pratiklerde yeni bir dönem başlamıştır. Sosyal medyanın geleneksel kitle iletişim araçlarına alternatif olacak nitelikte olması ve destekleyici bir unsur olması siyasal katılım sürecinde de değişimleri meydana getirmiştir. Özellikle internet teknolojisinde yaşanan değişikliklerle birlikte 'dijital siyaset' ya da 'online siyaset' olarak da nitelendirilen farklı bir siyasal alan oluşmuştur (Güven, 2017, s.189).

Sonuç olarak kitle iletişim araçları ve gelişen sosyal medyanın, bireyin siyasal sistem, gündem ve olaylara yönelik bilgi edinme sürecini kolaylaştırdığı görülmektedir. Bireyin siyasal yaşama katılmasını, taleplerini ve önerilerini aktarabilmesini ya da siyasal örgütlenmeleri sağlayan kitle iletişim araçlarının siyasal katılım düzeyini artırabileceği söylenebilir.

2.2.2. Siyasal Katılımı Etkileyen Kişisel Faktörler

Siyasal davranışların gelişiminde toplumsal faktörlerin etkisinin yanında yaş ve cinsiyet gibi kişisel unsurlar da vardır.

2.2.2.1. Yaş

Yaş faktörünün bireyin siyasete katılımında, siyasal faaliyetin türü ve siyasal beklentilerinin yoğunluğu açısından oldukça önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Bireyin yaş dönemlerine göre değişen fiziksel ve psiko-sosyal yapısına bağlı olarak, siyasal tutum ve davranışlarında da farklılıklar meydana gelmektedir (Akıncı, 2014, s.307). Nitekim bireylerin yaşamış oldukları zaman dilimleri, onların siyasi düşüncelerinden katılımına kadar önemli bir etkiye sahiptir. En basit tabirle çocuğun siyasete olan ilgisi bir yetişkine nazaran çok düşük veya hiç bulunmamaktadır. Yaşanan yıllar ile bireyde yeni düşünceler, deneyimler, eylemler oluşmakta ve bu durum bireyin siyasi davranışlarını da etkilemektedir (Hülür, 2006, s.107). Bireyin yaşadığı yıllar içerisinde aile yaşamında, eğitim hayatında, iş yaşamında veya sosyal hayatında edindiği bilgiler, sahip olduğu tecrübeler, değişen yaşam beklentileri, yıllar içerisinde sahip olduğu ideoloji siyasete bakış açısını ve davranışlarını değiştirebilmektedir. İçinde bulunulan yaş döneminin bireyin psikososyal yapısına olan etkisinin izlerini siyasal katılım davranışlarında da görmek mümkündür.

Genç bireylerin değişikliklere uyum sağlama yeteneklerinin yanında bireysel enerjilerinin de daha yüksek olması, onların orta yaşlı ya da daha yaşlı kuşaklara kıyasla yüksek enerji gerektirebilecek faaliyetlerde bulunabilmeleri, yaşın biyolojik niteliği ile ilişkilidir (Yılmaz, 2001, s.61). Örneğin; genç bireylerin siyasal yürüyüşlere, mitinglere yönelirken, yaşlıların daha çok düzenli oy kullanmaları ve yine genç bireylerin radikal siyasal eylemlerde bulunmalarına karşın yaşlıların daha muhafazakâr eğilimli siyasal tercihlerde bulunmaları, yaş olgusunun siyasal katılım noktasında meydana getirdiği başlıca sonuçlarını oluşturmaktadır (Akıncı, 2014, s.307). Yaşın ilerlemesi ile beraber bireyin sosyo-ekonomik ve siyasal olaylara yönelik daha olgun yaklaşımlarda bulunduğu da söylenebilir. Bireylerin siyasal kararları, olgunluk seviyelerine bağlı olarak da değişebilmektedir (Yıldız, 2014, s.36). Dolayısıyla farklı yaş gruplarında yer alan bireylerin siyasal ilgi, anlayış ve siyasal katılım davranışlarında farklılıklar görülebilmektedir.

2.2.2.2. Cinsiyet

Cinsiyet de yaş gibi bireyin değiştiremeyeceği bir faktör olarak siyasal katılımı etkilemektedir. Özellikle toplum yapısına bağlı olarak, erkeğin daha çok ev dışı rolleri bulunması nedeniyle siyasal katılım gösterme oranı daha yüksek olup, kadının ev içi rolleri taşıyor olması sebebiyle siyasal katılım oranı düşüktür. Ülke parlamentoları da

benzer bir tablo göstermektedir. Erkek temsilcilerin sayısı kadın temsilcilere göre daha yüksektir. Aynı zamanda kadınların oy kullanma hakkına geç sahip olması da kadının siyasal yaşama aktif olarak katılımını geciktirmiştir (Tosun & Tepeciklioğlu, 2017, s.499-500). Yapılan araştırmalar toplumsallaşma sürecinde erkeğin kamusal alana, kadının ise özel alana yönlendirildiğini ortaya koymaktadır. Özel alanda kadınlar iyi anne ve eş olmaya, kamusal alanda ise alt pozisyonlarda çalışmaya yönlendirilirken; erkeklere kamusal alanda üst pozisyonlarda çalışma, özel alanda evin reisi olması gerektiği öğretilmektedir. Elbette ki bu süreç sosyo-ekonomik durum ve kültürel değerlere göre farklılık gösterse de dünyanın pek çok yerinde benzer sorunların bulunduğu araştırmalarda ortaya koyulmuştur (Kabaoğlu, 2017, s.370-371). Kadının kamusal alanda erkeğe oranla daha az yer alabilmesi; eğitim seviyesi ve ekonomik gelir düşüklüğü, siyasi ilgi eksikliği, ailevi sorunlar, cinsiyet rolleri ve toplumdaki siyasal sistemle yeterince bağ kuramamasından kaynaklanmaktadır (Çağlar, 2011, s.59). Özellikle ataerkil toplumsal yapı ve bu yapıya bağlı olarak toplumsal cinsiyet ilişkilerinin getirmiş olduğu kadın/erkek rolleri ayrımının kadınların ev içi rollerini, çalışma yaşamını ve koşullarını ve siyasal yaşama katılımını etkilen önemli etkenler arasındadır.

Cinsiyet faktörü olarak görülen siyasal katılım azlığı, kadınların kendi içinde de değişkenlik göstermektedir. Kadınların medeni durumu, mesleği, ekonomik geliri, yaşları gibi olgular da siyasete katılımlarında etkili olmaktadır. Eğitim seviyesi yüksek, meslek sahibi ve çalışan kadınların eşlerinin etkisinde kalmadan siyasete daha çok katılım gösterdiği araştırmalarda saptanmıştır (Öztekin, 2014, s.255-256). Özellikle az gelişmiş toplumlarda kadınlar siyasi görüşlerini belirlerken eş, baba, abi, oğul vb. erkeklerin etkisinde oy kullanmaktadır. Ataerkil bir toplumda yetişen kadınların, siyasi katılımlarını erkeğin yönlendirmesi doğrultusunda yaptığı gözlemlenmiştir. Gelişen modern toplumlarda ise kadınlar daha özgür karar alabilmektedir. Siyasal katılım, demokratik, özgürlükçü rejimlerin en önemli koşuludur. Bu bağlamda, bireylerin siyasete katılımlarının ilk şartı kendi iradeleri ile eşit olarak siyasi sürece katılmaları olmalıdır (Çağlar, 2011, s.70-72).

Sonuç olarak aile ve toplumun kadından beklediği rollerin kadının siyasal yaşamına etki ettiği, kadınların erkeklere oranla daha az siyasal katılım sağladığı ya da erkek yönlendirmesi ile hareket ettiği literatürde ileri sürülmektedir. Kadınların siyasal

katılımlarının artırılması ve siyasal alanda daha aktif yer almaları için siyasal alanda, eğitim ve çalışma hayatında cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele edilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

2.2.3. Psikolojik Faktörler

Bireyin siyasal katılımını etkileyen sosyo-ekonomik faktörlerin dışında psikolojik etkenler de bireyin siyasal katılım davranışını etkilemektedir. Siyasal katılım sürecinde sosyo-ekonomik etkenlerle, bireyi etkileyen psikolojik faktörler birbirinden bağımsız değildir. Siyasete duyulan ilgi, sosyal faaliyetlere katılım, sosyal girişkenlik, vatandaşlık duygusu gibi olgular ile siyasete yönelen birey, siyasi kuruluşlarla ilişkide olarak, parti ve dernek etkinliklerine katılım göstermektedir. Böylece, siyasal konularda bilgi kazanmakta olup, bunun sonucunda ise siyasal etkinliklerde bulunmanın bir görev, bir vatandaşlık hakkı olduğuna inanarak siyasal katılımında bulunmaktadır (Dilber, 2013, s.3-4). Siyasal katılıma etki eden psikolojik faktörleri olumlu ve olumsuz psikolojik faktörler olarak ele alabiliriz.

2.2.3.1. Olumlu Psikolojik Faktörler ve Siyasal Katılım

Siyasal etkinlik duygusu, siyasete duyulan ilgi, vatandaşlık duygusu gibi olgular bireyin siyasal katılımını artıran yönde etkide bulunan psikolojik faktörler olarak ele alınmaktadır.

a. Siyasal etkinlik

Siyasal etkinlik olgusu, siyasal katılım sürecinin öncülü olarak görülmekte ve siyasi yaşamdaki tecrübelerin, katılımcı davranışlarını nasıl etkilediği ile ilgili görülmektedir (Zúñiga, Diehl, & Ardévol-Abreu, 2017, s.575). Eğitim, aile, sosyal çevre, cinsiyet vb. arasında siyasal etkinliğin, siyasal davranışları etkileyen en önemli psikolojik unsurlardan olduğu düşünülmektedir (Cohen, Vigoda, & Samorly, 2001). Günlük yaşamda farklı siyasal etkinliklerde bulunmak, bireylerin siyasal yetkinlik kazanmalarını sağlamakta ve bireylerde siyasetin önemini artırmaktadır. Artan siyasi yetkinlik duygusu ise bireylerin oy kullanma olasılıklarının yükselmesinde, siyasi görüşmeler yapmasında ve siyasi bilgisini artırmasında motive edici bir faktör olmaktadır. Bu sebeple siyasal etkinliğin artmasının daha yüksek düzeyde bir siyasal katılımı sağlayacağı söylenebilir (Akar &

Balcı, 2020, s.61). Siyasal katılımın bir unsuru olarak görülen siyasal etkinliğin zayıflaması sonucunda daha düşük bir düzeyde siyasal katılımın sağlanabileceği düşünülebilir. Farklı bir şekilde ifade edilecek olursa siyasal katılımın, bireyin siyasal etkinlik boyutuna göre artmakta ya da azalmakta olduğu ifade edilebilir.

Siyasal süreçte çeşitli sebeplerden dolayı kendini güçsüz ya da yetersiz gören kişi çoğunlukla merkezi kurumlara karşı uzaktır. Bu durum ise siyasal katılımını kısıtlayarak, hükümet uygulamalarının etkisini azaltmasına ve topluma inmemesine neden olabilir. Siyasal yapı içerisinde kendi rolünün bilincinde siyasal etkinliğe sahip olan birey, rollerini mevcut siyasi etkinliğin yoğunluğu düzeyinde kullanacaktır. Siyasal sosyalleşme sürecinin bu açıdan oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu süreç içerisinde siyasal rollerinin bilincinde olan birey, siyasal sistemi biçimlendiren ve yönlendiren bir konumda bulunarak siyasal katılım sergileyecektir (Turan, 2014, s.199-201). Dolayısıyla bireyin siyasal etkinlik düzeyini, siyasal sistemin işleyişinde etkili olabileceğine yönelik düşünce, inanç ve duygularının oluşturduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak, bireyin siyasal etkinlik duygusunun zayıf veya güçlü olmasının ise siyasal katılım düzeyini etkilemesi olası bir durum olarak görülebilir (Turan, 2020, s.241-242).

b. Siyasal ilgi

Siyasal ilgi, herhangi bir siyasi durumun bireyde meydana getirdiği izlenimdir. Birey gündelik yaşamında oluşan siyasi olayları, onayladığı ya da karşı durduğu siyasi eylemleri, toplumu yönetmek amacıyla oluşan siyasal düzeni ve toplumu ilgilendiren siyasi kararların alınma sürecini izleme ve değerlendirme eğilimindedir (Kılıç, 2014, s.136). Bireyin siyasi olaylara karşı duyduğu ilginin yoğunluğu, bireyin siyasal gelişmelere yönelik bilgi edinme ve tutum belirleme süreci olan siyasal toplumsallaşma süreci ile yakından ilişkilidir. Toplumda yaşanan siyasi olaylar, siyasal sistem ve toplumu ilgilendiren siyasi kararların alınması sürecine yönelik tutum, değer ve normların bireyde şekillenmiş hali, kişinin siyasal ilgisinin boyutunu da belirleyecektir (Akıncı, 2014, s.315). Siyasal katılımın temelinde bulunun siyasal ilgi, bireyin sahip olduğu değerler, sosyo-ekonomik durumu, sosyal statüsü ile ilgili olabilmektedir. Nitekim siyasal ilgi bireyin güncel siyasal gelişmeleri takip etmesini, siyasi gelişmelerde sesini duyurmasını, siyasal katılımında aktif rol almasını sağlamaktadır.

Siyasal ilgiye yönelik gerçekleştirilen çalışmalar, bireylerin siyasal katılım kararı alma noktasında siyasal ilginin diğer psikolojik faktörlerde olduğu gibi önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur (Turan, 2020, s.207). Bu anlamda siyasal katılımdan söz etmek için siyasal ilginin bulunması gerekmektedir. Siyasal ilgisi bulunmayan birey ya da topluluk neden siyasal katılımda bulunacağını farkında olmayacaktır. Dolayısıyla siyasal ilginin, siyasal katılımın ön şartını taşıdığından bahsedilebilir (Akyüz, 2018, s.6).

Siyasal ilgi düzeyinde yaşanan artış, vatandaşın siyasal eylemlere yönelmesinde etkili olmaktadır (Turan, 2014, s.201). Siyasal ilgisizlik ise vatandaş ve iktidar arasında etkileşimi azaltmakta ve siyasal katılım faaliyetlerinde düşüş meydana getirmektedir (Akkaya, 1994, s.73). Dolayısıyla siyasal ilginin bulunmaması siyasal katılımın önünde bir engel oluşturmaktadır. Siyasal konularda bilgi sahibi olmak, siyasal gelişmeleri takip etmek ve katılım sağlamak açısından siyasal ilgi önemli bir değişken olarak düşünülmektedir.

c. Vatandaşlık duygusu

Vatandaşlık görevi, bireyin toplumsal değerlere önem vererek, sorumluluk bilinci ile sosyal sorunlara çözüm üretme bilinci olarak görülmektedir. Sosyal sorumluluk bilinci ve vatandaşlık duygusu siyasal katılımın temelini oluşturmaktadır (Filiz, 2019, s.53). Bir bireyin vatandaşlık görevi bilinci ne kadar gelişirse, siyasal katılım gösterme oranındaki artış da doğru orantı gösterecektir. Siyasal katılıma yalnız oy vererek katkı sağlamak vatandaşlık duygusu olabileceği gibi, toplumun geleceği için siyasal sistemi yönetmek veya siyasal yönetim kadrosunda bulunmak da bir vatandaşlık görevi duygusudur (Kılıç, 2014, s.137). Bireylerin çıkar ya da menfaat duygusu olmaksızın, toplumun menfaatlerini düşünerek siyasal katılımda bulunması vatandaşlık görevi duygusu ile ilgilidir. Bu bağlamda milli ve manevi bir anlam taşıdığından söz etmek mümkündür (Dilber, 2013, s.5). Sonuç olarak bireyin yaşamını etkileyecek siyasal konularda karar alma sürecine katılım sağlamak istemesi, siyasi konularda fikrini beyan etmesi, toplumu ilgilendiren sorunlarda alternatif çözümler üretmek istemesi vatandaşlık duygusu ile ilgili olduğu söylenebilir. Nitekim bireyin sahip olduğu siyasal haklardan faydalanması için yaşadığı ülkeye vatandaşlık bağı ile bağlanması önemli görülmektedir. Bu anlamda vatandaşlık

duygusu ya da vatandaşlık bağı ile siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki olduğu düşünülmektedir.

2.2.3.2. Olumsuz Psikolojik Faktörler ve Siyasal Katılım

Bireylerin siyasal katılımını artırıcı olumlu psikolojik faktörlerin yanında siyasal katılımı azaltıcı olumsuz psikolojik faktörler de bulunmaktadır. “Anomi” ve “siyasal yabancılaşma” olguları siyasal katılımı olumsuz psikolojik faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

a. Siyasal yabancılaşma

Siyasal yabancılaşma kavramı, bireyin siyasal çevresi ile kendisi arasında ortaya çıkan kopma ya da uzaklaşma süreci olarak değerlendirilebilir. Siyasal yabancılaşma, bireyin siyasal sistemle arasındaki ilişkiyi ve siyasal sistemi değerlendirilme durumuna göre ortaya çıkmaktadır. Daha çok siyasal katılım ile ilişkili olarak “siyasetten uzaklaşma” kavramı ile ele alınmaktadır (Sezer, 2001, s.16-17). Dolayısıyla siyasal yabancılaşma siyasal katılımı olumsuz etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Bu durum, bireylerin siyasal sistemi algılama, siyasal sisteme bakış, siyasal sistemle kurulan ilişkiler ile ilgili olabilir. Bu bağlamda, bireyin siyasetteki etkinliğinin artırılması, olumlu siyasal katılımın sağlanması için siyasal sistemin bireyin algı ve değerlendirme düzeyine uygun olacak şekilde kanallarının açık olması faydalı olacaktır (Çakıcı, 2020, s.192-193).

Gelişmekte olan ülkelerdeki siyasal katılmama olgusuna bakıldığında; ekonomik ve sosyal sorunlarla, geçmişten bugünlere taşınmış tarihsel nefretlerin birleşmesi halinde ciddi yabancılaşma sorunsalı oluşmaktadır. Siyasal sistemde yabancılaşan bireyler ya da kitleler devlet ve sosyal sistemden uzaklaşarak farklı bilgi ve haber kaynaklarına yönelim gösterebilmektedirler. Farklı bir tepki olarak ise tamamen sessiz ve edilgen bir tavır da sergileyebilirler. Siyasal sistem açısından olası tehlike ise yabancılaşan bireylerin veya kitlelerin yönelim gösterecekleri haber kaynaklarının sahip olduğu niteliklerdir. Yabancılaşan bireyler, adalet, eşitlik, adil gelir dağılımı gibi konularda eylemlerde bulunabileceği gibi bireylerin, dini açıdan radikal görüşlere yönelebilecekleri de düşünülmektedir (Topateş, 2006, s.167-170).

Sonuç olarak bireysel ve toplumsal boyutu bulunan yabancılaşma olgusu siyasal alanda da karşımıza çıkmaktadır. Siyasal kültür ile siyasal sistem arasındaki mevcut farklar, bireyin siyasal sisteme karşı olumsuz tutumu ve siyasal ilgisizliği siyasal yabancılaşmaya neden olabilmektedir. Buna ek olarak, bireyin kendini siyasal sistemin bir parçası olarak görmemesi ya da yabancılaşması siyasal katılım boyutunu da azaltacaktır.

b. Anomi ve siyasal katılım

Demokratik sistemlerde, sistemin istikrar ve işleyişi vatandaş ile siyasal sistemin kurduğu olumlu ilişkiye bağlıdır. Bireyin talep ve ihtiyaçlarının siyasal sistemde dikkate alınmaması ve bireyde siyasi sistemin iyi işlemediği düşüncesinin oluşumu, birey-sistem arasındaki bütünleşmeyi olumsuz etkilemektedir. Bu durumun sosyal yaşama olan yansımaları ise beklenmeyen davranış ve tutumlar olarak kendini göstermektedir. Bireylerin davranışlarını ve yaşamlarını etkileyen bu patolojik durumun kavramsal açıklaması ise anomidir (Yeşilorman, 2002, s.92-93). Bireyin siyasal sisteme kendini ait hissetmemesi, siyasette etkili olamayacağını düşünmesi bireyin siyasal katılım sürecini de etkilemektedir.

Sosyal edilgenlik olarak da belirtilen anomiyi, bireyin yaşanan siyasal olaylardan uzaklaşması, sosyal sistem ve siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki kuramaması sonucu siyasal alandan uzaklaşmasıdır (Hülür, 2006, s.112). Birey siyasal alandan kendini uzaklaştırdığında ve siyasal düzeni değiştirme noktasında kendini yetkin ve güçlü hissetmediğinde siyasal katılımın yoğunluğu da azalmaktadır (Çolak, 2020, s.22).

2.3. Siyasal Katılım Boyutları

Yönetimde söz sahibi olmak, alınan siyasi kararlara etki etmek ve bireylerin kendi yöneticilerini seçmek amacıyla yaptıkları bütün eylemler siyasal katılım olarak tanımlanmaktadır. Siyasal katılım amacıyla yapılan faaliyetler oldukça fazladır çünkü bireylerin tepkileri ve tepkilerini açıklama biçimleri farklılık göstermektedir. Yine benzer şekilde, yönetim biçimine bağlı siyasal katılım biçimleri de çeşitlenmektedir (Akıncı & Eriş, 2019, s.44). Siyasal katılım boyutları; siyasal parti üyeliği ve aktivizmi, politikacılarla ilişkiler, seçimlerde oy kullanma ve siyasi partilerde görev alma, siyasi eylemlere katılma, bağışta bulunma, siyasal ve hukuksal faktörler olarak ele alınmıştır.

2.3.1. Siyasal Parti Üyeliği ve Aktivizmi

Siyasi partiler, temsil ettikleri grupların ilgilerini kamu politikalarına yöneltmekte birincil araçlar olarak görülmektedir. Siyasi parti bünyesinde bulunan ve parti üyelerinden oluşan aktivistler, vatandaşlar ile siyasi partiler arasında önemli bir iletişim görevine sahiptir. Vatandaşların karar alma süreçlerinde ve vatandaş ile siyaset arasındaki katılımı demokratik bir şekilde sağlayan bu aktivizmdir. Siyasette parti üyelerinin aktiviteleri, seçim süreçlerinde başarı elde etmenin önemli bir işlevi haline gelmiştir. 20. yüzyıl, demokrasilerinin zaferi olarak görülürken, demokrasinin oluşumunda iktidar ve vatandaş arasında köprü olan siyasal partilere önemli işlevler yüklenmiştir (Ertürk, 2016, s.342).

Parti üyelerinin siyasal partilere katkıları beş maddede açıklanabilir:

- Öncelikle üyelerin en önemli katkısı gönüllü çalışmalarınıdır. Özellikle seçimlere, dernek toplantılarına, düğün ve sünnet gibi organizasyonlara katılım sağlayarak partinin mesajlarını vatandaşlara iletmektir.
- İkinci olarak, parti üyelerin siyasi sosyalleşme süreçlerini tamamlamaları, siyasi partide kendilerini geliştirmeleri, kamuda ya da partide önemli görevler alacak insan kaynağı oluşturmalarıdır.
- Üçüncü katkı olarak, vatandaşların problemlerini partiye taşıyarak sorunlara çözüm yolu üretilmesini kolaylaştırmaktır.
- Parti üyelerinin dördüncü önemli katkısı, partilerinin sosyal şartlara göre değişimini ve gelişimini sağlamasında önemli işlev görmeleridir.
- Üyelerin bir diğer katkısı ise partiye sağladıkları ekonomik imkânlardır. Nitekim gösterdikleri siyasal katılım ile demokrasinin gelişimine de katkıda bulunmaktadır (Albayrak, 2020, s.18-19).

Aktivizm, sosyo-ekonomik, politik değişimi meydana getirecek ve toplumda sosyal adaleti ve refahı artıracak bir ya da birden fazla kişinin çalışmalarını içermektedir. Siyasal aktivizm kavramı barış gösterileri, siyasal katılım ve siyasi değişim beklentileri ile benzer anlamlarda kullanılmaktadır. Bazı araştırmacılar ise gazetelerde yazmayı, düzenlenen siyasi kampanyaları, siyasetçilerin konuşmalarını bir tür siyasi aktivizm olarak görmektedir (Al-Owaa, 2019, s.38-39). Bu anlamda siyasal aktivizmin çeşitli alanları

olduğu düşünölebilir. Siyasi fikir ya da düşünöcelerın paylaşılması, siyasi olaylara yönelik eylemler düzenlenmesi, belli siyasi amaçlar doğrultusunda gerçekleşen siyasi katılım çalışmaları siyasi aktivizmin bir parçası olarak görölebilir.

2.3.2. Seçimlerde Oy Kullanma

Kent devleti bünyesinde yaşayan, sadece özgür bireylerin oy kullanma hakkının sahip olduğu siyasi katılım düzeni Antik Yunan'da mevcutken, siyasette yaşanan modernleşme ile beraber siyasi katılım tabana yayılmıştır. Siyasi katılımın tabana yayılması halkın egemenliğini de belirten bir olgudur. Genel ve eşit oy hakkına vatandaşların sahip olması ile birlikte siyasi katılım hakkı kazanan yurttaşların sayısı artmış ve “temsili demokrasi” oluşmuştur. Vatandaşlar oy kullanma, seçme seçilme hakkı ile siyasetin içinde yer almaya başlamıştır (Ertürk, 2016, s.346).

Seçimlerde oy kullanma sosyal çevreden öğrenilen bir davranış olarak görölmektedir. Seçimlerde oy veren birey sosyal çevresinin, aile üyelerinin, arkadaş ve iş çevresinin etkisinde kalabilmektedir. Oy kullanma sürecinde yaş, gelir, meslek, cinsiyet, eğitim gibi sosyo-ekonomik faktörler etkili olmaktadır. Siyasi bilgi, siyasi etkinlik duygusu gibi psikolojik faktörlerin de oy kullanma sürecinde etkisinin olduğu düşünölmektedir (Yılmaz, 1994, s.5-6). Seçimlerde oy kullanmak siyasi katılım açısından yeterli görölmemektedir. Seçmenlerin oy kullanırken doğru karar verebilmeleri açısından yeterli siyasi enformasyona da ihtiyaç vardır. Bu anlamda siyasi partilere büyük bir görev düşmektedir. Siyasi partilerin seçim süreçlerinde seçmenlerin bilinçlenmesine yönelik düzenleyecekleri faaliyetlerin siyasi kültür açısından da faydalı olacağı düşünölmektedir (Özkan, 2010, s.225).

Bir toplumda demokrasinin sağlıklı işleyebilmesi, halkın aktif siyasi katılımı ile gerçekleşmektedir. Toplumda belirli zamanlarda yapılan seçimler, halkın taleplerini ve memnuniyeti göstermesinin bir yolu olarak görölmektedir. Seçmenlerin oy verme davranışının şekillenmesinde ise sosyo-kültürel değerler, bireysel faktörler ve siyasetçilerin tutumları etkili olmaktadır. Vatandaşlık görevi olarak da görölen seçimlerde oy kullanma davranışı, siyasetçilerle iletişim kurmanın bir yolu olarak da görölebilir.

2.3.3. Siyasal Eylemlere Katılma

Siyasi katılımın bir diğer boyutu, vatandaşların bireysel ya da örgütsel siyasi eylemlere katılmasıdır. Siyasete katılmanın bu boyutu, siyasi parti ya da örgütlere üye olmakla yakından ilgilidir. Siyasi örgütlere üye olmayan vatandaşlar siyasi eylemler yapabilir de eylemlerin etkili ve başarılı olması, amacına ulaşması noktasında örgüt üyelerinin desteği ile kitlesel bir boyut kazanabilir. Siyasal eylemlere katılan insanlar, sosyal sorunlar ve olaylar karşısında kamuoyu oluşturup, siyasi düzene baskı yaparak sorunlarına çözüm arayabilmektedirler. Siyasal örgütlerin haklarını aramalarının en etkin yolu eylemsel davranışlar olarak görülmektedir (Öztekin, 2014, s.262). Siyasal sistemin ve durumun özelliğine göre siyasal katılım eylemleri yasal veya yasadışı olabilmektedir. Yasal olarak görülen eylemler şu şekilde sıralanabilir:

- Yetkililere sunmak amacıyla dilekçeler hazırlamak,
- Kamu politikalarını etkilemek amacıyla bildirimler düzenlemek,
- Mitingler düzenlemek,
- Gösteri yürüyüşlerinde bulunmak,
- Grev düzenlemek.
- Siyasal sistemde yasadışı sayılabilecek siyasal katılım eylemleri ise şu şekilde sıralanabilir:
 - Kamu binalarına zarar vermek,
 - Kamu görevlilerinin canına ya da malına zarar verecek davranışlarda bulunmak,
 - Ayaklanmalar düzenlemek ve ihtilal yapmak (Karakoç, 2018, s.5056).

Görüldüğü üzere siyasal eylemler yasal ve yasal olmayan faaliyetleri içermektedir. Yasal dışı siyasal katılım faaliyetleri ise daha çok bireylere ya da kurumlara zarar veren şiddet içerikli eylemleri kapsamaktadır.

2.3.4. Bağışta Bulunma

Bağışta bulunma, genellikle varlıklı kişilerin siyasal katılımına özgüdür. Herkes bağlı olduğu örgütü, siyasi partiyi aidat ödeyerek ya da dergisine abone olarak bağışta

bulunabilir. Ancak varlıklı kişilerin korunacak daha büyük çıkarlarının olması, destekledikleri partiye daha fazla yardımda bulunmalarını sağlamaktadır. Nitekim siyasi örgütler de kendilerine daha yakın olan gruplardan daha fazla yardım talebinde bulunmaktadır. Siyasal hayatta, sanayileşmiş tüketim toplumlarında; boş vakti olan, eğitim ve statü sahibi, yüksek geliri bulunan, şehirleşen toplumda örgütlere üye olan bireylerin daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir (Yücekök, 1987, s.30). Bir siyasi partiye bağışta bulunmak ya da imza kampanyalarına katılmak gibi geleneksel gördüğümüz siyasi katılım davranışları, günümüzde internet aracılığı ile gerçekleştirilmekte ve post modern katılım içinde değerlendirilmektedir (Kutlu, 2018, s.91). Özetle, bağışta bulunma davranışının siyasi katılım sürecinde etkili olduğu, karşılıklı çıkar ilişkilerinden etkilendiği ve yaşanan dönemin şartlarına bağlı olarak farklı şekillerde gerçekleştirildiği söylenebilir.

2.3.5. Siyasal-Hukuksal Faktörler

Bireyin siyasi alana yöneliminde etkili olan faktörlerden bir diğeri ise siyasi katılım ortamını oluşturan siyasi ve hukuki sistemin düzenlenmesidir. Hukuki çerçevenin olmadığı bir toplumda olumlu siyasi katılımdan söz etmek mümkün olmayabilir. Bu bağlamda insan haklarına yönelik maddeler ve metinler, ulusal kanunların toplumda siyasi katılım ortamını oluşturmasını zorunlu kılmaktadır (Hasırcı, 2008, s.36). Tüm siyasi rejimlerde siyasi süreçlerin işleyişi ve bireylerin bu sürece dâhil olmaları belli kurallara ve değerlere bağlanmıştır. Başta anayasa olmak üzere toplumdaki diğer temel yasalar siyasete yönelik belli sınırlar çizmektedir. Vatandaşların sahip olduğu hak ve sorumluluklar, siyasi haklarını kullanırken uymak zorunda oldukları normlar ve siyasi katılım süreçleri yasalar tarafından düzenlenmektedir (Turan, 2014, s.198).

Siyasi katılım ortamının oluşturulması için, hukuki çerçevede dar ve geniş anlamıyla 'siyasi hakların' belirlenmesi oldukça önemli görülmektedir. Dar anlamda siyasi haklar, toplumun hukuk sistemine göre kime hangi somut katılım hakkının tanımlandığını belirlemeye yarar. Bireyin dar anlamda tanımlanmış bu hakları kullanabilmesi; seyahat ve yerleşme özgürlüğü, işkence görmeme, özel hayat gizliliğinin korunması, zorla çalıştırılmama gibi geniş anlamda siyasi haklara da sahip olmasına bağlıdır (Eroğul, 2018, s.232).

Bir diğer yaklaşıma göre siyasal sistemin demokrasi ya da totaliter bir rejime sahip olması da siyasal katılıma değişik anlamlar kazandırmaktadır. Totaliter sistemlerde siyasal katılım bağımlı katılma şeklinde gerçekleşmektedir. Vatandaşların hür iradeleri ile siyasal tercihte bulunmaları, tercihlerini dile getirmeleri ve hükümeti etkileyebilmeleri pek mümkün değildir. Demokratik sistemin iki veya çok partili olması, seçim sisteminin çoğunluk ya da nispi temsile sahip olması, uygulamada bulunan farklılıklar, iki ya da tek turlu olması gibi söz konusu durumlar, vatandaşların siyasal katılımı üzerinde hem genişletici hem de daraltıcı bir etkide bulunabilir. Aynı zamanda, siyasal liderlerin kişilik özelliklerinin de vatandaşların siyasal katılımı üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. Nitekim hitabet gücü yüksek, karizmatik ve güven verici liderlerin, vatandaşların siyasal katılımlarında olumlu bir etkisinin olduğu düşünölmektedir (Dursun, 2018, s.112). Özetle siyasal sistemin özgür ve demokratik bir yapıya sahip olması, siyasal sistemde kişinin hak ve özgürlüklerinin ön planda tutulmasının siyasal katılım üzerinde olumlu bir etkisinin bulunduğundan bahsetmek mümkündür. Nitekim hukuksal düzenlemeler ve siyasal sistemin, siyasal katılımın boyutu ve yoğunluğu üzerinde önemli bir etkisi olabilmektedir.

3. SOSYAL MEDYA

Bu bölümde sosyal medya kavramı, sosyal medyanın avantajları ve dezavantajları, sosyal medya araçları ve özellikleri, bir sosyal ağ olarak Twitter, Twitter'ın yapısı, sosyal medyanın siyasal katılıma etkisi ve sosyal medya ve özelde Twitter ile ilgili bazı araştırmalara yer verilmiştir.

3.1. Sosyal Medya Kavramı ve Özellikleri

Teknolojinin çok hızlı bir biçimde ilerlemesi ve internet kullanımı hızının ve kullanım alanının genişlemesi ile beraber sosyal yaşamda eski alışkanlıkların pek çoğunun değişikliğe uğraması sonucu birçok yeni kavram hayatımıza girmiştir. Sosyal medya da bu kavramlardan biridir (Bulunmaz, 2011, s.30). Sosyal medya, Web 2.0 teknolojileri tabanlı, derin bir sosyal etkileşimi ve topluluk oluşumunu sağlayan, iş birliği projelerini başarmaya fırsat yaratan web siteleri olarak tanımlanmaktadır (Akar, 2010, s.17). İnsanların birbirleriyle iletişim kurmasını sağlayan, sosyalleşmesinde, karar vermesinde etkili olan, insanlara yeni bilgiler öğreten, eğlendiren sosyal medya ve Web 2.0 genellikle birbirinin yerine kullanılan kavramlar olarak nitelendirilmektedir. Web 2.0 kavramı temel olarak çevrimiçi uygulamalarla ilişkilendirilirken, sosyal medya kavramı bu çevrimiçi uygulamaların sosyal yanıyla ilişkilendirilmektedir (Constantinides & Fountain, 2008, s.232).

Sosyal medya kavramı, “insanların fikirlerini, görüşlerini, deneyimlerini, perspektiflerini paylaşmak ve birbirleriyle iletişim halinde bulunmak için kullandıkları online platformlar” olarak da tanımlanmaktadır (Taşçı, 2010, s.73). Sosyal medya, farklı kültürlerden geniş kitlelerin sosyal beklentilerine yanıt veren bir araçtır. Yeni iletişim ortamlarının oluşması, bilgi iletişim teknolojilerine ilginin yoğunlaşması sosyal medyanın gücünü artırmaktadır (Bat & Vural, 2010, s.3349). Günümüzde etkin olarak kullanılan sosyal medya, insanlar arasında popüler bir hale gelmiştir. Gelişmekte olan internet teknolojisi de sosyal medyanın kullanımını yaygın hale getirmektedir.

Web 2.0 veya sosyal ağ olarak da nitelendirilen sosyal medya, yeni kuşak internet uygulamalarını içermektedir. Kullanıcılara fikir, enformasyon, ilgi vb. paylaşımlarda bulunma imkânı oluşturan sosyal medya, karşılıklı iletişim ortamı oluşturan çevrimiçi araçlar ve web sitelerini ifade etmek için kullanılan ortak bir terimdir (Eren & Aydın,

2014, s.198). Farklı mecralarda insanların duygu, düşünce, fikir, tecrübe, bilgi gibi pek çok veriyi, sesli veya görüntülü olarak, birbirleri ile paylaşmasını sağlayan sosyal medya günümüzde önemli iletişim kanallarından biri olarak görülmektedir (İnce & Can, 2017, s.738). Bu bağlamda, bireylerin internette karşılıklı diyalogları ve paylaşımlarının sosyal medyayı oluşturduğu söylenebilir. Sosyal ağlar, bloglar, anlık konuşma programları, sohbet siteleri gibi insanların karşılıklı içerik ve bilgi paylaşımında bulunmasını sağlayan uygulamalar veya sosyal medya platformları sayesinde insanlar istedikleri içeriklere ulaşma fırsatı bulmaktadır (Öztürk & Talas, 2015). Genel olarak sosyal medya ile ilgili literatürde yer alan tanımlara bakıldığında, sosyal medyanın kullanıcılara sağladığı olanaklara dikkat çekildiği görülmektedir. Sosyal medya, duygu ve düşüncelerin paylaşımı, bilgi aktarımının kolaylığı ve sağladığı iletişim olanakları açısından kullanıcıların hayatlarına yenilikler getiren bir mecra olarak düşünülebilir. Bireylerin yoğun olarak kullandığı sosyal medya ile birlikte sınırların ortadan kalktığı, fotoğraf, video, yazı gibi içeriklerin paylaşıldığı çeşitli özelliklere sahip platformların geliştiği görülmektedir.

3.2. Sosyal Medyanın Avantajları

Sosyal medya mecraları insanların düşüncelerini paylaştığı, düşünceler üzerine tartıştığı, farklı fikirler ortaya koyabildiği bir mecra olarak insanların hayatına farklı bir boyut kazandırmıştır (Bat & Vural, 2010, s.3349). Sosyal yaşamda insanların bir araya gelip farklı konular üzerine tartıştıkları, konuştukları ortamlar; ekonomik gelir düzeyi, eğitim seviyesi, statü gibi olgulara göre değişmektedir. Sosyal medya ise ırk, dil, din, ideoloji gibi özellikleri göz ardı ederek bireye sahip olduğu kimlikten bağımsız bir biçimde sesini duyurma olanağı sağlamaktadır. Sosyal medya bireylere sansürlü ve özgür bir ortam olanağı sağlayarak her görüşten ve kesimden insanların bir arada bulunmalarına imkân sağlamaktadır. Görüş ve önerilerini özgürce dile getirebilen bireyler destek görmekte ya da karşıt görüşlerle demokratik bir tartışma ortamı bulmaktadır. Görüşlerini sahip olduğu statüden bağımsız olarak, baskıya maruz kalmadan ifade etme olanağına sahip bireyler bu şekilde özgürce düşüncelerini açıklamakta ve demokratikleşmeye de katkı sağlayabilmektedir (Birsen, 2013, s.29). Özetle literatürde yer alan bilgiler ışığında sosyal medyayı sosyal yaşamdan ayıran temel fark, bireyin sahip olduğu statü ve kimlikten bağımsız olarak bireye sağladığı ifade özgürlüğüdür. Sosyal medya insanlara sunduğu

iletişim olanakları ve ifade özgürlüğü sayesinde farklı fikirlerin paylaşılmasına ve tartışılmasına olanak sağlamaktadır.

İnsanların kendini ifade edebildiği yeni agorası olan sosyal medya, insanların demokrasi arayışında toplumun mu yoksa güç odaklarının mı yanında olduğuna yönelik şüpheler barındırıyor olsa da demokratik katılımı önemli bir alan olarak görülmektedir. İnternetin zaman ve mekân tanımaması, insanların içerik üretmesi ve kendini ifade etme şansı bulması olumlu özellikleri arasındadır (Acar, 2013, s.183-184). Günümüzde yüz milyonlarca kullanıcıya ulaşan ve insanlar arasında etkileşimli iletişime olanak sağlayan sosyal ağlar hayatın her alanını etkilemektedir. Sosyal ağların bireyi merkeze alması, fikirler doğrultusunda organize olmayı kolaylaştırması, yaşanan olaylara anlık tepki verme fırsatı sunması ve iletişimi artırması, politik katılımın güçlenmesini de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda sosyal medya, dünyada insanlar arasında demokrasi ve özgürlük talebinin artmasında güçlü bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır (Çıldan vd., 2012, s.8).

Etkileşimin yoğun olmadığı geleneksel medyada, kanaat liderleri ve eşik bekçileri içerik oluşturma hakkını tekellerinde tutarken, sosyal medyanın gelişimi ile bireyler üre-tüketici boyutuna ulaşmış ve kendi ilgi alanlarına yönelik topluluklar oluşturmaya başlamış, kimliklerini bu yolla biçimlendirmişlerdir. Geleneksel medyada çok fazla temsil imkânı bulamayan mülteciler, işsizler, engelli bireyler, eşcinseller gibi ötekileştirilen pek çok grup sosyal medya aracılığı ile temsil şansı bulmaktadır (Ünür, 2016, s.5). Bireyin sosyalleşmesinde, sosyal ve siyasal yaşama katılmasında etkili olan bireysel ve sosyo-ekonomik özellikler, zaman zaman bireyin toplumdan dışlanmasına sebep olabilmektedir. Toplum tarafından dışlanan dezavantajlı bireylerin sesini duyurmasında ise sosyal medya önemli bir araç olarak görülmektedir.

Sosyal medyada üretilen ses, video, fotoğraf, bilgi vb. paylaşımlar kullanıcıya içeriğin üreticisi, tüketicisi ve denetleyicisi olma imkânlarını vermektedir. Kentleşme, yoğun iş yaşamı, ulaşım ve trafik sorunları gibi durumlardan ötürü yeteri kadar bir arada bulunamayan insanlara kolay ve hızlı bir şekilde iletişim kurma ortamı sunması; yine ucuz, hızlı ve kısa yollarla bilgiye ulaşımı mümkün kılması sosyal medyanın başlıca avantajları arasında sayılabilir (Özpolat, 2014, s.49-51).

Sosyal medyanın bir diğerk avantajı ise kullanıcıların anonim kalma şansının olmasıdır. Kullanıcıların anonim kalma ihtiyacı, içinde buldukları toplumda sosyal, siyasi veya ideolojik görüşlerini daha özgür ifade etmeyi istemeleri ile ilişkilendirilebilir. Belli bir güç odağının hâkimiyeti altında olan bireylerin farklı ya da aykırı görüşlerinden dolayı dışlanacağını, cezalandırılacağını düşünerek sosyal medyayı anonim olarak kullanması, kurgusallığa siyasal özgürlük boyutu sağlamaktadır (Uyanık, 2013, s.6).

Sonuç olarak, sosyal medyaya yönelik gerçekleştirilen çalışmalarda da görüldüğü üzere, yaşamımızı önemli ölçüde etkileyen sosyal medyanın pek çok avantajı bulunmaktadır. Sosyal medya bireyin küresel gelişmeleri takip etmesine, yaşanan gelişmelere yönelik fikir geliştirmesine ve paylaşımlarda bulunmasına olanak sağlamaktadır. Bireylerin kimliklerini belli etmek zorunda kalmadan bu mecrada var olabilmesi fikirlerin özgürce paylaşılabilmesini kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda sosyal medyaya erişim kolaylığının bulunması, fikirlerin daha geniş kitlelere daha hızlı ulaştırılması açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Bireyin siyasal yaşama katılımında da etkili olduğu düşünülen sosyal medyanın, sosyal gündemin belirlenmesinde ve toplumsal harekette önemli derecede etkili olduğu belirtilebilir. Sosyal medyanın sağlamış olduğu avantajlarının yanı sıra birtakım dezavantajları da bulunmaktadır.

3.3. Sosyal Medyanın Dezavantajları

İçinde yaşadığımız iletişim ağı döneminde sosyal medya ağı, günümüzde neredeyse tüm insanları etkileyerek sanal bir dünya kurmuştur. İnsanlar üzerinde kontrol mekanizması görevi gerçekleştiren; aile, okul, din, sosyal çevre gibi sosyal kontrol mekanizmalarını arkada bırakan sosyal medya, zamanın çoğunu sosyal ağlarda geçiren insanlar üzerinde kontrol mekanizması sorumluluğunu üslenerek insanları etkisi altına almıştır. Bu durum toplumun diğerk unsurlarına da sirayet etmektedir (Çalışkan & Mencik, 2015, s.255). Sosyal medyanın yapısına bağlı olarak kimlikler saklanabildiği için insanlar bu mecrada çeşitli kimliklere bürünebilmektedir. Bu durum ise kimlik sorunlarına neden olmaktadır. Her şeyin kontrolsüz ve sınırsız sergilenebilmesi, mahremiyet olgusunun ortadan kalkmasına, argo terimlerin ve hatta küfürlerin kullanılmasına temel hazırlamaktadır. Aynı zamanda sosyal medya bağımlılığını da oluşturması beraberinde ruhsal sorunları, asosyalleşmeyi ve hatta şiddeti de ortaya çıkarmaktadır. Sosyal medyanın etkisi ile farklı

terimler ortaya çıkmakta, yeni siyaset ve eğitim biçimleri gündeme gelmekte ve yaşanan aile içi iletişimsizlik sonucu aile içi şiddet de artmaktadır (Cerrah, 2016, s.1410).

Toplumda yaşanan siyasal gelişimlerde sosyal medya gerek propaganda yapımcılar gerekse hedef kitleler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Nitekim sosyal medya aracılığı ile gerçekleştirilen propagandaların suistimale açık olduğu bilinmektedir. Kimlik tespitinin vatandaş açısından mümkün olmadığı bu mecrada, yalan haber veya dezenformasyon ve yanlış bilgilerle kitlelerin yönlendirilmesi olumsuz gelişmelerin yaşanmasına sebep olmaktadır. Özellikle toplumsal hassasiyetin yüksek olduğu zamanlarda benzer uygulamalar ciddi sorunlar yaratabilmektedir (Köseoğlu & Al, 2013, s.120). Sosyal medyada bilgilerin yayılma gücünün dezenformasyonun da hızla yayılmasına sebep olduğu söylenebilir. Bireylerin anonim olarak yer alabildiği sosyal medya mecraları propaganda ve nefret söylemlerine de uygun bir ortam oluşturmaktadır. Bu durum ise sosyal tansiyonu yükseltecek olayların yaşanmasına sebep olabilmektedir.

Sosyal medya aracılığıyla çeşitli konularda, yüzlerce kişi tarafından farklı içerikler üretilmektedir. Belli bir konu özelinde bilgi arayışında olan insanlar internet ortamında karşılaştıkları yoğun bilgi sonucu hangi kaynaktan hangi bilgiyi almaları gerektiğine yönelik sorun yaşamaktadır (Öztürk & Talas, 2015, s.113). Ciddi bir bilgi kirliliği de meydana getiren sosyal medya, kullanıcıların kafasını karıştırabilmektedir. Medya okuryazarlığı olarak belirtilen, ulaşılan bilginin gerçekliğinin sorgulanmadığı toplumlarda, sosyal medya oluşturduğu bilgi kirliliğiyle kararsızlar olarak nitelendirilen büyük oranda yabancılaşmış bireyler oluşturabilmektedir (Köseoğlu & Al, 2013, s.120). Yabancılaşan bireylerin sosyal yanını manipüle eden sosyal medya, insanları klavye başında hareketsiz bırakabilmektedir. Yüz yüze kurulması gereken iletişimi ekranlar arkasına hapsederek insanların anti-sosyalleşmesini sağlayan sosyal medya, insanlara sahte bir özgürlük alanı sunmaktadır (Acar, 2013, s.204).

Sonuç olarak, sosyal medya kullanan kişiye ve kullanım amacına bağlı olarak toplum üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu sonuçların olumlu yönde olması hiç kuşkusuz toplum refahı açısından olması gerektir. Maalesef bu durum her zaman istenen yönde gelişim göstermemektedir. Sosyal medyadan olumlu sonuçlar elde edebilmek için bireyin, edinilen bilginin doğruluğunu sorgulaması ve sosyal platformları nasıl kullanacağını bilmesi gerekmektedir. Nitekim bu durumun toplumdaki medya

okuryazarlığının gelişmişlik düzeyiyle ilgili olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla medya okuryazarlığının düşük olduğu toplumlarda, bireyler doğruluğu bulunmayan bilgiler sebebiyle yanlış yönlendirmelere açık hale gelebilmektedir. Aynı zamanda sosyal medya bireylerin yüz yüze kurulan eski ilişki biçimlerine yabancılaşmasına ve toplumdan soyutlanmasına da neden olabilmektedir.

3.4. Bir Sosyal Ağ Türü Olarak Twitter

2006 yılında Evan Williams, Jack Dorsey ve Biz Stone tarafından kurulmuş olan Twitter, kullanıcılarına en çok 140 karakter ile paylaşımda bulunma imkânı sağlayan en popüler mikroblog aracı olarak görülmektedir. 35'den fazla dil seçeneğini destekleyen Twitter'ın kendi içerisinde hashtag, mention, retweet gibi kavramları da bulunmaktadır (Bostancı, 2015, s. 63). Twitter zaman içerisinde 140 karakter sınırlamasını 240 karakter olarak da genişletmiştir (Sezgin & Güler, Benlik Saygısı ve E-Katılım İlişkisi: Twitter Ekseninde Akademisyenlere Yönelik Bir Uygulama, 2019). Bireylerin belirli karakter sınırlaması ile görüş, düşünce ve duygularını paylaştığı Twitter platformunda fotoğraf ve video paylaşımları yapılabilmektedir. Yapılan paylaşımların içeriği ve kalitesine bağlı olarak büyük bir kitleye ulaşımı mümkün kılması nedeniyle günümüzde şirketler, kurumlar, siyasetçiler ya da sanatçılar tarafından aktif olarak kullanılmaktadır (Çağıl, 2017, s.20).

Siyasal ve sosyal gelişmelerde oynadığı başarılı rol ile Twitter en önemli sosyal ağ türleri arasında görülmektedir. Diğer sosyal ağlarda olduğu gibi Twitter'da da fikir, görüş, duygu ve kanıların diğer kullanıcılar ile paylaşılması sonucu karşılıklı etkileşim gerçekleşmektedir (Aktan & Koçyiğit, 2016, s.67). Twitter'daki kullanıcılar, diğer sosyal medya ağlarında olduğu gibi birbirlerini takip etme eğilimindedir. Bu anlamda, takip ve takipçi sayısı Twitter profillerinin temelini oluşturmaktadır. Kullanıcılar takipte oldukları kişilerin paylaşımlarını kendi akışlarında görebilmekte olup, dilerlerse profillerini gizli hale de getirebilmektedir. Bu bakımdan Twitter, aynı Facebook'ta olduğu gibi kullanıcıların kendi gizliliklerini oluşturmasına da olanak sağlamaktadır (Gülнар & Öztat, 2020, s.62). Diğer taraftan Twitter kullanıcılarına, diğer kullanıcıların tweetlerini beğenme, beğendiği tweetleri kendi sayfasında paylaşma olanağı sağlamaktadır. Böylelikle oluşan döngü sonucu paylaşılan tweetler tüm ülkeye ve hatta tüm dünyaya yayılmaktadır. Twitter kullanıcılarına #keşfet sekmesi özelliği de sunmaktadır. Ana

sayfayı andıran keşfet, takip edilenlere ek olarak dünyada gündem olan farklı konularla ilgili paylaşılan tweetleri de size göstermektedir. Bu sayede kullanıcılar takipte olmadıkları dış dünyada yaşanan gelişmelerden de haberdar olma olanağına sahip olmaktadır.

Twitter'daki iletişimin temel modları teknolojik imkânlarına ve enformasyon alış-verişinin ve kullanıcıların karşılıklı etkileşiminin mikro, mezzo ve makro katmanlarına tekabül ettiği düşünülebilir. Twitter'daki iletişimsel alanların katmanlandırılmış modelleri aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (Weller vd., 2014, s.63-67).

Mezo: Takipçi Ağları

Twitter platformunda enformasyon akışını sağlayan en temel olanaklar arasında kullanıcıların birbirini takip etme imkânı, - yani takip edilenin güncel paylaşımına abone olma – bulunmaktadır. Takipleşme karşılıklı olmak zorunda değildir; ayrıca, hesap sahibince 'korunmalı' olarak ayarlanmayan hesapları takip etmek için kullanıcıdan izin alınması gerekmemektedir. Aynı zamanda 'korunmalı olmayan' hesapların attığı tweetler kamusaldır ve profili ziyaret eden herkese açıktır.

Makro: #Hashtags

Bir tweeti belli bir konuyla ilgili hashtagi oluşturmak tweetin, kullanıcının takipçilerinin sayısının çok üzerindeki sayıda kişilere ulaşması potansiyeli bulunmaktadır. Nitekim hashtage tweet paylaşmak kullanıcıların illaki birbirini tanımadıkları ancak ortak bir konu etrafında toplanmış bir kamuya açık toplantıda gerçekleşen konuşmaya benzemektedir.

Mikro: @Reply

Başka bir kullanıcının @mentionını dahil edince (hitap edilecek olan kişinin isminin önüne '@' sembolü konulduğunda), paylaşılan tweeti özellikle o kullanıcı ile öne çıkarmak mümkündür. Bu durum başka bir kullanıcı ile sohbet başlatma amacı olarak da görülebilir. Böylece kişiler arası iletişimi sağlayan @reply sohbetleri Twitter'ın mikro düzeydeki katmanını oluşturmaktadır.

Twitter'ın ortaya çıkışı, sosyal medya olgusunun dünya genelinde tartışmaya açılması bakımından da önemli olmuştur. Twitter platformunun içine doğduğu teknolojiyle birlikte sosyal medyanın kullanım amacı ve şeklinin değiştiği düşünülmektedir. Yazılı, görsel ya

da işitsel bilgi paylaşmak için kullanılabilen Twitter, Facebook ya da diğer pek çok aracın aksine neredeyse anonim sayılabilecek bir topluluğa hitap etmeyi mümkün kılması açısından oldukça önemli bir araçtır. Bu bakımdan Twitter, özellikle “olay yerinden bildirme” algısını kuvvetlendiren ve yaratıcı kullanımlara açık bir platformdur (Yazıcıoğlu & Dağhan, 2014, s.28). Kitlelere anlık ileti paylaşma imkânı sağlayan Twitter, bu sayede diğer sosyal medya platformlarına oranla daha büyük bir ivme kazanmıştır. Bulduğumuz bir yerden yaşadığımız bir olayı etiket (hashtag) yolu ile paylaşmamızı sağlayan Twitter, kullanıcıları yaşanan olaylarda bir çatı altında toplayabilmektedir (Sayar, 2016, s.351). Böylesine bilgi paylaşımlarının yapıldığı bir mecrada kullanıcılar, siyasal anlamda bilgi sahibi olmak için de bu platformu kullanmaktadır. Bireylerin ülke ve dünya gündeminde yaşanan gelişmelerden haberdar olma ihtiyaçları Twitter’den karşılanabilmektedir (Bal & Delal, 2019, s.127). Dolayısıyla hızlı bilgi alışverişinin yaşanması ve insanların birbirine ucuz ve hızlı bir şekilde ulaşabilmesi açısından Twitter’ın önemli bir avantaja sahip olduğu söylenebilir. Binlerce kullanıcının bulunduğu Twitter’da anonim kalma olanağının bulunması ise demokratik bir ortamın oluşmasına olanak sağladığı düşünülmektedir. Bu şu şekilde açıklanabilir; kullanıcılar herhangi bir baskı olmadan duygu ve düşüncelerini paylaşabilmekte, siyasal eleştirilerde bulunabilmekte ve diğer kullanıcılar ile tartışma ortamına sahip olmaktadır. Kullanıcıların ‘hashtag’ yolu ile gündemi belirlemesi ise hızlı bilgi akışının sağlanmasına ve diğer kullanıcılar ile etkileşime fırsat sağlamaktadır.

Sosyal medyanın karakteristik yapısı ve Twitter platformunun yapısal özellikleri hedef kitle üzerinde bir algı yaratmak için önemli potansiyel güce sahiptir. Özellikle siyasal içerikli bilgi paylaşımı noktasında son yıllarda öne çıkan Twitter, kullanıcı ile doğrudan iletişime geçme (mention), gönderiyi aynen paylaşabilme (retweet), etiket (hashtag) ve harici bağlantı (URL) kullanma ile kamuoyu oluşturma ve algı yönetiminde önemli bir sosyal medya aracı konumundadır (Ceng, 2018, s.684). Bireysel kullanımların ön plana çıktığı bir araç olan Twitter; siyasal iletişim, örgütlenme süreçleri, seçim kampanyaları, siyasal gündeme ilişkin mesajlar vermekte ve siyasal süreçte vazgeçilmez bir unsur haline gelmektedir. Siyasal aktörler ve siyasi kurumlar Twitter paylaşımları sonucu seçmenleri bilgilendirebilmekte, seçmenlerin görüşlerine başvurabilmekte ve toplumun siyasi gündemini oluşturarak politika belirleyebilmektedir (Doğan & Alptekin, 2019, s.364). Bu

anlamda sosyal medya ve özelden Twitter platformunun gelişmesinin siyasal iletişim ve siyasal katılım üzerinde önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Twitter, seçimler veya kamuoyunu ilgilendiren konularda siyasal konuların tartışıldığı, bilgi paylaşımlarına açık, yeni bir müzakere alanı olarak çeşitli potansiyeller taşımaktadır. Twitter'ın herkese açık bir mecra olması bu konuda önemli bir rol oynamaktadır (Demirhan, 2015, s.144). Gündemi belirlemek, kullanıcıların görüşlerine yönelik fikir sahibi olmak, çevrimiçi siyasal görünürlüğü artırmak, daha çok kullanıcıya ulaşarak kullanıcıları siyasal katılıma teşvik etmek ve kamusal müzakere sağlamak noktasında Twitter önemli bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Etiketler aracılığıyla siyasal gündemin inşa edilebilmesiyle, özellikle seçim kampanyası sürecinde siyasi adaylar Twitter gündeminde olmak için birbirleri ile rekabet halinde olabilmektedir (Meriç, 2014, s.244). Bu anlamda siyasal liderler çalışmalarını duyurmak, halkın beklentisini öğrenmek ve farklı fikirlere başvurmak için bu mecrada aktif yer alabilmektedir. Nitekim siyasal iletişim alanında siyasetçilerin hızlı ve kolay bir şekilde hedef kitleye ulaşmalarını sağlaması da Twitter'ın avantajları arasında yer alabilir. Dolayısıyla zaman ve mekana bağlı olmaksızın Twitter sayesinde siyasetçiler ile daha kolay etkileşimin kurulabildiğinden bahsetmek mümkündür.

Twitter'ın siyasal katılım sağlama noktasındaki rolü hem yurttaşlar hem de siyasetçiler için önem kazanmıştır. Yurttaşların siyasal katılımında Twitter kullanımının etkileri aşağıdaki gibi özetlenebilir (Meriç, 2014, s.216-217).

- Yurttaşların siyasal iletişim platformu olarak Twitter'a angajmanı kolaylaşmıştır.
- Bir siyasal iletişim aracı olarak Twitter, hem yerel yönetimler hem de hükümet açısından siyasi konuların tartışıldığı müzakere ortamına imkân sağlamaktadır.
- Twitterda zaman ve mekân kısıtlamasının bulunmaması her ortam ve koşulda paylaşımda bulunmayı olanaklı kılmaktadır.
- Twitter'ın #etiket özelliğinin bulunması, yurttaşların istek ve şikâyetlerini gözlemleyebilmeyi sağlamakta ve özellikle yerel yönetimlerin kararlarını etkilemeye olanak sağlamaktadır.

- Seçim dönemlerinde siyasi adayların kampanyalarını gündeme getirmek amacıyla kullanılabilen Twitter, yurttaşları kampanya sürecine dâhil etme noktasında da önemli bir role sahiptir.
- Aktivist hareketlerde eylemleri organize etmek, katılımcıların harekete geçmesini sağlamak, bilgi yaymak ve fon sağlamak amaçlı kullanılabilir.

3.4.1. Twitter'ın Yapısı

Twitter'ın yapısal özelliklerine bakıldığında, Twitter kullanmak isteyen bireyin ilk etapta platformun istediği bilgileri sağlayarak üye olması gerekmektedir. Üye olan bir birey genellikle ilgi duyduğu alanlar ve sosyal çevresi ile takip ilişkisi başlatarak diğer kullanıcılarla etkileşime girmektedir. Ayrıca Twitter, ilk üye olduğunda, alanlarında popüler olan kullanıcıları da önermektedir. Böylece ilk andan itibaren kullanıcıların takip ilişkilerini başlatarak, diğer kullanıcılar ile etkileşimde bulunmasını ister. Platform geliştirdiği güncellemelerle kullanıcıların ilgi alanlarına ve hareketlere yönelik takip edebilecekleri kişileri önermektedir. Twitter'da takipçi ilişkilerinin karşılıklı olma zorunluluğu bulunmamaktadır (Doru, 2018, s.96).

Twitter'ın yapısal özelliklerine bakıldığında, gönderi paylaşma, mesajlaşma gibi kavramların Twitter'a özgü isimleri bulunmaktadır. Twitter'a özgü kavramlar ve açıklamaları aşağıda paylaşılmıştır.

Timeline: Twitter kullanan bireylerin uygulamaya girdiklerinde karşılaştıkları ana akıştır. Bu akışta takip edilen kullanıcıların paylaşımları ve uygulamanın sunduğu seçenekler yer almaktadır (Gülнар & Öztat, 2020, s.64).

Tweet: Bir kullanıcı tarafından paylaşılan, “Şu an ne yapıyorsun?” sorusuna karşılık gelen, karakterlerle sınırlandırılmış ve belli bir zamanda paylaşılmış gönderilerdir (Cho & Parkı, 2012, s.90). Sosyal medyanın microblog uygulaması olan Twitter, kişi ve kurumların mevcut durumlarını, fikirlerini, gerçekleştirdikleri uygulamaları paylaşabildikleri iletiler olarak da ifade edilmektedir (Tarhan, 2012, s.83).

Keşfet: Twitter platformunda bir arama bölümü olarak görülen bu sekme, gündem olan konulara ulaşma, merak edilen etiketlerle arama gerçekleştirme, küresel boyutta farklı pek çok profile erişme gibi işlemlerin yapıldığı bölümdür (Gülнар & Öztat, 2020, s.64).

RT- Retweetleme: Twitter’da bir kullanıcının paylaştığı bir iletinin başka bir kullanıcı tarafından tekrar gönderilmesi anlamına gelmektedir. Retweet’in kopyala yapıştır ile farklı olan yanı ise gönderisi paylaşılan kişinin kimliğinin yani paylaşım kaynağının belli olmasıdır (Meriç, 2014, s.212).

Hashtag (#): Hashtagler özellikle işaret edilmeye degecek olan anahtar kelimeleri ya da deyimleri göstermenin bir yolunu temsil etmektedir. Twitter kullanıcıları belli anahtar kelimeleri işaretlemek için # karakterini kullanarak, kendi belirledikleri bir sınıflandırma biçimi ile paylaşımında bulunmaktadır. Hashtagler fikirleri fonlamak ve bir tweet ile ilgili yorumu ifade etmek için kullanılmıştır. Hashtag kullanımında amaç, belirli bir konu ile ilgili gruplar oluşturmaktır. Bu anlamda hashtaglere yönelik duyulan ilgi yeni bir dikkatle ön plana çıkan konulara yönelik olmaktadır (Weller vd., 2014, s.88).

Reply: Twitter’daki görüşmeler “@” yanıtları ile yürütülmektedir. Paylaşılan bir tweete “@ kullanıcı ismi” eklendiğinde, kullanıcı adı, konuşulan kişinin adı olduğunda o kişinin yanıtlar sekmesinde görünmektedir. Aynı zamanda, adınızdan kimin bahsettiği de “@ kullanıcı adı” bağlantısında görülmektedir. @ ile başlayan bir tweet hem sizin hem de tweetlediğiniz kişinin takipçilerinin zaman çizelgesinde görülmektedir (Zarella, 2010, s.41).

Trending Topics: Kısaca TT olarak kullanılan “Trend Topic” kavramı popüler konu anlamına gelmektedir. Kullanıcılar arasında bir hashtag’in defalarca paylaşılmasıyla popüler hale gelen ve ilk 10 konu arasında yer almasına TT denilmektedir (Alan, 2014).

Beğeni (Fav- Favorite): Paylaşılan bir tweetin beğeni aldığı anlamına gelmektedir. Tweeti RT yaparak tekrarlamaya gerek kalmaksızın beğenilen tweetler listesine almayı sağlamaktadır. Kullanıcılar ise beğendikleri tweetlere favoriler listesi üzerinden ulaşabilmektedir (Meriç, 2014, s.212).

Mention: Paylaşılan tweetlerde bir kişi ya da kurumdan bahsetmeyi ifade etmektedir. Bahsedilmek istenen profil ise “@” işareti ile etiketlenmektedir (Gülнар & Öztat, 2020, s.65).

Direkt Mesaj (DM): Twitter platformunda farklı bir kullanıcıya gönderilen özel mesajlara direkt mesaj (DM) ismi verilmektedir (McKendrick, 2012, s.439).

Follow-Unfollow: Bir Twitter kullanıcısının paylaşımlarını takip etmek için ‘Follow’ (Takip) kavramı kullanılmaktadır. Takip edilen bir kullanıcıyı takipten vazgeçmek ise ‘Unfollow’ (Takip Etmeyi Bırakma) ile gerçekleşmektedir (Kaplanseren, 2013).

3.5. Sosyal Medya ve Siyasal Katılım İlişkisi

Yaşadığı toplumun üyesi olan birey, siyasal toplumsallaşma içerisinde, toplumsal sisteme akreditasyonunun gerçekleşmesi ve içinde bulunduğu topluma yabancı olmaması adına siyasal bilgilenmeye ihtiyaç duymaktadır. Siyasal bilgilenme kavramı, “politik olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olma” anlamına gelmektedir. Özellikle seçim dönemlerinde toplumda yaşayan bireylerin, partilerin ve adayların kampanyalarına yönelik bilgiye sahip olması, demokratik sistem adına oldukça önemli görülmektedir (Bal & Delal, 2019, s.121-122). Siyasal bilgilenme, bireyin yönetimi altında olduğu sisteme yönelik bilgi edinmesi kadar siyasal katılımını da etkilemektedir. Siyasal katılımın farklı boyutlarına etkisi olan siyasal bilgilenme, bireyin siyasal konulara ve sorunlara yönelik ilgi düzeyiyle de ilişkilidir. Siyasal ilgi bir yandan siyasal bilgilenmeyi sağlarken, diğer yandan da bireyin siyasal sisteme katılmasına olanak sağlayan bir işlev görmektedir (Kalaycıoğlu, 1983, s.43). Siyasal toplumsallaşma süreci içerisinde ‘siyasal bilgilenme’ farklı boyutlarla oluşmaktadır. Siyasal bilgilenme süreçlerinde, özellikle günümüzde kullanımı ve önemi git gide artan medyanın yeri yadsınamaz. Bu önem doğrultusunda, medyanın bireylerin davranış ve düşüncelerini etkilediği ya da var olan tutumlarını pekiştirdiği söylenebilmektedir. Aynı zamanda, siyasal katılım sürecine de önemli bir etkisi bulunmaktadır (Balcı, Damlapınar, Tuğçe Esin, & Astam, 2016). Literatürde de belirtilen bilgiler doğrultusunda, siyasal bilgiye erişim sağlama ve siyasal konulara dikkat çekme açısından sosyal medya önemli bir mecra olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyada farklı siyasi görüşe sahip bireylerin paylaşımlarının ve siyasi konularda tartışma ortamının oluşturulmasının siyasi bilincin gelişmesinde etkili bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Sosyal medya, internet teknolojilerinde yaşanan gelişmelerle beraber, daha önce siyasal konularda söz sahibi olmayan, toplumdaki siyasal gelişmeleri sadece dinleyen bireylere veya kitlelere düşündüklerini ifade edebilme ve siyasi karar verme süreçlerinde daha etkin olma imkânı sağlamaktadır. İnsanların siyasal alanında internetin avantajlarını

kullanmasını sağlayan sosyal medya, birey ya da kitlelerin internet aracılığıyla birbirleriyle veya siyasal aktörlerle gerçek zamanlı olarak diyaloglara girebilmelerini, fikir ve bilgi paylaşımında bulunabilmelerini sağlamaktadır (Kılıç, 2014, s.134). Dünya genelinde insanları bir araya toplayan ve siyasal katılıma dâhil eden sosyal medya araçları, siyasetçilerin de ilgi odağı olmaktadır. Siyaseti etkileme gücü bulunan sosyal medya araçları, iletişim biçimini etkileşimli bir boyuta taşınmasıyla önemli bir siyasal araç olarak kullanılmaya başlanmıştır. Nitekim siyasetçilerin başlattığı kampanyalar, siyasal konularda yaşanan tartışmalar ve insanların siyasal katılımları düşünülürken; sosyal medya araçlarının, doğrudan siyasetin gündemini etkilemekte olduğu ve siyasetin vazgeçilmez bir unsuru haline geldiği söylenebilmektedir (İşliyen, kaba, s.199). Bu anlamda sosyal medyanın, bireyin fikirlerini ifade etme, karar alma süreçlerine katılımı sağlama, siyasal tartışma, protesto ve kampanyalara katılma gibi siyasal katılımın biçimlerine de alan açtığı belirtilebilir. Farklı fikirlerin ortaya çıkması ve yayılması, düşüncelerin tartışılması ve toplumun gelişimi açısından ifade özgürlüğünün önemi oldukça büyüktür. Hayatın her alanında yer alan sosyal medyanın sağlamış olduğu ifade özgürlüğü ile hızlı ve ucuz bir yolla geniş kitlelere erişim de kolaylaşmıştır.

Yeni iletişim teknolojileri içerisinde etkinliği ve kullanımı git gide artan sosyal medya seçmenlere doğrudan ulaşım sağlama ve seçmenleri anlık bilgilendirme, seçmenlerle etkileşimde bulunma ve yönlendirebilme, seçmenlerin beklentilerini öğrenme gibi olanaklar sağlamaktadır. Seçmenlere de siyasal katılım sağlama, siyasal aktörler ile etkileşimde bulunma, güncel siyasal gelişmeleri takip etme, siyasal aktörlere mesaj gönderme gibi imkânlar sağlamaktadır (Doğan & Alptekin, 2019, s.361-362). Diğer bir ifadeyle, sosyal medya hem seçmenler hem de siyasetçiler açısından siyasal bilginin yayılmasında ve siyasal katılımın sağlanmasında önemli bir potansiyele sahiptir. Siyasal konular üzerine gerçekleştirilen tartışmalar, paylaşılan bilgiler, yayınlanan video vb. paylaşımlar bireylerin siyasal katılım boyutunu etkileyebilmektedir.

Seçimlerde yüz yüze iletişim, teknolojik gelişmelerle birlikte yerini sosyal medya platformlarına bırakmıştır. Siyasal aktörler sosyal medya platformları sayesinde aynı anda daha fazla seçmen kitlesine hitap etmeye başlamıştır. Etkileşim kurulabilmesiyle insanların kafasında oluşan soru işaretlerine de yanıt verebilmektedir. Siyasal liderler seçim dönemlerinde özellikle genç seçmen bireylerin siyasal katılımını artırmak ve

düşüncelerini etkilemek adına sosyal medya platformlarını daha çok kullanmaktadır. Böyle dönemlerde canlı yayınlar aracılığıyla hem seslerini vatandaşlara duyurabilmekte hem de sosyal medya hesaplarından topladıkları soruları yanıtlamak için de halka ulaşabilmektedir (Altuntaş, 2019, s.61). Bu anlamda siyasal süreçlerde sanal da olsa vatandaşların katılımına olanak sağlayan bir kamusal alan niteliğindeki sosyal medya, bireylerin politize olma süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca tek yönlü ve kitlesel içeriğe sahip kitle iletişim araçlarının ötesine geçilen sosyal medyada, siyasi lider ve hedef kitlesi arasında etkileşimli bir bağ kurulmaktadır. Böylelikle sosyal medyanın siyasal iletişim faaliyetlerini kolaylıkla sürdürülmesini sağlamasıyla, lider imajının inşa edilmesi sürecindeki yararları ön plana çıkmaktadır (Sönmez & Keskin, 2015, s.348).

3.6. Siyasal Katılım ve Sosyal Medyaya İlişkin Bazı Araştırmalar

Literatürde sosyal medya ve sosyal medya platformlarının siyasal katılım ile ilişkisini inceleyen yerli ve yabancı araştırmalar yer almaktadır. Bu çalışmalar, gelişen sosyal medya olgusunun siyasal katılım sürecine olan etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. İlgili konuya yönelik gerçekleştirilen çalışmaların bazıları aşağıda incelenmiştir.

İnternet tabanlı iletişim alt yapısının ve yeni iletişim teknolojilerinin siyasal katılım sürecine olan etkisini inceleyen teorik bir araştırmada, teknolojiye yaşanan gelişmeler sayesinde gelişen araçların toplumdaki farklı fikir ve görüşleri ortaya çıkardığı belirtilmektedir. Farklı kültür ya da gruptan gelen bireylerin, farklı etnik yapıların birbiri ile etkileşimde buldukları, rahat bir iletişim kurabildikleri ortaya konulmaktadır. Bu durumun, siyasete ilgisi olmayan bireylerin bile siyasete ilgi duymalarını sağlayarak, demokrasinin gelişmesini ve toplumdaki siyasi katılımın artmasını sağlayacağı çalışmada belirtilmiştir (Karaçor, 2009, s.130).

Bilgi iletişim teknolojileri ve dijital demokrasiyi konu alan bir çalışmada, sosyal medya araçlarının ortaya çıkmasının demokrasi sürecine yeni bir boyut kazandırdığı ve bu durumun demokrasi tartışmalarından, siyasi parti seçim kampanyalarına, milletvekillerinin çalışma koşullarından siyasi partilere yapılacak olan ekonomik yardımlara kadar geniş bir alanı etkilediği açıklanmıştır. Erişim kolaylığı sayesinde ise siyasi kararların alınması sürecinde geniş kitlelerin görüşlerine başvurabilmeye olanak sağladığı vurgulanmıştır (Zengin, 2013, s. 299).

Amerika Başkanlık Seçimleri'nde General Eisenhower'ın radyoyu aktif kullanarak seçim kazanan ilk başkan olduğu, John F. Kennedy'in başkanlık seçimlerini televizyon kullanarak kazanan ilk başkan olduğu bilinmektedir. Barack Obama'nın ise dijital iletişim teknolojilerini kullanmasının ve internet aracılığı ile sosyal ağlarda seçim stratejisi oluşturmasının, internet ortamını kullanarak seçim kazanmasını sağladığı düşünülmektedir (Bat & Vural, 2010, s.2758). 2008 Amerikan Başkanlık Seçimlerinin ardından Amerika'da online anket yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bir çalışmaya göre sosyal ağlar yoluyla gerçekleşen iletişimin siyasal katılımı önemli bir etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Çevrimiçi ağların genişliğinin ve katılımcıların siyasi konular özelinde tartışma sıklığının çevrimiçi katılım ile artmakta olduğu görülmüştür. Çalışmada aynı zamanda siyasal katılım ve çevrimiçi ağlar arasında anlamlı bir ilişki olabileceği, insanların birbiri ile çevrimiçi olarak fikir paylaşımında bulunmalarının ve siyasi konular özelinde tartışmalarının da siyasal katılımı pozitif bir etkisinin olabileceği sonucuna varılmıştır (Valenzuela vd., 2012, s.163-176).

Calenda ve Maijer, gençlerin aile büyüklerine oranla daha az siyasal katılımı bulunduğunu, yeni neslin farklı yollarla siyasal katılımı dâhil olduğunu, internet kullanımının yeni siyasal bireylerin oluşmasında önemli bir etkisinin olduğunu düşünerek bu alan üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışma neticesinde, internet kullanımının siyasal katılımı canlandırdığı, politikacılarda, geleneksel iletişimlere kıyasla internetin daha etkili bir araç olduğu düşüncesinin ortaya çıkmasına sebep olduğu görülmüştür. Yüksek internet kullanımının, çevrimiçi katılımı artırdığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda internet, siyasal katılım açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir (Calenda & Meijer, 2009, s.879-892). Başka bir çalışmada düşük düzeyde de olsa, siyasal katılım ve internet kullanımı arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmektedir. İnternet kullanımının özellikle siyasi bilgi ve haberlere erişim olasılığını artırması ve internetin haber takip etmek için kullanılmasının siyasal katılım üzerinde önemli bir etkisi olduğu görülmüştür (Boulianne, 2009, s.205). Skoriç'in araştırma sonuçları, siyasal katılım ile sosyal medya arasında olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Gerçekleştirilen çalışmanın öne çıkan bulgusu, geleneksel medya kullanımının siyasal katılımı daha belirleyici olduğu sonucudur (Skoriç, 2013, s.187). İnternet ve sosyal ağların bireylerin siyasal katılım davranışlarına olan etkisini inceleyen başka bir çalışmada; siyasal haberlerin takip edilmesi, siyasi fikirlerin paylaşılması, sosyal ağlar aracılığıyla

siyasilerle iletişime geçilebilmesi gibi bağımsız değişkenler ile siyasal katılım bağımlı değişkeni arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır (Eser & Güler, 2015, s.196).

Konya ilindeki 4 üniversitede okuyan öğrencilerinin, sosyal medya kullanımlarının siyasal katılım davranışlarına etkisini nicel araştırma yöntemi ile inceleyen bir çalışmaya göre; öğrencilerin güncel siyasi olayları takip alanlarına bakıldığında, katılımcıların %55,6'sının sosyal medya kullanımı ile siyasi gelişmelerin takibini sağladığı görülmektedir. Katılımcılardan %45,6'sı sosyal medyadaki siyasi paylaşımları takip etmekte olup, %21,1'nin sosyal ağlarda siyasi içerikli paylaşımlarda bulunduğu tespit edilmiştir. Gündemdeki siyasi olayları kaynağından takip etmek amacıyla katılımcıların %26,5(432 kişi)'i Twitter platformunu kullandığı sonucuna varılmıştır. Katılımcıların %68,6'sı sosyal medya kullanımının siyasal iletişimde önemli olduğunu düşünmektedir (Altuntaş, 2019, s.161-165). İstanbul ilinde iki vakıf ve iki devlet üniversitesinde yükseköğrenimine devam eden, 18-29 yaş arası gençlerin siyasal katılım sürecinde sosyal medyanın rolünü, nicel araştırma yöntemi (350 anket) ile inceleyen çalışmaya göre; gençlerin büyük çoğunluğunun (tamamına yakınının) sosyal medya kullandığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan gençlerin Facebook ve Twitter platformlarını siyasal konularda bilgilendirme amacıyla kullandıkları gözlemlenmiştir. Cinsiyete bağlı siyasal katılım düzeylerinde, erkeklerin kadınlara oranla siyasete daha fazla ilgi duyduğu gözlemlenmiş olup, gençlerin siyasete katılım davranışlarında sosyal medya platformlarının yanında aile üyelerinin, ideolojilerinin ve partilerin de önemli bir etkisi olduğu görülmüştür (Görgülü, 2018, s.94).

Sosyal medyanın siyasal amaçlar doğrultusunda kullanımı konusunu Cumhuriyet Üniversitesi öğrencileri üzerinde inceleyen çalışmaya göre ise; sosyal medyanın siyasal amaçlar doğrultusunda etkin bir şekilde kullanıldığının öğrenciler tarafından düşünüldüğü gözlemlenmiştir. Araştırma bulgularına göre; sosyal medyada siyasal kimliklerin yansıtıldığına inanıldığı, sosyal medyadaki konuların siyasi tutumlarda önemli bir etkisinin olduğu, siyasete duyulan ilgideki artışla beraber sosyal medyadaki konuların siyasal davranışlarda da etkisinin olduğunun düşünüldüğü gözlemlenmiştir (Arklan, 2016, s.649).

Sosyal medyada demokrasi arayışına yönelik gerçekleştirilen sosyo-kültürel bir çalışma doğrultusunda; Türkiye’de yaşayan genç nüfusun interneti yoğun kullandığı ve mobil internet kullanımının yaygınlaştığıdır. Araştırmaya göre katılımcı gençler, sosyal medyanın ifade özgürlüğüne olanak tanıdığını ancak Türkiye’de medyanın içerik zenginliğine sahip olmadığını ve tam olarak özgür olmadığını düşünmektedir. Öteki taraftan ankete katılan gençlerin neredeyse yarısı sosyal medya platformları üzerinden kamuoyu düşüncelerini araştıran oylamalara katılım konusunda olumlu düşündükleri görülmüştür. Aynı zamanda, katılımcıların yarıya yakınının, seçimlerin elektronik ortamda yapılmasının katılımı artıracığı düşüncesine sahip olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla sosyal medyanın gençler arasında yeni bir siyasal katılım aracı olarak görüldüğü sonucuna varılmıştır (Aygül & Üçer , 2013, s.50-51).

Sosyal medyanın siyasal iletişime getirdiği yenilikleri inceleyen bir çalışmada, TBMM 24. Dönem Milletvekilleri ve TÜİK tarafından belirlenmiş olan 26 ilde 1200 seçmenle anket çalışması yapılmıştır. Araştırmaya katılan milletvekillerinin %92,2’sinin sosyal medya kullandığı ve en sık kullandıkları sosyal medya platformunun sırasıyla Twitter ve Facebook olduğu, katılımcı seçmenlerin ise en sık kullandığı platformun Facebook olduğu görülmüştür. Hem milletvekilleri hem de seçmenlerin genellikle sosyal medyada günde ortalama 1-3 saat arası vakit geçirdiği, seçmenlerin daha fazla vakit ayırdığı ortaya çıkmıştır. Seçmenlerin ve milletvekillerinin sosyal medyayı siyasal iletişim açısından önemli gördüğü ve milletvekillerinin seçmenlerden daha yüksek bir ortalama ile sosyal medyanın siyasal iletişim noktasında önemli olduğunu düşündüğü saptanmıştır. Milletvekillerinin sosyal medyayı siyasal amaçlı kullandığı ve gündem belirlemede önemli bir etkisinin olduğunu düşündüğü dikkat çekmiştir. Milletvekillerinin yaşı arttıkça sosyal medyada siyasal paylaşımlarda bulunma oranının azaldığı, genç seçmenlerin de sosyal medyayı siyasal iletişim amaçlı daha yoğun kullandıkları görülmüştür (Bostancı, 2015, s.202-215).

Literatürde yer alan çalışmalarda da görüldüğü üzere, internet teknolojisinin gelişimi ile birlikte hayatımıza giren sosyal medya siyasal yaşamımızı da etkilemiştir. Sosyal medyanın, kullanıcılarına paylaşımlarda bulunma, gündemi takip etme, farklı görüşlere başvurma, tartışmalara katılma gibi sağlamış olduğu olanakların siyasal katılım sürecinde sosyal medya kullanımının önemini artırdığı görülmektedir. Seçim zamanlarında, siyasi

gelişmelerin yaşandığı süreçlerde siyasetçilerle iletişime geçme, gündeme yönelik sesini duyurma, siyasal tartışmalara katılma olanağı sağlaması ve birtakım kolaylıkları içinde barındırması nedeniyle çoğu birey tarafından tercih edildiği görülmektedir. Bireylerin siyasal sosyalleşme sürecinde ve siyasal katılımlarında biyolojik, sosyoekonomik faktörlerin de etkili olduğu çalışmalarda ileri sürülmüştür. Yaygınlaşan sosyal medya kullanımı ile siyasetçilerin de çevrimiçi siyasal katılım sürecine dâhil olduğu görülmektedir.

3.7. Twitter ve Siyasal Katılıma İlişkin Bazı Araştırmalar

Sosyal medyanın karakteristik yapısı ve Twitter platformunun özelliklerine bakıldığında, hedef kitle üzerinde algı oluşturmada önemli bir güce sahip olduğu görülmektedir. Özellikle siyasal bilgi paylaşımında son senelerde öne çıkan Twitter, iletileri hemen paylaşma, kullanıcı ile doğrudan iletişime geçme, kamuoyu oluşturma özellikleri ile algı yönetiminde önemli bir sosyal medya aracı konumuna gelmiştir (Ceng, 2018, s.684). Dünyanın birçok yerinde siyasal iletişim deposunun günlük bir parçası haline gelen Twitter; lobiciler, şirketler, aktivistler, sivil toplum kuruluşları, siyasi liderler ve halk tarafından mesajların yayılması, seçmenlerle ya da müşterilerle iletişimi sağlamak veya geri dönüşler almak amacıyla yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir (Weller vd., 2014, s.420).

12 Haziran 2011 genel seçimlerinde siyasal liderlerin Twitter hesaplarını inceleyen bir çalışmaya göre; Türk siyasetçilerin sosyal medyaya uzak kalmadıkları ancak istenilen düzeyde de kullanmadıkları gözlemlenmiştir. 2011 genel seçimleri sürecinde, siyasetçilerin Twitter hesaplarının takipçilerden gelen mesajlara kapalı olduğu, siyasi kampanya sürecinde sosyal medyaya az zaman ayırdıkları ve sosyal medyada sınırlı konuları ele aldıkları görülmüştür. Özellikle 2008 Amerika Başkanlık seçimleri sürecinde Obama'nın sosyal medyayı aktif kullanması ve uyguladığı sosyal medya stratejilerinin bu alana önemli bir etkisinin olduğu düşünüldüğünde; sosyal medya kullanımında ülkeler arası siyasi kültür farklılığının, parti liderlerinin kişisel özelliklerinin, seçmen davranışlarının ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin etkili olabileceği düşünülmektedir (Genel, 2012, s.30). Türkiye'de 10 Ağustos 2014 Cumhurbaşkanı Seçimi sürecinde Twitter platformunu siyasal ilişki bağlamında içerik analizi yöntemi kullanarak inceleyen

çalışmada, 730,073 tweet veri evreninden rastgele seçilen 2298 tweet örnekleme üzerinde veriler analiz edilmiştir (s.192). İncelenen süreçte, Twitter'ın eleştirel müzakere ilkelerine uygun tartışma üslubuna oranla daha çok tartışmaya açık ve düşmanca tutum sergilemeyen bir siyasal iletişim pratiğine ev sahipliği yaptığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, Twitter farklı fikirleri öne çıkarma, bilgi ve söylemleri kitlelere yayma gücüne sahiptir. Twitter'da hızla yapılan siyasal paylaşımlar, haberleri çeşitlendirmekte olup, güncel etkileri ve olayları takip etme imkânı sunmaktadır. İncelenen seçim sürecinde bu olanakların sınırlı ölçüde kullanıldığı ancak Twitter platformunda oluşan siyasal paylaşımların sadece hegemonya karşıtı demokratik hareketler için değil mevcut söylemleri yaymak için de kullanıldığı gözlemlenmiştir (Demirhan, 2015, s.290).

Siyasal liderlerin siyasal amaçlarla Twitter'ı nasıl, hangi amaçlarla kullandıklarını analiz etmek amacıyla; içerik analizi yöntemi kullanılarak 2015 genel seçimlerinde en çok oy alan 3 siyasal parti liderinin seçim dönemi, 01 Mayıs- 07 Haziran tarihleri arası Twitter hesapları analiz edilmiştir. Çalışma sonucu değerlendirildiğinde ise hedef kitleyi yakalama ve bireylere her an paylaşımında bulunma olanağı sağlayan Twitter'ın, siyasal iletişim alanında siyasal liderlere olumlu anlamda katkı sağladığı gözlemlenmiştir (Silsüpür, 2016, s.744). Twitter platformunun seçmenlerin algısını etkilemedeki rolünü, 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri örnek olayı üzerinde, Twitter kullanım pratiklerini nitel ve nicel içerik çözümlemesi ile inceleyen bir diğer araştırmanın bulguları incelendiğinde; Twitter'ın siyasiler tarafından seçmen kitle ile ilişki kurmaktan ziyade daha çok duyuru-reklam amaçlı kullanıldığı tespit edilmiştir. Elbette Twitter platformu bu amaçla kullanımı ile de kamuoyunu bilinçlendirme ve haberdar etme anlamında etkilidir. Sahip olduğu özelliklerine bakıldığında, siyasal iletişim ve siyasal katılımın sağlanmasında önemli avantajlar barındıran bir sosyal medya uygulamasıdır (Ceng, 2016, s.165).

İsveç, Danimarka ve Norveç ülkelerindeki seçim kampanyaları sürecinde yerleşmiş demokrasilerde siyasal Twitter pratiklerini incelemek amacıyla bir çalışma yapılmıştır. İsveç'te 19 Eylül 2010'da yapılan parlamento seçimleri, Danimarka'da 15 Eylül 2011'de ulusal parlamento için yapılan seçimler ve Norveç'te bölgesel ve yerel meseleler ile ilgili 12 Eylül 2011'de yapılan seçimler araştırmaya konu olmuştur. Üç ülkede de Twitter'da yapılan paylaşımların seçim günleri ve geceleri zirveye ulaştığı, seçim sonrası günde de tweet paylaşımlarının yoğun olduğu görülmüştür. Her üç seçim açısından da siyasetçilerle

gerçekleştirilen röportaj ve televizyonda yayınlanan tartışmaların Twitter aktivitesinde de artışlara etki ettiği sonucuna varılmıştır. Bu anlamda Twitter üç ülke içinde çoğunlukla bir çeşit “megafon” görevi üstlenerek, hâlihazırdaki sosyal tartışma modellerini güçlendirmek amacıyla kullanılmıştır (Weller vd., 2014, s.421-430).

Kamuoyunun nabzının tutulmasında önemli bir göreve sahip olan Twitter’ı TRT Haberinin nasıl ve hangi amaçla kullandığını, kanalın haber müdürü Emin Gökçeğözoğlu’na sorular yönelterek yapılan bir çalışmada, Twitter’ın gücünün enformasyonun akışındaki yeri incelenmiştir. TRT Haberinin izleyiciye ulaşma ve hedef kitleyi ekrana çekme noktasında Twitter platformunun önemli bir göreve sahip olduğu gözlemlenmiştir. Siyasal iletişimde, Twitter platformuna dikkat çeken bu çalışmada; TRT Haberinin daha geniş kitlelere ulaşmasında Twitter’ın bir köprü görevi üstlendiği görülmüştür. Uygun bir başlıkla Twitter’da yer alan bir haberin, takipçilerin ilgisini artırdığı ve kanaldaki haberlerin izlenme oranının yükseldiği bilgisine ulaşılmıştır. TRT Haber kanalı özelinde yapılan çalışmada; siyasal bir konuya yönelik Twitter üzerinden insanların ekrana çekilmesi ve insanların paylaşımları üzerinden siyasal konuların takip edilmesinin önemli olduğu gözlemlenmiştir (Sayar, 2016, s.360-361).

Trabzon Üniversitesi’ne bağlı 5 farklı fakültede öğrenim gören 18-26 yaş aralığındaki 500 öğrencinin siyasal katılım sürecinde Twitter kullanımının etkisini nicel araştırma yöntemi ile inceleyen bir çalışmaya göre Twitter’da siyasal katılım düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiği ve erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre Twitter’da siyasal katılımının daha yüksek olduğu görülmüştür. 24-26 yaş aralığındaki katılımcıların, 18-20 ve 21-23 yaş aralığında olan katılımcılara oranla Twitter platformunda siyasal katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Fakülteye göre Twitter’da siyasal katılımın farklılık göstermediği görülmüştür. Gün içerisinde Twitter’ı daha aktif kullanan katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ek olarak, Twitter’da takipçi sayısı yüksek olan katılımcıların siyasal katılımlarının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda Twitter’ı siyasi gündemi takip etmek için kullanan katılımcıların da Twitter’da siyasal katılımlarının daha fazla olduğu görülmüştür (Çolak, 2020, s.96-99).

Siyasetçilerin Twitter’da diğer kullanıcılar ile (gazeteci, siyasetçi, vatandaşlar, seçmeler vb.) katılımcı bir ilişki mi kurdukları yoksa sadece kendi pozisyonlarının temsili amaçlı

mı kullandıklarını araştırmak için TBMM grubunda bulunan dört siyasi parti liderleri ve Twitter'ı aktif olarak kullanan milletvekillerinin (toplamda 20 kişi) Twitter hesapları incelenmiştir. 1 Mayıs gösterileri, Reyhanlı bombalaması, Kürt sorunu müzakere süreci, alkollü içeceklerin satış ve tüketimi konusundaki düzenlemeler süreci sebebiyle örneklemedeki hesapların 2013 Mayıs ayındaki tweetleri ve takipçileri ile etkileşimleri kaydedilmiştir. Toplam 3763 Tweet aşağıdaki kategoriler altında toplanmıştır (Doğu vd., 2014, s.83-85).

-*Polemik/saldırı*: Siyasi muarız ya da pozisyona yönelik tweetler;

-*ğt*: Takipilere öğütte bulunma;

-*Bilgi*: Takipilerle bilgi paylaşma (yasalar, ekonomik gelişmeler, meclis prosedürleri vb.);

-*Kişi/Parti reklamı*: Siyasetçinin kendisinin ya da bağlı olduğu partinin duyurusunu yaptığı paylaşımlar;

-*Görüş*: Belirli konuda fikirleri açıklama;

-*Tebrik*: Kutlama, tebrik veya başsağlığı vb. paylaşımlar;

-*Vaad*: Siyasi vaatte bulunma;

-*Diyalog*: Farklı kullanıcılar ile kurulan diyaloglar (mention @);

-*Retweet*: Diğer kullanıcıların tweetlerini paylaşma

Literatür taramasına bakıldığında, bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmelerin bireylerin siyasal konularda da bilinenmesine ve bilgiye ulaşmasına olanak tanıdığı görülmektedir. Bireyler artık siyasi gelişmeleri sosyal medya aracılığı ile takip etmekte olup, merak ettikleri konularda sosyal medya platformlarından bilgi almaktadır. Kullanıcılara ayırım yapmadan, ücretsiz hesap açma imkanı veren Twitter, kullanıcıların görüşlerini, fikirlerini, haberleri paylaşmasını sağlayarak bir bilgi ağı görevi görmektedir. İçerikleri kullanıcıların oluşturduğu ve etkileşim düzeyi yüksek olan Twitter, özellikle son yıllarda sosyal olaylara etkisi ve siyasal katılım konusunda önemli bir mecra haline gelmiştir. İnsanları belli konularda bir araya getirmesi ve gündemi kolayca takip etme imkanı sağlaması nedenleriyle Twitter, siyasi liderler tarafından da tercih edilmektedir. Yurt içi ve yurt dışı literatüre bakıldığında; siyasi liderlerin bilgi paylaşmak, siyasi

gündem oluşturmak, hedef kitleye ulaşmak amacıyla Twitter platformunda yer aldıkları görülmektedir. Sosyal medyaya ulaşım hızı, kullanım kolaylığı düşünüldüğünde kullanıcıların daha fazla siyasi gündemi takip etme, görüşlerini iletme ve çevrimiçi siyasal katılım davranışlarını gerçekleştirmesi beklenmektedir. Literatüre bakıldığında, siyasal katılım ve Twitter özelinde gerçekleştirilen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada, son yıllarda kullanımı artan ve yaşamımızda önemli bir yer edinen sosyal medya platformlarından biri olan Twitter ve siyasal katılım değişkenleri incelenmiştir. Bu çalışmanın ilgili literatüre katkı sağlayacağı ve konu ile ilgili eksikliği gidereceği düşünülmektedir.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Konya ilinde yaşayan 25-34 yaş aralığında olan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Konya ilinde yaşayan, Twitter platformunu etkin şekilde kullanan, 25-34 yaş arası genç yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmaya 25-34 yaş aralığında olan 253 gönüllü katılım sağlanmıştır.

Araştırmanın uygulanacağı katılımcıların seçiminde farklı sosyo-ekonomik tabanlara ulaşılması dikkate alınmıştır. Bu kapsamda çalışmanın uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla KTO Karatay Üniversitesi Etik Kurul onayı ardından katılımcılara anket uygulanmıştır. Katılımcılara ulaşılırken kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme, kolay olduğu için tercih edilen bir tesadüfi olmayan örnekleme yöntemidir. Araştırmacı daha çok kendisine yakın olan, elinin altındaki, kolay ulaşabileceği birimleri örnekleme dahil eder (Baştürk & Taştepe, 2013, s.146). Araştırmanın değişkenlere etki eden faktörleri ve bulguları örneklem kitle üzerinden analiz edilmiştir.

4.2. Verilerin Toplanması

Bu bölümde verilerin toplanması için kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve Twitter'da Siyasal Katılım ölçeği tanıtılmış ve verilerin nasıl toplandığı ile ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

4.2.1. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada verilerin toplanması için iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde katılımcıların bazı sosyo-demografik özelliklerinin ve sosyal medya kullanımlarına ilişkin özelliklerinin belirlenmesi için araştırmacı tarafından hazırlanan 11 soruluk “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. İkinci bölümde ise katılımcıların Twitter'da siyasal katılım düzeylerinin belirlenmesi için Güler ve Sezgin (2019) tarafından gerçekleştirilmiş olan “Twitter'da Siyasal Katılım Ölçeği” kullanılmıştır.

4.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışma grubunu oluşturan, 25-34 yaş arası genç yetişkin bireylerin eğitim durumu, ekonomik düzey ve sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış olan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

4.2.1.2. Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği

Güler ve Sezgin tarafından 2019 yılında geliştirilen ve Twitter’ın sunmuş olduğu siyasal katılım imkânlarını içinde barındıran “Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği”, gerekli bilirkişiler eşliğinde lisansüstü eğitimini tamamlamış olan katılımcılara, çeşitli aşamalarla anket formu oluşturulmak amacıyla geliştirilmiştir. Yapılan analizler sonucu geliştirilen ölçeğin 5 faktörlü bir yapıya sahip olduğu gözlemlenmiştir. İlk faktörde 6, ikinci, üçüncü ve dördüncü faktörde 4, beşinci faktörde ise 3 item yer almaktadır. İlgili boyutlar incelendiğinde “siyasal ifade”, “politika takip”, “yerel yönetim ve yardım”, “propoganda, yürüyüş ve grev” ve “siyasal tartışmalara katılma” boyutları olarak adlandırılmıştır. Ölçekte yer alan 4, 15, 17, 20, 23, 24, 27, 28, 34 numaralı sorular siyasal ifade boyutunu; 1, 6, 7, 18, 22 numaralı sorular politika takip boyutunu; 8, 9, 10, 31 numaralı sorular yerel yönetim ve yardım boyutunu; 12, 25, 29, 32, 36 numaralı sorular propoganda, yürüyüş ve grev boyutunu; 2, 3, 5, 11, 13, 14, 19, 26, 37 numaralı sorular ise siyasal tartışmalara katılma boyutunu ifade etmektedir. Geliştirilen ölçeğin Cronbach’s Alfa güvenirlik kat sayısı alt boyutlar için sırasıyla 0.92, 0.89, 0.84, 0.83, 0.81’ dir. Ölçeğin geneline yönelik güvenirlik katsayısı ise 0.94’tür. Geliştirilen ölçek formuna bakıldığında, bireylerin Twitter’da gerçekleştirdiği siyasal katılım davranışlarını ölçebilecek niteliğe sahiptir. Siyasal ve sosyal alan için oldukça önemli görülen sosyal medya platformları aracılığı ile gerçekleştirilen siyasal katılım davranışlarının incelenmesi, anlamlandırılabilmesi ve yeni nesil katılım biçimlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen ölçeğin bu anlamda önem taşıdığı düşünülmektedir (Sezgin & Güler, 2019).

4.2.2. Veri Toplama Süreci

Öncelikle araştırma konusuna yönelik literatür araştırması gerçekleştirilerek araştırmanın amacı ve yöntemi belirlenmiştir. Belirlenen çalışma grubuna yönelik verilerin toplanması

amacıyla anketin ilk bölümünü oluşturan kişisel bilgi formunda yer alan sorular oluşturulmuştur. Ardından araştırmanın yürütülmesi için kullanılacak olan “Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği” için, ölçeği geliştiren araştırmacılardan e-mail yoluyla izin alınmıştır. Daha sonra çalışmanın uygulanabilirliğini sağlamak amacıyla KTO Karatay Üniversitesi Rektörlüğü İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan etik kurul onayı alınmıştır. Alınan etik kurul onayının ardından, iki bölümden oluşan anket; 10 Mart 2021 ile 23 Nisan 2021 tarihleri arasında Konya ilinde yaşayan, 25-34 yaş arası, Twitter platformunu kullanan genç yetişkin bireylere uygulanmıştır. 90 anket araştırmacı tarafından katılımcılara bizzat uygulanmıştır. Geriye kalan 163 anket ise içinde bulunduğumuz olağan dışı covid-19 salgın süreci sebebiyle elektronik posta ile katılımcılara uygulanmıştır.

4.3. Verilerin İstatistiksel Değerlendirilmesi

Araştırmaya dahil edilen bireylerden elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 yazılımı kullanılmıştır.

Araştırmaya ilişkin bulgulara geçilmeden önce katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğine verdikleri yanıtların güvenilirliklerinin belirlenmesi için bir iç tutarlılık testi olan Cronbach alfa testi uygulanmış ve alfa katsayısının 0,977 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin sosyo-demografik özellikleri ve sosyal medya kullanım durumları frekans analiziyle belirlenmiş olup, katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlara yönelik istatistikler gösterilmiştir.

Araştırma hipotezlerinin test edilmesinde kullanılan hipotez testlerinin belirlenmesi için veri setinin normal dağılım gösterme durumu Kolmogorov-Smirnov testiyle incelenmiş ve normal dağılıma uymadığı belirlenmiştir. Bu sebeple araştırma hipotezleri parametrik olmayan hipotez testleri ile test edilmiştir. Yapılan testlerde bağımsız değişkenin iki kategorili olması durumunda (cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma) Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Bağımsız değişkenin üç ve daha fazla sayıda kategoriden oluştuğu (eğitim durumu, meslek, günlük çalışma süresi, aylık gelir, sosyal medyada vakit geçirme süresine, sosyal medya kullanma saatleri) karşılaştırmalar ise Kruskal-Wallis H testi kullanılarak incelenmiştir. Katılımcıların yaşları ile Twitter’da Siyasal

Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların belirlenmesinde Spearman testi uygulanmıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmaya katılan katılımcıların Twitter’da siyasal katılım ölçeğinden aldıkları puanlar; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, günlük çalışma süresi, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, aylık gelir, sosyal medyada vakit geçirme süresi değişkenlerine göre incelenmiş ve sonuçları tablolarda sunularak tartışılmıştır.

5.1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bireyin siyasal katılım davranışlarını etkileyen ve yönlendiren sosyo-demografik özellikleri önemli faktörler olarak görülmektedir. Bu bölümde araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslek, günlük çalışma süresi, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu ve aylık geliri incelenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	117	46,25
Erkek	136	53,75
Yaş ($\bar{x}\pm s$)		26,97 \pm 2,61
Eğitim durumu		
Lise ve altı	20	7,91
Önlisans/lisans	191	75,49
Lisansüstü	42	16,60
Meslek		
Kamu görevlisi	63	24,90
Özel sektör	132	52,17
Serbest meslek	37	14,62
Öğrenci	21	8,30
Günlük çalışma süresi		
4-5 saat	36	14,23
6-7 saat	32	12,65
8-9 saat	123	48,62
10-11 saat	41	16,21
12 saat ve üzeri	21	8,30
Medeni durumu		
Bekar	215	84,98
Evli	38	15,02
Çocuk sahibi olma		
Olan	19	7,51
Olmayan	234	92,49
Aylık gelir		
2300 TL ve altı	37	14,62
2301-3000 TL	51	20,16
3001-5000 TL	104	41,11
5001-8000 TL	43	17,00
8001 TL ve üzeri	18	7,11

Tablo 1.'de katılımcıların sosyo-demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılanların %46,25'inin kadın, %53,75'inin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %7,91'inin lise ve altı, %75,49'unun ön lisans/lisans mezunu, %16,60'nın lisansüstü mezunu olduğu, %24,90'nın kamu görevlisi, %52,17'sinin özel sektör çalışanı, %14,62'sinin serbest meslek sahibi, %8,30'unun ise öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %14,23'ünün günlük

çalışma süresinin 4-5 saat, %12,65'inin 6-7 saat, %48,62'sinin 8-9 saat, %16,21'inin 10-11 saat ve %8,30'unun 12 saat ve üzerinde olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamına alınan bireylerin medeni durumları incelendiğinde, %84,98'inin bekar, %15,02'sinin evli olduğu, %7,51'inin çocuk sahibi iken, %92,49'unun çocuk sahibi olmadığı saptanmıştır. Katılımcıların %14,62'sinin aylık geliri 2300 TL ve altı, %20,16'sının 2301-3000 TL arası, %41,11'inin 3001-5000 TL arası, %17'sinin 5001-8000 TL arası ve %7,11'inin 8001 TL ve üzerinde geliri olduğu görülmektedir.

5.2. Katılımcıların Sosyal Medya Kullanım Durumlarına İlişkin Bulgular

Siyasal katılımı alternatif bir araç olarak görülen sosyal medya, bireylerin siyasi katılımı önemli bir role sahiptir. Bu bölümde bireylerin siyasi hayata katılımını etkileyen sosyal medyanın kullanım durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların sosyal medya kullanım durumları

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Twitter dışında en çok kullanılan sosyal medya aracı		
Facebook	10	3,95
Instagram	233	92,09
LinkedIn	7	2,77
Snapchat	3	1,19
Sosyal medyada vakit geçirme süresi		
Günde 1 saat ve altı	68	26,88
Günde 1-2 saat	47	18,58
Günde 2 saatten fazla	138	54,55

Tablo 2'de katılımcıların sosyal medya kullanım durumları verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılanların Twitter dışında en çok kullandıkları sosyal medya aracı nedir sorusuna %3,95'inin Facebook, %92,09'unun Instagram, %2,77'sinin LinkedIn, %1,19'unun Snapchat yanıtlarını verdikleri görülmüştür. Katılımcıların %26,88'inin sosyal medyada vakit geçirme süresi günde 1 saat ve altında, %18,58'inin günde 1-2 saat, %54,55'inin günde 2 saatten fazla olduğu belirlenmiştir.

5.3. Katılımcıların Twitter'da Siyasal Katılımı

Bireylere sunmuş olduğu etkileşim olanakları sayesinde, siyasi iletişim açısından önemli bir noktada olan Twitter'da gerçekleşen siyasi eylemler siyasi katılım sürecinde

oldukça önem taşımaktadır. Bu bölümde katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği’nin alt boyutlarından; siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev, siyasal tartışmalara katılma boyutlarından aldıkları puanlara yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar

	N	\bar{x}	S	Min	Max
Siyasal ifade	253	14,68	6,45	6	30
Politika takip	253	14,71	4,14	4	20
Yerel yönetim ve yardım	253	9,39	4,28	4	20
Propaganda, yürüyüş ve grev	253	10,09	4,34	4	20
Siyasal tartışmalara katılma	253	5,91	2,92	3	15
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	253	54,77	19,12	21	105

Tablo 3’te katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan bireylerin Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan siyasal ifadeden ortalama $14,68 \pm 6,45$ puan, minimum 6, maksimum 30 puan aldıkları, politika takipten ortalama $14,71 \pm 4,14$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan aldıkları, yerel yönetim ve yardımdan ortalama $9,39 \pm 4,28$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan aldıkları, propaganda, yürüyüş ve grevden ortalama $10,09 \pm 4,34$ puan, minimum 4, maksimum 20 puan aldıkları, siyasi tartışmalara katılımdan ortalama $5,91 \pm 2,92$ puan, minimum 3, maksimum 15 puan aldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları genel puan ortalaması $54,77 \pm 19,12$ puan, minimum 21, maksimum 105 puan olarak hesaplanmıştır.

5.4. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Twitter’da Siyasal Katılımı

Cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, günlük çalışma süresi, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, aylık gelir gibi sosyo-demografik faktörlerin, bireylerin Twitter’da siyasal katılım düzeylerine olan etkisine ilişkin bulgulara aşağıda yer verilmiştir. Tablo 4’de katılımcıların cinsiyet özellikleri, Tablo 5’de yaş özellikleri, Tablo 6’da eğitim özellikleri, Tablo 7’de meslek özellikleri, Tablo 8’de günlük çalışma sürelerine ilişkin özellikler, Tablo 9’da medeni durum özellikleri, Tablo 10’da çocuk sahibi olma durumlarına yönelik

zellikler ve Tablo 11’de aylık gelirlerine ilişkin zelliklerinin Twitter’da siyasal katılımına olan etkileri incelenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	M	SO	Z	p
Siyasal ifade	Kadın	117	14,63	6,05	14,00	128,15	-0,232	0,817
	Erkek	136	14,71	6,80	13,00	126,01		
Politika takip	Kadın	117	14,97	4,18	16,00	133,21	-1,259	0,208
	Erkek	136	14,48	4,10	16,00	121,66		
Yerel yönetim ve yardım	Kadın	117	8,99	3,95	8,00	121,60	-1,096	0,273
	Erkek	136	9,73	4,53	8,50	131,65		
Propaganda, yürüyüş ve grev	Kadın	117	9,96	3,96	10,00	126,15	-0,172	0,863
	Erkek	136	10,21	4,65	9,00	127,73		
Siyasal tartışmalara katılma	Kadın	117	5,66	2,72	6,00	121,90	-1,047	0,295
	Erkek	136	6,12	3,07	6,00	131,39		
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Kadın	117	54,21	18,00	54,00	126,80	-0,041	0,968
	Erkek	136	55,24	20,08	51,50	127,17		

Tablo 4’te katılımcıların cinsiyetine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Mann-Whitney U testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılanların cinsiyetlerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Cinsiyetlerine bakılmaksızın katılımcılar ölçek genelinden ve ölçeğin alt boyutlardan benzer puanları almıştır.

Bu çerçevede, çalışma kapsamında test edilen cinsiyet faktörünün Twitter’da siyasal katılım davranışlarında anlamlı bir farklılığa neden olacağına yönelik geliştirilen hipotez, yapılan analiz sonucu reddedilmiştir. Buna göre, erkeklerin kadınlardan daha yüksek düzeyde siyasal katılım davranışlarında bulunacağını belirten çalışmaların (Çolak, 2020; Görgülü, 2018; Eser ve Sarışahin, 2016; Banducci ve Karp, 2008; Duran, 2005; Tatar, 2003) bu araştırma örneklemini çerçevesinde geçerliliğe sahip olmadığı görülmektedir.

Literatürde kadınların siyasi katılımındaki oranlarının erkeklere kıyasla daha düşük olmasının en önemli nedenlerinden biri geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri olarak görülmektedir (Pınarcıoğlu, 2017). Literatürde yer alan bazı çalışmalar (Özgül, 2019; Bolzendahl & Coffe, 2011) ise erkekler ve kadınlar arasında katılım davranışlarında bir farklılık olmadığını göstermekte ve araştırma bulgumuzu destekler niteliktedir.

Günümüzde kadınların kamusal alanda aktif yer almaya başlaması, eğitimde, çalışma yaşamında ve siyasette kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliğin giderek azalması kadınların siyasal yaşamda daha etkin olmalarını sağlayabilmektedir. (Toprak & Kalaycıoğlu, 2014) araştırmasında, kadına yüklenen geleneksel cinsiyet rollerinden uzaklaşmaya başlandığına dair bulgular elde edildiği görülmüştür. Yapılan araştırmada, kadınların %34'ünün siyasi partiye üye olmaya ve aktif siyasete katılmaya olumlu baktığı, milletvekilliğinden muhtar adaylığına kadar farklı görevler için teklif gelmesi durumunda, görevin niteliğine bağlı olarak, %38 ile %43 arasında değişen oranlarda teklifi olumlu karşılayacakları sonucuna ulaşılmıştır.

Twitter platformu özelinde yapılan bu çalışma kapsamında elde ettiğimiz bulgular sonucu kadınlar ve erkeklerin siyasal katılım düzeyleri arasında bir fark olmadığı, erkeklerin kadınlardan daha yüksek düzeyde siyasal katılımında bulunduğunu belirten çalışmalar düşünüldüğünde kadınların siyasal katılımında gelişmeler olduğu düşünülebilir. Nitekim günümüzde kadınların kamusal alanda aktif yer almaları, eğitimde, çalışma yaşamında ve siyasette kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliğin giderek azalması ve kadınların sosyo-ekonomik düzeylerinin gelişmesi siyasal yaşamda daha etkin olmalarını sağlayabilmektedir.

Aynı zamanda kadınların sosyal medya platformlarını aktif kullanmaları ve böylelikle siyasal bilgi sahibi olmalarının, siyasete duydukları ilginin gelişmesinin, kendilerini özgürce ifade edebilme olanağı bulmalarının siyasal katılım düzeylerinin artmasında etkili olduğu söylenebilir. Kadına atfedilen toplumsal cinsiyet rollerinden uzaklaştıkça ve kadının siyasal yaşamda aktif rol alması desteklendikçe, literatürde erkeklerin siyasal katılım düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirten çalışmaların geçerliliğini yitireceği düşünülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların yaşları ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar

		Yaş
Siyasal ifade	R	-0,039
	P	0,533
Politika takip	R	-0,105
	P	0,094
Yerel yönetim ve yardım	R	-0,059
	P	0,351
Propaganda, yürüyüş ve grev	R	0,006
	P	0,929
Siyasal tartışmalara katılma	R	0,064
	P	0,314
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	R	-0,049
	P	0,436

Tablo 5’te araştırmaya dahil edilen bireylerin yaşları ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların incelendiği Spearman testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bireylerin yaşları ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonların olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Bireylerin yaşına bağlı olarak bilgi, düşünce ve deneyimlerinin artabileceği, siyasi konulara yönelik düşüncelerinin şekillenebileceği ve siyasal katılımlarında farklılıklar görülebileceği düşünülerek, yaş ile siyasal katılım düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olabileceğine dair hipotez kurulmuştur. Ulaşılan bulgu sonucu kurulan hipotez kabul edilmemiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalara bakıldığında; yaşın artması ile birlikte siyasi düşüncelerin sosyal medyada daha çok aktarıldığı ve siyasete olan ilginin arttığı (Emre, Şener, & Akyıldız, 2015, Altuntaş, 2019) görülmektedir.

Orta yaş grubunda bulunan bireylerin yaşlı ve genç gruplarda olan bireylere kıyasla daha yüksek oranda katılım davranışlarında bulunacağı (Özgül, 2019), orta yaş kategorisinde olan bireylerin genç ve yaşlı kategorisinde olan bireylere oranla daha çok siyasi

mitinglere katılım gösterdiği (Dağ, 2019), bireylerin siyasal toplumsallaşma araçlarına duydukları güven ve siyasal katılımları arasındaki ilişiyi inceleyen bir çalışmada ise en yüksek katılımın 30-39 yaş aralığında olduğu görülmüştür (Yolcu, 2017). İlgili çalışmalarda da görüldüğü üzere bireylerin yaşlarına bağlı olarak geçirdikleri fiziksel değişimlerin yanında siyasal tutum ve davranışlarında da değişiklikler yaşanabilmektedir. Orta yaş döneminde bireyin içinde bulunduğu meslek ortamı, sosyal çevresi ve yaşadığı siyasal sosyalleşme süreçlerinin etkisi ile siyasal katılımının yoğunlaştığı düşünülebilir. Literatürde yer alan araştırmalarda farklı yaş gruplarına mensup bireylerin siyasete katılım oranları ve boyutlarının değişiklik gösterdiği görülmektedir. Yapılan bu araştırmada elde edilen, yaşa bağlı siyasal katılım düzeyinin farklılaşmaması bulgusu ise literatürde yer alan bilgiler ile çelişir niteliktedir. Bu durum çalışmanın örneklem grubunda yer alan bireylerin 25-34 yaş arası genç yetişkin bireyler olmasıyla açıklanabilir. Örneklem grubunda yer alan kitlenin yaş aralığının sınırlı tutulmaması durumunda elde edilen bulgunun değişebileceği öngörülmektedir.

Tablo 6. Katılımcıların eğitim durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	X ²	p	Fark
Siyasal ifade	Lise ve altı	20	14,5 5	5,82	13,5 0	129,7 3	1,033	0,597	
	Önlisans/lisans	19 1	14,9 1	6,65	13,0 0	129,0 1			
	Lisansüstü	42	13,6 7	5,85	12,0 0	116,5 6			
Politika takip	Lise ve altı	20	13,0 5	4,55	15,0 0	97,58	3,558	0,169	
	Önlisans/lisans	19 1	14,8 0	4,23	16,0 0	129,5 3			
	Lisansüstü	42	15,0 7	3,32	16,0 0	129,5 0			
Yerel yönetim ve yardım	Lise ve altı	20	9,80	4,61	8,50	132,7 5	0,778	0,678	
	Önlisans/lisans	19 1	9,49	4,37	8,00	128,3 0			
	Lisansüstü	42	8,71	3,70	8,00	118,3 7			
Propaganda yürüyüş ve grev	Lise ve altı ^a	20	9,85	3,77	10,0 0	125,6 5	10,58 0	0,005 *	a-c
	Önlisans/lisans ^b	19 1	10,5 2	4,50	10,0 0	134,3 9			
	Lisansüstü ^c	42	8,26	3,30	8,00	94,02			
Siyasal tartışmalara katılma	Lise ve altı	20	5,35	2,35	4,00	118,3 3	3,368	0,186	
	Önlisans/lisans	19 1	6,13	3,07	6,00	131,6 0			
	Lisansüstü	42	5,17	2,25	5,00	110,2 1			
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Lise ve altı	20	52,6 0	18,7 5	51,0 0	121,8 3	1,867	0,393	
	Önlisans/lisans	19 1	55,8 5	19,8 4	53,0 0	130,4 2			
	Lisansüstü	42	50,8 8	15,3 4	49,0 0	113,8 9			

* $p < 0,05$

Tablo 6’da katılımcıların eğitim durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar Kruskal-Wallis H testi kullanılarak karşılaştırılmış ve sonuçları verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların eğitim düzeyi ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım ve siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Eğitim seviyesi ile siyasal katılım düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülerek kurulan hipotez elde edilen bulgu sonucu reddedilmiştir. Literatür incelendiğinde; eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin siyasete daha aktif katılım gösterdikleri ve siyasal açıdan daha etkin olabildikleri, eğitim seviyesi ile siyasal katılım arasında pozitif bir ilişki (Gökçe, Özdemirci, & Ceylan, 2017; Tosun & Tepeciklioğlu 2017; Almond & Verba, 1989; Alkan, 1993) olduğu görülmektedir. Göreceli olarak eğitim seviyesi düşük olan bireylerle eğitim düzeyi yüksek olan bireyler arasında siyasal tercihler konusunda da farklılıklar olduğu (Dal, 2019; Altan, 2011) belirtilmektedir. Eğitim düzeyi yüksekliğinin, daha bilinçli siyasal tercihler yapmak, siyasal içerikleri kavramak ve yorumlamak üzerinde olumlu bir etkisinin olduğundan (Turan, 2020) bahsedilmektedir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin eğitim durumlarına göre Twitterda Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan propaganda, yürüyüş ve grev puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Lisansüstü mezunu olan katılımcıların, önlisans/lisans mezunu olan ve lise ve altı mezunu olan katılımcılardan daha az propaganda, yürüyüş ve grevlere katılım gösterdiği görülmüştür. Üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada da benzer şekilde, olağandışı siyasal katılım davranışları olarak görülen grev, protesto, boykot gibi davranışlara üniversite öğrencilerin katılımının düşük olduğu görülmüştür (Gültekin, 2017).

Sonuç olarak eğitim seviyesine göre siyasal katılım boyutlarının farklılık gösterebileceğinden söz etmek mümkündür. Bireyin eğitim seviyesindeki artış, sosyal yaşamını şekillendirmekte, daha yüksek statülü bir işte çalışmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda bireyin siyasal sosyalleşme sürecinde, siyasal konularda bilgi sahibi olmasında, siyasal tercihlerini ve davranışlarını geliştirmesinde eğitimin yardımcı bir unsur olduğu söylenebilir. Araştırmada lisansüstü mezunu olan katılımcıların görece daha düşük eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre propaganda, yürüyüş ve grevlere katılımları daha düşük bulunmuştur. Bu durumun eğitim seviyesi daha yüksek olan

kesimin siyasi konuları daha geniş bir açıdan değerlendirmesi, siyasi olayların arka planını daha çok sorgulaması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların mesleğine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Meslek	n	\bar{x}	S	M	SO	X ²	p	Fark
Siyasal ifade	Kamu görevlisi	63	13,90	5,92	12,00	119,12	4,070	0,254	
	Özel sektör	132	14,93	6,56	13,00	129,46			
	Serbest meslek	37	14,16	7,39	12,00	117,28			
	Öğrenci	21	16,29	5,52	16,00	152,31			
Politika takip	Kamu görevlisi	63	15,19	4,25	16,00	138,13	7,069	0,070	
	Özel sektör	132	14,28	4,25	15,00	118,61			
	Serbest meslek	37	15,73	3,66	17,00	147,05			
	Öğrenci	21	14,14	3,61	14,00	111,00			
Yerel yönetim ve yardım	Kamu görevlisi ^a	63	8,14	3,66	8,00	106,43	8,281	0,041*	a-d
	Özel sektör ^b	132	9,83	4,17	10,00	136,34			
	Serbest meslek ^c	37	9,51	5,35	7,00	120,73			
	Öğrenci ^d	21	10,10	4,10	10,00	141,07			
Propaganda, yürüyüş ve grev	Kamu görevlisi	63	9,63	3,76	10,00	122,17	3,211	0,360	
	Özel sektör	132	10,27	4,46	10,00	129,63			
	Serbest meslek	37	9,70	5,07	8,00	114,30			
	Öğrenci	21	11,00	3,85	11,00	147,33			
Siyasal tartışmalara katılma	Kamu görevlisi ^a	63	5,27	2,31	5,00	113,16	9,407	0,024*	a-d
	Özel sektör ^b	132	5,91	2,77	6,00	129,37			b-d
	Serbest meslek ^c	37	6,00	3,64	4,00	119,41			c-d
	Öğrenci ^d	21	7,62	3,50	7,00	167,00			
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Kamu görevlisi	63	52,14	16,52	51,00	118,41	3,230	0,357	
	Özel sektör	132	55,23	19,34	53,00	129,49			
	Serbest meslek	37	55,11	22,85	49,00	120,26			
	Öğrenci	21	59,14	18,04	59,00	148,98			

* $p < 0,05$

Tablo 7’de katılımcıların mesleğine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Kruskal-Wallis H testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bireylerin mesleklerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan yerel yönetim ve yardım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Kamu çalışanlarının söz konusu alt ölçekten almış oldukları puan ortalaması, öğrencilerin almış oldukları puan ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Bu bulgu, siyasal düzlemde Twitter platformunda gerçekleştirilen eylemlerin meslek gruplarına göre farklılık gösterdiğini açıklar niteliktedir.

Araştırmaya katılanların mesleklerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan siyasal tartışmalara katılma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Katılımcı öğrencilerin siyasal tartışmalara katılma puanları, kamu görevlisi, özel sektör çalışanı ve serbest meslek sahibi katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu durum Twitter’ın siyasal tartışmalar açısından işlevsel, kullanışlı, tercih edilen bir mecra olduğunu göstermektedir.

Koru (2019)’ya göre meslek olgusu bireyin siyasete yönelmesinde ya da siyasetten uzaklaşmasında etkilidir. Uluç (2007)’a göre yüksek mesleki statüye sahip olan bireylerin aldıkları eğitim ve içinde buldukları sosyal çevreleri değerlendirildiğinde siyasi ilgi düzeylerinin yüksek olabileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada, Hukuk Fakültesi’nde öğrenimine devam eden bireylerin diğer fakültelerde öğrenim gören bireylere kıyasla gelecekte daha aktif siyasete katılmayı düşündükleri görülmüştür (Çolak, 2020). Nitekim avukatlar, diğer meslek gruplarına göre siyasete daha fazla katılım sağlayabilmektedir (Altan, 2011). Bu anlamda icra edilen mesleğin sahip olduğu niteliklerin de bireyin siyasete katılımında etkili olabileceğinden bahsetmek mümkündür.

Katılımcıların mesleğine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, propaganda, yürüyüş ve grev alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu bulgu literatürde yer alan, meslek ile siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirten çalışmalar ile çelişmektedir.

Sonuç olarak, bireyin siyasete katılımında meslek faktörünün hem yönlendirici hem de uzak tutucu bir etkisinin olduğundan söz etmek mümkündür. Meslek sahibi olmak bir çok insanla iletişimde bulunmayı, belirli bir siyasi görüşe sahip olmayı sağlamaktadır. Yaşamın büyük bir çoğunluğunun geçirildiği çalışma ortamı bireylere farklı siyasi görüşlere yönelik bilgi sahibi ve siyasal ifadelerde bulunma imkanı sağlamaktadır. Bazı meslekleri icra eden bireylerin siyasal tartışmalara, propaganda, yürüyüş ve grevlere katılmaktan uzak durmalarının nedeni bağlı oldukları mevzuatla ya da siyasal faaliyette bulunmalarının yasaklanmış olması ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim bazı meslek gruplarının siyasal katılımlarının düşük olmasının sebebi, çalışma alanlarına bağlı

olarak siyasal katılımdan uzak kalmayı tercih etmeleri ile ilişkili olabileceği söylenebilir. Bireyin sosyal statüsünü belirleyen meslek olgusunun, bireyin aldığı eğitim, sosyal çevresi, geliri ve eğitim düzeyi gibi sosyo-ekonomik statüsünü belirleyen diğer faktörler ile birlikte değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Günlük çalışma süresi	n	\bar{x}	S	M	SO	X ²	p	Fark
Siyasal ifade	4-5 saat	36	15,44	5,79	15,00	140,72	5,529	0,237	
	6-7 saat	32	16,31	6,35	16,00	148,14			
	8-9 saat	123	14,48	6,78	12,00	122,12			
	10-11 saat	41	14,20	6,93	12,00	118,99			
	12 saat ve üzeri	21	12,95	4,28	13,00	115,50			
Politika takip	4-5 saat ^a	36	15,06	3,71	16,00	132,32	11,538	0,021*	a-c
	6-7 saat ^b	32	14,34	4,17	16,00	121,00			b-c
	8-9 saat ^c	123	15,43	3,92	16,00	139,59			a-d
	10-11 saat ^d	41	13,00	4,64	14,00	99,68			b-d
	12 saat ve üzeri	21	13,76	4,15	15,00	106,62			
Yerel yönetim ve yardım	4-5 saat	36	9,61	4,33	8,00	131,13	1,774	0,777	
	6-7 saat	32	10,28	4,66	10,50	140,88			
	8-9 saat	123	9,15	4,19	8,00	123,07			
	10-11 saat	41	9,32	4,78	8,00	123,18			
	12 saat ve üzeri	21	9,19	3,12	10,00	129,26			
Propaganda, yürüyüş ve grev	4-5 saat	36	10,31	4,33	10,00	130,04	2,530	0,639	
	6-7 saat	32	11,00	4,42	11,00	144,92			
	8-9 saat	123	9,86	4,33	9,00	122,41			
	10-11 saat	41	10,10	4,73	8,00	125,07			
	12 saat ve üzeri	21	9,67	3,61	10,00	125,12			
Siyasal tartışmalara katılma	4-5 saat	36	6,94	3,76	6,00	146,21	8,518	0,074	
	6-7 saat	32	6,38	3,10	6,00	138,02			
	8-9 saat	123	5,59	2,67	5,00	119,15			
	10-11 saat	41	6,20	2,97	6,00	138,30			
	12 saat ve üzeri	21	4,67	1,35	5,00	101,21			
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	4-5 saat	36	57,36	19,73	55,50	138,10	4,220	0,377	
	6-7 saat	32	58,31	20,65	58,50	143,41			
	8-9 saat	123	54,51	18,29	52,00	125,66			
	10-11 saat	41	52,80	22,08	48,00	114,63			
	12 saat ve üzeri	21	50,24	13,59	49,00	114,95			

* $p < 0,05$

Tablo 8’de katılımcıların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar Anova testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya dahil olanların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutları olan siyasal ifade, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından ve ölçek genelinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Araştırmaya katılanların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan politika takip puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Araştırmaya katılan ve çalışma süresi 8-9 saat olan katılımcıların politika takip puanları çalışma süreleri 4-5 saat ve 6-7 saat olan katılımcıların puanlarından daha yüksek iken, 12 saat ve üzerinde çalışanların puanları, günlük 4-5 saat ile 6-7 saat çalışanların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Bu bulgu, mesleklerin icra edilme şartlarının da siyasal katılım üzerinde etkisinin olabileceğini göstermektedir. Boş zamana olanak sağlayan mesleklerin siyasal bilgi edinme, siyasal gelişmeleri takip etmeye yardımcı olabilecek şartları sağlaması düşünüldüğünde daha uzun saatler çalışanların boş zamanlarında Twitter’da politikayı takip etmeye fırsat bulabilecekleri söylenebilir. Aynı zamanda bir sosyal ortam olarak iş çevresindeki bilgi alışverişinin de politika takip üzerinde etkisinin olabileceği düşünülebilir.

Literatüre bakıldığında ise Yılmaz ve Oy (2014) tarafından yapılan bir çalışmada tam zamanlı çalışan gençlerin herhangi bir STK’da üye/gönüllü olma ve internette sosyal bir sorunla ilgili paylaşımda bulunma oranlarının beklenenden düşük olduğu görülmüştür. Yarı zamanlı- düzensiz çalışan gençlerin siyasi parti üyeliği oranı beklenenden yüksek bulunmuştur.

Sonuç olarak araştırmalardan elde edilen bulguların farklılık göstermesinin sebepleri arasında siyasal katılım gösterme biçimlerinin çalışma saatlerine göre farklılaşabildiği sayılabilir. Yani, çalışma saatlerinin değişiklik göstermesi halinde bireylerin siyasal katılım biçimlerinin de değişiklik göstermesi söz konusu olabilir.

Tablo 9. Katılımcıların medeni durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Medeni durumu	n	\bar{x}	s	M	SO	Z	p
Siyasal ifade	Bekar	215	14,76	6,75	13,00	126,80	-0,106	0,915
	Evli	38	14,21	4,47	13,00	128,16		
Politika takip	Bekar	215	14,98	3,93	16,00	130,77	-1,962	0,049*
	Evli	38	13,18	4,93	13,50	105,67		
Yerel yönetim ve yardım	Bekar	215	9,40	4,45	8,00	125,90	-0,571	0,568
	Evli	38	9,34	3,19	9,00	133,21		
Propaganda, yürüyüş ve grev	Bekar	215	10,14	4,55	10,00	126,63	-0,192	0,848
	Evli	38	9,79	2,87	10,00	129,09		
Siyasal tartışmalara katılma	Bekar	215	5,91	3,03	5,00	125,55	-0,762	0,446
	Evli	38	5,87	2,23	6,00	135,18		
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Bekar	215	55,19	19,79	52,00	127,40	-0,204	0,838
	Evli	38	52,39	14,73	53,00	124,76		

* $p < 0,05$

Tablo 9’da katılımcıların medeni durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Mann-Whitney U testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan politika takip puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Bekar katılımcıların politika takip puanları, evli katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Evli katılımcıların politika takiplerinin bekar katılımcılara göre daha az olmasının nedeni, sahip olunan ev içi rol ve sorumluluklar, aile değer yargıları ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Medeni durumun siyasal katılım düzeyine olan etkisi ile ilgili literatüre bakıldığında, bekar bir bireyin siyasal veya sosyal olaylara yaklaşımı ile evli olan bireyin yaklaşımı arasında farklılıkların olabileceği belirtilmektedir (Balatkan, 2019). Yapılan bazı araştırmalarda da, evli olan bireylerin bekarlara göre siyasi eylem ve kararlarda ahlaki değerleri daha çok önemsedikleri görülmüştür (Özdemir, 2019; Duran, 2005).

Ankara özelinde yapılan bir araştırmaya göre, medeni durumun özellikle kadınların siyasal katılımında etkili bir unsur olduğu söylenmektedir. Araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun evli ve çocuk sahibi olduğu ve bu durumun aile içi sorumluluklarının fazla olması sebebiyle siyasal katılımlarına engel teşkil ettiği ve siyasi faaliyetlere zaman ayıramadıkları görülmüştür (Çadır, 2011).

Araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve ölçeğin diğer alt boyutları olan siyasal ifade, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ve siyasal tartışmalara katılma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Bireylerin mensup oldukları kuşaklara göre siyasal katılım düzeylerini inceleyen bir çalışmada da benzer şekilde, katılımcıların medeni durumuna göre siyasal katılım düzeylerinde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Erdoğan, 2019). Dolayısıyla medeni durumun siyasal katılımı etkileyecek bir etmen olabileceği ancak siyasal katılım düzeyini değerlendirmek için tek başına medeni durumun yeterli bir argüman olmayacağı söylenebilir.

Sonuç olarak bekar bireylerin siyasal katılımı daha etkin olduğu söylenebilirken bu durumun sebepleri arasında, bireyin doğrudan bir aile sorumluluğu üstlenmemiş olabileceği ve siyasal katılım faaliyetlerine daha fazla zaman ayırabileceği gibi etmenler sayılabilir.

Tablo 10. Katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Çocuk sahibi olma	n	\bar{x}	S	M	SO	Z	p
Siyasal ifade	Olan	19	15,58	4,76	14,00	146,50	-1,212	0,226
	Olmayan	234	14,60	6,58	13,00	125,42		
Politika takip	Olan	19	12,95	5,03	13,00	103,05	-1,493	0,135
	Olmayan	234	14,85	4,03	16,00	128,94		
Yerel yönetim ve yardım	Olan	19	10,26	3,65	10,00	148,18	-1,320	0,187
	Olmayan	234	9,32	4,32	8,00	125,28		
Propaganda, yürüyüş ve grev	Olan	19	10,21	3,14	10,00	137,05	-0,625	0,532
	Olmayan	234	10,08	4,43	10,00	126,18		
Siyasal tartışmalara katılma	Olan	19	6,74	2,64	6,00	156,37	-1,853	0,064
	Olmayan	234	5,84	2,93	5,00	124,62		
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Olan	19	55,74	16,36	54,00	136,71	-0,602	0,547
	Olmayan	234	54,69	19,35	52,00	126,21		

Tablo 10’da katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Mann-Whitney U testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınanların çocuk sahibi olma durumuna göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcılar, Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev, siyasal tartışmalara katılma puanları benzerdir.

Literatürde çocuk sahibi olmak ve siyasal katılım arasındaki ilişkiye bakıldığında, kadınların yerel yönetimlere katılımını inceleyen bir çalışmada katılımcıların çocuk sayısı ile belediye meclisine katılımları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Yaman, 2017). Bu sonuç çalışmamızdan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir.

Buna ek olarak, alanyazında özellikle kadınların çocuk sahibi olma durumlarının siyasal katılım düzeylerine etki ettiğine yönelik bilgiler de yer almaktadır. Tosun ve Tepeciklioğlu (2017)’na göre, kadınların çocuk doğurmak, çocuğun bakımı ve evin işleri ile ilgilenmek gibi alanlara teşvik edilmesi siyasal katılımlarının önünde bir engel oluşturabilmektedir. Kadının taşıdığı annelik rolü ve sahip olunan çocuk sayısı, kadının

siyasal yaşama aktif katılımını etkilemektedir. Siyasal partilerde etkin görev almak için gerekli olan “zaman ve maddi külfet” ile yerine getirilmesi gereken “sorumluluklar” açısından çocuk sahibi olan kadın siyasetçinin daha çok engelle karşı karşıya olduğu belirtilebilir (Aktaran: (Çadır, 2011).

Özetle çocuk sahibi olan bireylerin üstlenmiş olduğu rol ve sorumlulukların daha fazla olabileceği göz önünde bulundurulduğunda siyasal katılımlarının daha düşük olabileceği söylenebilir. Ancak araştırmada bireylerin çocuk sahibi olma ve siyasal katılım gösterme durumları arasında anlamlı bir fark elde edilememiştir. Bu durumun nedeni çocuk sahibi olan katılımcı oranının (%7,51) düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 11. Katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Aylık gelir	N	\bar{x}	S	M	SO	X ²	p	Fark
Siyasal ifade	2300 TL ve altı ^a	37	16,32	6,29	16,00	148,38	9,586	0,048*	a-c
	2301-3000 TL ^b	51	16,24	7,38	15,00	139,86			
	3001-5000 TL ^c	104	13,20	5,69	12,00	111,50			
	5001-8000 TL ^d	43	15,09	6,84	13,00	130,97			
	8001 TL ve üzeri ^e	18	14,39	5,88	13,00	126,69			
Politika takip	2300 TL ve altı	37	15,14	3,33	16,00	130,51	8,823	0,066	
	2301-3000 TL	51	15,80	4,10	17,00	150,59			
	3001-5000 TL	104	14,62	4,09	16,00	123,91			
	5001-8000 TL	43	13,74	4,38	14,00	110,05			
	8001 TL ve üzeri	18	13,56	4,90	16,00	111,28			
Yerel yönetim ve yardım	2300 TL ve altı	37	10,24	4,23	10,00	142,80	8,710	0,069	
	2301-3000 TL	51	10,45	4,81	10,00	142,45			
	3001-5000 TL	104	8,49	3,89	8,00	112,04			
	5001-8000 TL	43	9,49	4,53	10,00	127,65			
	8001 TL ve üzeri	18	9,56	3,63	9,50	135,64			
Propaganda, yürüyüş ve grev	2300 TL ve altı	37	10,62	4,40	10,00	135,50	5,675	0,225	
	2301-3000 TL	51	11,10	5,01	11,00	141,40			
	3001-5000 TL	104	9,37	3,86	8,50	115,27			
	5001-8000 TL	43	10,42	4,45	10,00	133,58			
	8001 TL ve üzeri	18	9,56	4,20	9,50	120,75			
Siyasal tartışmalara katılma	2300 TL ve altı ^a	37	7,14	3,28	7,00	157,92	11,319	0,023*	a-e
	2301-3000 TL ^b	51	6,29	3,07	6,00	135,59			
	3001-5000 TL ^c	104	5,38	2,34	5,00	117,53			
	5001-8000 TL ^d	43	6,02	3,52	5,00	122,51			
	8001 TL ve üzeri ^e	18	5,06	2,39	5,00	104,53			
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	2300 TL ve altı	37	59,46	18,25	56,00	146,64	9,277	0,055	
	2301-3000 TL	51	59,88	21,44	58,00	144,33			
	3001-5000 TL	104	51,05	16,67	49,50	113,40			
	5001-8000 TL	43	54,77	21,31	51,00	124,94			
	8001 TL ve üzeri	18	52,11	18,31	52,50	121,03			

* $p < 0,05$

Tablo 11’de katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması Kruskal-Wallis H testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya dahil olanların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan siyasal ifade puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Aylık geliri 2300 TL ve altında olan katılımcıların siyasal ifade puanları, aylık geliri 3001-5000 TL olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan siyasal tartışmalara katılma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Aylık geliri 2300 TL ve altında olan katılımcıların puan ortalaması, aylık geliri 8001 TL ve üzerinde olan katılımcıların puan ortalamasından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Gelir düzeyinin bireyin sosyal yaşamını, siyasete ayıracağı zamanı ve ilgi düzeyini etkileyebileceği, bu anlamda aylık gelir ve siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki olabileceği düşünülmüştür. Bu doğrultuda hipotez kurulmuş ve ölçeğin alt boyutundan elde edilen bu bulgunun hipotezi doğrular nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Çalışmamızda elde edilen bulguyu destekler nitelikte olarak, bireyin siyasal katılımını etkileyen faktörler üzerine yapılan bir araştırmada, düşük ve orta gelire sahip olan katılımcıların siyasi katılımlarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Özdemir, 2019).

Katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçek genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan politika takip, yerel yönetim ve yardım ile propaganda, yürüyüş ve grev puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmamaktadır ($p>0,05$). İlgili literatürde, bireylerin ekonomik gelirlerinin artmasının siyasete katılımlarını olumlu etkilediği ileri sürülmektedir. Alt gelir grubunda bulunan bireylerin üst gelir grubundaki bireylere kıyasla siyasi ilgi ve katılımlarının daha az olduğu düşünülmektedir (Dursun, 2018; Kalaycıoğlu, 1983). Mersin ili seçmenleri üzerine yapılan bir araştırmada ise 1999, 2002, 2007 genel seçimlerinde oy verilen siyasal parti ile katılımcıların gelir düzeyleri arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kapusızoğlu, 2008). Bu bağlamda ekonomik gelirin, siyasi katılım boyutlarının yanında siyasi görüşe de etki ettiğinden bahsetmek mümkündür.

Sonuç olarak, ekonomik gelir düzeyi görece düşük olan katılımcıların siyasal ifade bulunma ve siyasal tartışmalara katılma oranlarının daha yüksek olmasının; katılımcıların ülke gündemini etkileyen sosyo-ekonomik ve siyasi konularda seslerini duyurmak ve beklentilerini iletmek istemeleri ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Günümüzde kitle iletişim araçlarının gelişimi ve sosyal medya platformlarına hızlı, ucuz ve kolay ulaşılabilmesinin, gelir düzeyi düşük bireylerin siyasal katılımlarını kolaylaştırdığı söylenebilir.

5.5. Katılımcıların Sosyal Medyada Vakit Geçirme Süresine Göre Twitter’da Siyasal Katılımı

Sosyal medya, kullanıcılarına günün her saati paylaşımında bulunma ve siyasi gündemi takip etme olanağı sağlamaktadır. Böylece kullanıcılar günün her saati etkin bir şekilde siyasal katılımında bulunabilirler. Bu bölümde katılımcıların sosyal medyada vakit geçirme süresi ile siyasal katılım düzeyleri arasındaki ilişki analiz edilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların sosyal medyada vakit geçirme süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması

	Sosyal medyada vakit geçirme süresi	n	\bar{x}	s	M	SO	X ²	p	Fark
Siyasal ifade	Günde 1 saat ve altı ^a	68	12,75	5,29	12,00	106,78	7,912	0,019*	a-b
	Günde 1-2 saat ^b	47	14,96	7,24	12,00	126,38			a-c
	Günde 2 saatten fazla ^c	138	15,53	6,54	14,00	137,17			
Politika takip	Günde 1 saat ve altı	68	13,04	4,42	14,00	98,21	16,925	0,000*	a-b
	Günde 1-2 saat	47	16,02	3,80	17,00	151,59			a-c
	Günde 2 saatten fazla	138	15,08	3,87	16,00	132,82			
Yerel yönetim ve yardım	Günde 1 saat ve altı	68	7,82	3,61	8,00	99,99	13,352	0,001*	a-b
	Günde 1-2 saat	47	9,87	5,03	8,00	130,31			a-c
	Günde 2 saatten fazla	138	9,99	4,14	10,00	139,18			
Propaganda, yürüyüş ve grev	Günde 1 saat ve altı	68	8,93	3,72	8,50	110,66	4,970	0,083	
	Günde 1-2 saat	47	10,38	4,69	9,00	128,04			
	Günde 2 saatten fazla	138	10,57	4,42	10,00	134,70			
Siyasal tartışmalara katılma	Günde 1 saat ve altı	68	5,44	2,55	5,00	116,29	2,120	0,346	
	Günde 1-2 saat	47	6,36	3,79	6,00	128,87			
	Günde 2 saatten fazla	138	5,98	2,73	6,00	131,64			
Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği	Günde 1 saat ve altı	68	47,99	16,21	49,00	102,29	10,893	0,004*	a-b
	Günde 1-2 saat	47	57,60	21,92	52,00	131,19			a-c
	Günde 2 saatten fazla	138	57,14	18,73	55,50	137,75			

Tablo 12’de katılımcıların sosyal medyada vakit geçirme süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar Kruskal-Wallis H testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 12 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan bireylerin sosyal medyada vakit geçirme süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir (p<0,05). Sosyal medyada günde 1 saat ve altı süreyle zaman geçiren katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım alt boyutlarından aldıkları puanlar diğer katılımcılara göre daha düşük bulunmuştur.

Bu anlamda sosyal medyada geçirilen süre ve siyasal katılım arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu dair kurulan hipotez kabul edilmiştir. Literatürde yer alan bulgular da bu sonucu desteklemektedir. İlgili araştırmalara bakıldığında internetin günlük kullanım süresi arttıkça online siyasal katılımın da arttığı görülmüştür (Calenda & Meijer, 2009;

İşliyen, 2015). Gençlerin siyasal katılım sürecinde sosyal medyanın rolünü inceleyen bir araştırma sonucuna göre, katılımcıların Twitter kullanım alışkanlıkları ile siyasal katılım düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir (Görgülü, 2018). Diğer bir çalışmada, Twitter’da bir gün içerisinde daha fazla vakit geçiren katılımcıların, daha az vakit geçiren kullanıcılara göre Twitter’da siyasal katılım düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Çolak, 2020).

Sonuç olarak sosyal medya ucuz ve kısa yollarla bilgi iletebilme, zaman ve mekana bağlı olmaksızın herkes tarafından kullanılabilme gibi özellikleriyle, siyasi gelişmelere dair bilgi sahibi olmak ve siyasi gündemi takip etmek açısından oldukça önemli bir mecra olarak görülmektedir. Sosyal medyada günde geçirilen süre arttıkça siyasi içerikli paylaşımları görme, farklı fikirler hakkında bilgi sahibi olma ve online siyasal katılım ihtimali artmaktadır. Özellikle siyasi konulara yönelik Twitter’da oluşturulan hasgtah’leri görme ihtimalinin yükselmesi bireylerin siyasi gündemden haberdar olma ve takip etme ihtimalini artırmaktadır. Aynı zamanda sosyal medya kullanım süresine bağlı olarak bireyler daha fazla siyasal ifadeye bulunabilmekte ve bu durum da siyasal katılımı artırabilmektedir.

6. SONUÇ

Bu çalışmada, literatürde yer alan bilgiler ışığında, Konya ilinde yaşayan 25-34 yaş aralığındaki genç yetişkin bireylerin siyasal katılım sürecinde Twitter kullanımı ile ele alınan bazı değişkenlerin ilişkisini tespit etmek amacıyla hipotezler geliştirilmiş ve istatistiksel analiz yapılmıştır. Aynı zamanda, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, mesleği, meslekteki çalışma süresi, medeni durumu, çocuk sahip olma durumu, aylık ortalama geliri, Twitter dışında en çok hangi sosyal medya platformunu kullandıkları, sosyal medyada bir günde ortalama ne kadar süre geçirdikleri ve Twitter’da siyasal katılımlarının bu değişkenlere bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği incelenerek belli bulgular elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Cinsiyetlerine bakılmaksızın katılımcılar ölçek genelinden ve ölçeğin alt boyutlardan benzer puanları almıştır.

Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonların olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bir başka ifade ile katılımcıların yaşlarının siyasal katılım düzeylerini etkilemediği görülmüştür.

Katılımcıların eğitim düzeyi ile Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım ve siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Diğer taraftan, Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan propaganda, yürüyüş ve grev puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Lisansüstü mezunu olan katılımcıların propaganda, yürüyüş ve grev puanları, önlisans/lisans mezunu olan ve lise ve altı mezunu olan katılımcıların puanlarından daha düşük hesaplanmıştır.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin mesleklerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan yerel yönetim ve yardım puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcı öğrencilerin kamu çalışanlarından daha yüksek düzeyde yerel yönetim ve yardımlara katılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılanların mesleklerine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan siyasal tartışmalara katılma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Katılımcı öğrencilerin siyasal tartışmalara katılımlarının, kamu görevlisi, özel sektör çalışanı ve serbest meslek sahibi katılımcılarından daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Katılımcıların mesleğine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan siyasal ifade, politika takip, propaganda, yürüyüş ve grev alt boyutlarından almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Dolayısıyla bireyin sosyoekonomik statüsünün belirlenmesinde etkili olan meslek faktörünün, bireyin siyasal katılım davranışlarında etkisinin olabileceği düşünülerek kurulan “Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında mesleğe göre fark vardır” hipotezi kabul edilmemiştir.

Mesleklerin icra edilme şartlarının da sosyal medya platformlarını kullanım ve siyasal katılım süreci üzerinde etkisinin olabileceği düşünülmüş ve katılımcıların günlük çalışma süresi ile Twitter’da siyasal katılım düzeyleri değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutu olan politika takip puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Araştırmaya katılan ve çalışma süresi 8-9 saat olan katılımcıların politika takiplerinin, çalışma süreleri 4-5 saat ve 6-7 saat olan katılımcılardan daha fazla olduğu görülmüştür. Günlük 12 saat ve üzerinde çalışanların politika takiplerinin de 4-5 saat ile 6-7 saat çalışanlardan daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya dahil olanların günlük çalışma süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği alt boyutları olan siyasal ifade, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ile siyasal tartışmalara katılma alt boyutlarından ve ölçek genelinden almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark bulunmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Yapılan analizler sonucu, Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinin alt boyutu olan politika takip ile katılımcıların medeni durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bekâr katılımcıların evli katılımcılara oranla politika takip düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ulaşılan bu bulgu kurulan hipotez ile uyuşur niteliktedir. Araştırmaya katılanların medeni durumlarına göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve ölçeğin diğer alt boyutları olan siyasal ifade, yerel yönetim ve yardım, propaganda, yürüyüş ve grev ve siyasal tartışmalara katılma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Araştırmada siyasal katılım ve çocuk sayısı arasındaki ilişki incelendiğinde, çocuk sahibi olan ve olmayan katılımcılar arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Dolayısıyla “Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında çocuk sahibi olma durumuna göre fark vardır” hipotezi kabul edilmemiştir.

Analiz sonucunda ulaşılan bir diğer bulguya göre, araştırmaya dahil olan ve aylık geliri 2300 TL altında olan katılımcıların, Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinin alt boyutları olan siyasal ifadede bulunma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, aylık geliri 2300 TL altında olan katılımcıların, ölçeğin alt boyutu olan siyasal tartışmalara katılma düzeyleri aylık geliri 8001 TL ve üzerinde olan katılımcılardan daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Katılımcıların aylık gelirine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçek genelinden ve ölçeğin alt boyutları olan politika takip, yerel yönetim ve yardım ile propaganda, yürüyüş ve grev puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırma sonuçlarından bir diğeri de, Twitter’da siyasal katılım düzeyinin sosyal medyada vakit geçirme süresine göre farklılık gösterdiğiidir. Katılımcıların Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeği genelinden ve siyasal ifade, politika takip, yerel yönetim ve yardım alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sosyal medyada günde 1-2 saat vakit geçiren katılımcıların ölçeğin genelinden ve alt boyutları olan; Twitter’da siyasal ifadede bulunma, politika takip, yerel yönetim ve yardımlara katılım oranlarının, günde 1 saat ve altında sosyal medyada vakit geçiren katılımcılardan daha yüksek olduğu hesaplanmıştır. Benzer şekilde sosyal medyada günde 2 saatten fazla vakit geçirenlerin oranları da istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcıların sosyal medyada vakit

geçirme süresine göre Twitter’da Siyasal Katılım Ölçeğinde bulunan propaganda, yürüyüş, grev ve siyasal tartışmalara katılım alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırma nihayetinde ulaşılan veriler ışığında sonraki araştırmalar için aşağıdaki hususlar önerilmektedir;

Bundan sonra yapılacak çalışmalarda bireylerin Twitter’da siyasal katılım davranışlarının nedenlerini değerlendirmek amacıyla nitel araştırma yöntemleri kullanılarak ayrıntılı bir çalışma yapılabilir. Bu anlamda insanların Twitter’da siyasal katılım gösterme nedenleri veya katılımsızlık sebepleri başlı başına bir araştırma konusu olabilir.

Bu çalışmanın örneklem grubunda yer alan bireyler 25-34 yaş aralığında seçilmiş ve katılımcıların yaşları ile Twitter’da siyasal katılım davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. İnsanların yaş dönemlerine göre özellikle Twitter’da siyasal katılım gösterme davranışlarının incelenmesi üzerine bir çalışma yapılabilir.

Araştırmada bekar katılımcıların evli katılımcılara göre politikayı daha çok takip ettikleri gözlemlenmiştir. Evli katılımcıların politika takiplerinin düşük olmasının altındaki sebepler çeşitli değişkenler bağlamında (aile içi roller, sorumluluk), nitel araştırma yöntemi kullanılarak araştırılabilir.

Araştırma bulgularında aylık geliri görece daha düşük olan katılımcıların siyasal ifadede bulunma ve siyasal tartışmalara katılma oranları daha yüksek bulunmuştur. Dolayısıyla ekonomik gelir ve siyasal katılım arasındaki ilişkiyi irdeleyen bir çalışma da gerçekleştirilebilir. Böylelikle farklı ekonomik gelire sahip bireylerin siyasal sisteme dair görüşleri, beklentileri ve talepleri daha net anlaşılabilir.

KAYNAKLAR

- Abadan, N. (1965). Ankara Şehir Nüfusunun Siyasi Eğilimlerinden Bazı Örnekler. Ankara Üniversitesi, *Sosyal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 495-516.
- Acar, N. O. (2013). Özgürlük Alanı Olarak Sunulan Sosyal Medya ve Taksim Gezi Parkı Eylemleri. *Akdeniz İletişim Dergisi*, 178-193.
- Akar, E. (2010). *Sosyal Medya Pazarlaması*. Ankara: Efil Yayınevi.
- Akar, H., & Balcı, Ş. (2020). 2019 Yerel Seçiminde Sosyal Medyadaki Siyasal Katılım Üzerinde Siyasal Tutumlar, Siyasal Etkinlik ve Sosyal Medya Kullanım Örüntülerinin Rolü: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrencileri Araştırması. *Istanbul University Journal of Communication Sciences*, 59, 55-85.
- Akıncı, A., & Eriş, V. (2019). 21. Yüzyıl Demokrasilerinde Siyasal Katılım: Türkiye Örneği. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 35-55.
- Akıncı, S. (2014). Siyasal Katılımın Toplumsal Dinamikleri ve Kitle İletişim Araçları. *KTU SBE Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 305-322.
- Akkaya, R. (1994). Siyasal Katılım ve Siyasal İlginin Zayıflaması. *Argumentum*(44), 64-78.
- Akkoç, A. (2014). Yunan Demokrasisinin Kavramsal Yönü ve Toplumsal Arka Planı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 31-42.
- Aktan, E. (2017). *Sosyal Medya Kullanımının Siyasal Katılıma Etkisi*. Doktora Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı.
- Aktan, E., & Koçyiğit, M. (2016). Sosyal Medyanın Turizm Faaliyetlerindeki Rolü Üzerine Teorik Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 62-73.
- Akyüz, K. (2018). *Siyasal Katılım Bağlamında Yüksek Lisans Öğrencilerinin Siyasal Yaşamdaki Yeri: Ardahan Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Ardahan: T.C. Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi.
- Alan, N. (2014, Ağustos 27). *Sosyalmedya.co*. Haziran 18, 2021 tarihinde <https://sosyalmedya.co/yeni-kullanici-icin-twitter-terimleri/> adresinden alındı
- Albayrak, O. (2020). *Parti Üyelerinin Siyasal Katılım Düzeyi: İstanbul Ak Parti ve CHP Örneği*. Doktora Tezi. İstanbul: T.C. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı.
- Alkan, T. (1993). *Siyasal Ahlak ve Ahlaksızlık*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Almond, G., & Verba, S. (1989). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. USA: Sage Publications.
- Al-Owaa, A. (2019). *Siyasi Aktivizm Aracı Olarak Sosyal Medya: Yemen Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo, Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı İletişim Bilimleri Bilim Dalı .

- Altan, C. (2011). Eğitim-Siyasal Eğilim İlişkisi: Mersin Örneği. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 313-329.
- Altuntaş, A. (2019). *Siyasal Katılım Sürecinde Gençliğin Rolü ve Sosyal Medya Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı.
- Arklan, Ü. (2016). Sosyal Medyanın Siyasal Amaçlı Kullanımı: Ağ Kuşağının Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(2), 618-657.
- Atabey, G., & Hasta, D. (2018). Siyasal Katılım, Siyasal Yeterlik ve Toplumsal Cinsiyet. *Nesne Psikoloji Dergisi (NPD)*, 6(13), 484-516.
- Ateş, D. (2007). Ulus Devletin Siyasal Meşruiyeti: Küresel Yansımaları. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 32-55.
- Aydın, A. (2018). Siyasal Katılım Kademelerinin İncelenmesi ve Lerner'in Siyasal Katılım Kademelerinin Dönüşümü. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 156-164.
- Aygül, A., & Üçer, N. (2013). *Çokluk Ortamında Yokluk Mu? Sosyal Medya'da Demokrasi Arayışına Dair Sosyo-Kültürel Bir Çalışma*. A. Aygül, & N. Üçer içinde, *Yeni Medya'da Demokrasi Sosyal Medyaya Dair Araştırmalar* (s. 19-55). Konya: Literatürk .
- Bal, E., & Delal, Ö. (2019). Siyasal Bilgilenmede Twitter Kullanımı Üzerine Panoramik Bir Değerlendirme. *Social Sciences*, 14(3), 118-132.
- Balatkan, L. (2019). *Öğretmenlerin Siyasal Katılımında Toplumsal Cinsiyetin Rolü Gaziantep İlinde Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: T.C. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Programı.
- Balcı, Ş., Damlapınar, Z., Tuğçe Esin, P., & Astam, F. (2016). Siyasal Bilgilenmede Medyanın Rolü ve Etkinliği: Üniversite Öğrenciler Araştırması. *International Journal of Social Science*(53), 111-126.
- Baştürk, S., & Taştepe, M. (2013). Evren ve Örneklem. S. Baştürk içinde, *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (s. 129-159). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Banducci, S. A., & Karp, J. (2008). When politics is not just a man's game: Women's representation and political engagement. *Electoral Studies*, 27, 105-115.
- Bat, M., & Vural, Z. B. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 20(5), 3348-3382.
- Birch, A. (1993). *The Concepts and Theories of Modern Democracy*. London: Routledge.
- Birsen, H. (2013). *Değişim Aracı Olarak Yeni Medya*. M. C. Öztürk içinde, *Dijital İletişim ve Yeni Medya* (s. 26-50). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Bolzendahl, C., & Coffe, H. (2011). Gender Gaps in Political Participation Across Sub-Saharan African Nations. *Social Indicators Research*, 102(2), 245-264.
- Bostancı, M. (2015). *Sosyal Medya ve Siyaset*. Konya: Palet Yayınları.
- Boulianne, S. (2009). Does Internet Use Affect Engagement? A MetaAnalysis of Research. *Political Communication*, 26(2), 193-211.
- Bulunmaz, B. (2011). Otomotiv Sektöründe Sosyal Medyanın Kullanımı ve Fiat Örneği. *Global Media Journal Turkish Edition*, 20-51.
- Calenda, D., & Meijer, A. (2009). Young People, The Internet and Political Participation. *Information, Communication & Society*, 12(6), 879-898.
- Canbaz, S., Eyidiker, U., & Poyraz, E. (2019). Siyasal Katılım ve Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılıma Bakışı: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği. *Social Sciences Studies Journal*, 5(35), 2537-2551.
- Ceng, E. (2016). *Algı Yönetimi ve Siyasal İlişki Bağlamında 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerinin Sosyal Medya Üzerinden Analizi: Twitter Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: T.C. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ceng, E. (2018). Algı Yönetimi Aracı Olarak Twitter Kullanımına İlişkin Siyasal Bir Analiz. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 663-689.
- Cerrah, L. (2016). Sosyal Medya ve Bazı Kurumsal Etkileşimler ve Sosyal Medyaya Eleştirel Yaklaşım. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(20), 1393-1414.
- Cho, S. E., & Parkı, H. (2012). Government Organizations' Innovative Use of the Internet: The Case of the Twitter Activity of South Korea's Ministry for Food, Agriculture, Forestry and Fisheries. *Scientometrics*, 9-23.
- Cohen, A., Vigoda, E., & Samorly, A. (2001). Analysis of the Mediating Effect of Personal-Psychological Variables On the Relationship Between Socioeconomic Status and Political Participation: A Structural Equations Framework. *Political Psychology*, 22(4), 727-757.
- Constantinides, E., & Fountain, S. (2008). Web 2.0: Conceptual Foundations and Marketing Issues. *Journal of Direct, Data and Digital Marketing Practice*, 9, 231-244.
- Çadır, M. (2011). *Kadının Siyasal Yaşama Katılımında Siyasi Parti Kadın Kollarının Rolü (TBMM'de Grubu Bulunan Siyasi Partiler Bağlamında Ankara İli Örneği)*. Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Çağıl, A. (2017). *Sosyal Medya Kavramı ve Kanalları*. A. Çağıl içinde, Sosyal Medya ile Dijital Pazarlama (s. 11-33). İstanbul: Dikeyksen Yayınları.
- Çağla, C. (2019). *Siyaset Bilimi*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Çağlar, N. (2011). *2007 Genel Seçimlerinde Yerel Medyada Kadın Adayın Temsili: Antalya ve Isparta Örneği*. Doktora Tezi. Isparta: T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Çağlar, N. (2011). Kadının Siyasal Yaşama Katılımı ve Kota Uygulamaları. *Vizyoner Dergisi*, 3(4), 56-79.

- Çakıcı, F. O. (2020). *Siyasal Tutum Bağlamında Siyasal Kayıtsızlık ve Siyasal Yabancılaşma*. A. Çifçi, İ. Şahin, S. Berkün, C. Özgen, F. Okur Çakıcı, H. Buğrul, et al. içinde, Sosyal Bilimlere Multidisipliner Bakış (s. 179-194). Ankara: İksad Yayınları.
- Çalışkan, M., & Mencik, Y. (2015). Değişen Dünyanın Yeni Yüzü Sosyal Medya. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*(50), 254-277.
- Çıldan, C., Ertemiz, M., Küçük, E., Tumuçin, H., & Albayrak, D. (2012). Sosyal Medyanın Politik Katılım ve Hareketlerdeki Rolü. *Akademik Bilişim Dergisi*, 1-9.
- Çolak, R. (2020, Haziran). *Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Sürecinde Twitter Kullanımı*. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon: Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Anabilim Dalı.
- Dağ, R. (2019). Siyasal Davranış ve Demografik Özellikler Arasındaki İlişki: Adıyaman İli Örneği. *Al-Farabi International Journal on Social Sciences*, 3(1), 25-52.
- Dal, T. (2019). *Kadınların Siyasal Katılımında Kitle İletişim Araçlarının Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daver, B. (1993). *Siyaset Bilimine Giriş*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demirhan, K. (2015). *Sosyal Medya ve Siyaset İlişkisinin Müzakereci ve Agonistik Demokrasi Yaklaşımları Çerçevesinde Analizi: Türkiye'de 2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi Sürecinde Twitter Kullanımı*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Bilimi Bilim Dalı.
- Dilber, F. (2012). Seçmenlerin Kitle İletişim Araçlarından Aldığı Siyasal İçerikli Bilgilerden Etkilenme Düzeyi; Karaman İli Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(4), 83-105.
- Dilber, F. (2013). Siyasal Katılıma Etki Eden Psikolojik Faktörler ve Seçmen Tercihine Etkisi; Karaman Seçmenleri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Doğan, A., & Alptekin, D. (2019). Milletvekili Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Düzeyleri: 24 Haziran Genel Seçimleri Elazığ ve Eskişehir Örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(21), 359-376.
- Doğu, B., Özçetin, B., Bayraktutan, G., Binark, M., Çomu, T., Telli Aydemir, A., et al. (2014). *Siyasetin Yeni Hali: Vaka-i Sosyal Medya*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Doru, İ. (2018). *Türkiye'de Sosyal Medya Alanında Yaşanan Gözetim Sorunları: Twiter Üzerinden Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı İletişim Bilimleri Bilim Dalı.
- Duran, H. (2005). Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı - Kütahya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 131-152.

- Dursun, D. (2018). *Siyaset ve Birey: Siyasal Katılma*. D. Dursun, A. K. Bayram, İ. Söğütü, Y. Bingöl, Ö. Çaha, T. Demirel, et al. içinde, *Siyaset Bilimi* (s. 90-121). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Dursunoğlu, İ., & Kıncal, E. (2019). Erzurum İlinde Yaşayan Seçmenlerin Siyasal Davranışlarında Sosyo-Kültürel Faktörlerin Etkisi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 413-434.
- Emre, P. Ö., Şener, G., & Akyıldız, F. (2015). Türkiye’de Sosyal Medyanın Siyasi Katılıma Etkileri. *Folklor/Edebiyat*, 21(83), 75-98.
- Erdoğan, M. (2019). *X-Y-Z Kuşakları ve Siyasal Katılımda Rol Oynayan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: T.C. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans Programı.
- Eren, V., & Aydın, A. (2014). Sosyal Medyanın Kamuoyu Oluşturmadaki Rolü ve Muhtemel Riskler. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(1), 197-205.
- Eroğul, C. (2018). *Siyasal Katılma*. G. Atılğan, & E. Aytekin içinde, *Siyaset Bilimi: Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler* (s. 227-238). İstanbul: Yordam Kitap.
- Ertürk, D. (2016). Postmodern Dönemde Bir Siyasal Katılım Biçimi Olarak Siyasal Parti Üyeliği ve Aktivizmi. *Mukaddime*, 7(2), 341-359.
- Eser, H. B. (2012). Dinin Siyasal Davranışlar Üzerindeki Etkisi. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 97-136.
- Eser, H. B., & Güler, Ö. (2015). İnternet ve Sosyal Ağların Siyasal Katılım Üzerine Etkisi- SDÜ Örnek Olayı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 196-219.
- Eser, H. B., & Sarışahin, P. (2016). Cinsiyet-Siyasal Katılım İlişkisi: SDÜ Örnek Olayı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(15), 38-58.
- Filiz, U. (2019). *Seçmen Davranışlarını Etkileyen Sosyo-Psikolojik Faktörler: Pamukkale Üniversitesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Programı.
- Genel, M. G. (2012). Siyasal İletişim Kampanyalarında Sosyal Medyanın Kullanımı(12 Haziran 2011 Seçimleri "Twitter" Örneği. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 2(4), 23-31.
- Gökçe, A. F., Özdemirci, İ., & Ceylan, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Katılım Seviyesi:Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(27), 289-319.
- Gökçimen, S. (2008). Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi. *Yasama Dergisi*(10), 5-59.

- Görgülü, B. (2018). *Gençlerin Siyasal Katılım Sürecinde Sosyal Medyanın Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı.
- Görün, M. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 159-184.
- Gülınar, B., & Öztat, F. (2020). *Sosyal Medya ve Aile İletişimi Doyumu*. Konya: Literatürk Academia.
- Gültekin, M. C. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Siyasal Yaşama Katılım Boyutlarının İncelenmesi: Mardin Örneği. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(2), 1559-1580.
- Güven, S. (2017). Siyasal İletişim Sürecinin Dönüşümü, Siyasal Katılım ve İletişim Teknolojileri. *The Turkish Journal of Design, Art and Communication*, 7(2), 175-191.
- Hasırcı, O. N. (2008). *Almanya'da Türklerin Siyasal Katılım: Köln Örneği*. Doktora Tezi. Sakarya: T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Hülür, A. B. (2006). *Kitle İletişim Araçları, Demokratikleşme ve Siyasal Katılım*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı Halkla İlişkiler Bilim Dalı.
- Hyun, K. D., & Kim, J. (2015). Differential and Interactive Influences on Political Participation by Different Types of News Activities and Political Conversation Through Social Media. *Computers in Human Behavior*, 45, 328-334.
- İnce, M., & Can , M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.
- İşliyen, M. (2015). *Siyasal Katılım Sürecinde Sosyal Medyanın Rolü ve Etkileri*. Doktora Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı.
- Kabaoğlu, S. Q. (2017). Toplumsal Cinsiyet ve Siyaset. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 368-371.
- Kalaycıoğlu, E. (1984). *Çağdaş Siyasal Bilim: Teori, Olgu ve Süreçler*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma: Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Kapani, M. (2015). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: BB101 Yayınları.
- Kaplanseren, E. (2013, Ağustos 29). *Hürriyet.com.tr*. Haziran 18, 2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yeni-baslayanlar-icin-twitter-24514565> adresinden alındı
- Kapusızoğlu, M. (2008). *Gelir Durumu ve Siyasal Eğilim İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: T.C. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Ana Bilim Dalı.

- Karaçor, S. (2009). Yeni İletişim Teknolojileri, Siyasal Katılım, Demokrasi. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 121-131.
- Karakoç, R. (2018). Siyasal Katılma Düzey ve Biçimleri Üzerine Bir İnceleme. *Social Sciences Studies Journal*, 4(24), 5052-5058.
- Kılıç, S. (2014). *Kitle İletişim Araçlarının Gelişimi ve Sosyal Medyanın Siyasal İletişimi Etkileme Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kim, Y., & Chen, H.-T. (2016). Social Media and Online Political Participation: The Mediating Role of Exposure to Cross-Cutting and Like-Minded Perspectives. *Telematics and Informatics*, 33(2), 320-330.
- Kingston, L. N. (2014). Political Participation as a Disability Rights Issue. *Disability and Health Journal*, 7, 259-261.
- Koru, A. M. (2019). *Gençlerin Siyasal Katılımları ve Gençlik Meclisleri: Konya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı .
- Köseoğlu, Y., & Al, H. (2013). Bir Siyasal Propaganda Aracı Olarak Sosyal Medya. *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, 8(3), 103-125.
- Kutlu, A. (2018). Dönüşen Medya Çağında Siyasal Katılım: İstanbul'da Yaşayan 18-22 Yaş Seçmen Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(3), 90-106.
- McKendrick, R. D. (2012). Smartphones, Twitter, and New Learning Opportunities At Anaesthetic Conferences. *Anaesthesia*, 67, 438-439.
- Meriç, Ö. (2014). *Dijital Demokrasi: Türkiye'de Yeni Medya ve Siyasal Katılım*. Doktora Tezi. İstanbul: T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Moore, S., & Linda , S. (2015). Bismarck, Propaganda and Public Relations. *Public Relations Review*, 41, 326-334.
- Övünç, M. (2014). *Dijital Demokrasi: Türkiye'de Yeni Medya ve Siyasal Katılım*. Doktora Tezi. İstanbul: T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Özbudun, E. (1998). *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Özdemir, G. (2019). Siyasal Katılmayı Etkileyen Sosyoekonomik Faktörler Üzerine Bir Araştırma-Çankırı Örneği. *Sakarya İktisat Dergisi*, 8(3), 252-283.
- Özgül, M. H. (2019). *Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Yerel Yönetimlerde Siyasal Katılım Davranışı Üzerine Etkisi: Beşiktaş ve Sultanbeyli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı .
- Özkan, A. (2010). *Türkiye'de Seçmenlerin Oy Verme Davranışının Siyasal İletişim Perspektifinden İncelenmesi. E. İnan içinde, Seçenlere ve Seçilenlere Politik Dünya* (s. 211-229). İstanbul: Referans Akademik Kitaplar.

- Özpolat, V. (2014). *Postmodern Bir Sosyalleşme Mecrası Olarak Sosyal Medya ve Gençlik. Uluslararası Gençlik ve Kültürel* (s. 45-58). Samsun: Gençlik ve Spor Bakanlığı.
- Öztekin, A. (2014). *Siyaset Bilimine Giriş*. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- Öztürk, M. F., & Talas, M. (2015). Sosyal Medya ve Eğitim Etkileşimi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 7(1), 101-120.
- Parry, G., Moyser, G., & Day, N. (1992). *Political Participation and Democracy in Britain*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pınarcıoğlu, N. Ş. (2017). Eril Siyasette Kadın Temsili (Mi?). *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 7(1/1), 12-24.
- Rudolph, T. J., & Cho, W. (2008). Emanating Political Participation: Untangling the Social Structure Behind Participation. *British Journal of Political Science*, 38(2), 273-289.
- Sayar, T. E. (2016). Türkiye'de Twitter Kullanımı Üzerinden Siyasal İletişimi İncelemek: TRT Haber Örneği. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 10, 344-364.
- Sezer, Ö. (2001). Bireysel, Toplumsal ve Siyasal Boyutları ile Yabancılaşma. *Sosyal Bilimler Dergisi*(5), 1-22.
- Sezgin, M., & Güler, Ş. (2019). Benlik Saygısı ve E-Katılım İlişkisi: Twitter Ekseninde Akademisyenlere Yönelik Bir Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (PAU Journal of Education)*, 49, 413-438.
- Silsüpür, Ö. (2016). Siyasal İletişim Aracı Olarak Twitter'ın Kullanımı:07 Haziran 2015 Genel Seçimi Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 4(2), 725-747.
- Skoriç, M. M. (2013). Youth Engagement in Singapore: The Interplay of Social. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, 187-204.
- Sönmez, M. F., & Keskin, S. (2015). Liderler ve Takipçileri: Siyasi Parti Liderlerinin Twitter Performansları ve Takip İlişkisi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 9(1), 339-362.
- Şimdi, M. (2019). *Türkiye'deki Suriyeli Göçmenlerin Siyasal Katılım Davranışı: Mardin Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Mardin: T.C. Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı.
- Tarhan, A. (2012). Büyükşehir Belediyelerinin Sosyal Medya Uygulamalarına Halkla İlişkiler Modellerinden Bakmak. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*(35), 79-101.
- Taşçı, E. (2010). Sosyal Medya Araçlarının Yerel Yönetimlere Etkisi ve Katkısı Belediye 2.0. *Bilişim Dergisi*, 28(126), 72-75.
- Tatar, T. (2003). Malatya'da Siyasi Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 331-350.
- Topateş, H. (2006). *Siyasal Yabancılaşma ve Türkiye*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı.

- Toprak, B., & Kalaycıoğlu, E. (2014). *İş Yaşamı, Üst Yönetim ve Siyasette Kadın*. İstanbul: Tesev.
- Tosun, T., & Tepeciklioğlu, A. (2017). *Siyasi Partiler, Siyasi Katılım ve Propaganda*. H. Çetin içinde, *Siyaset Bilimi* (s. 469-506). Ankara: Orion Kitabevi.
- Turan, E. (2014). *Siyaset Bilimine Giriş*. Konya: Palet Yayınları.
- Turan, E. (2020). *Siyaset*. Konya: Palet Yayınları.
- Uluç, A. V. (2007). *Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Toplumsal ve Siyasal Yapısı: Mardin Örneği'nde Siyasal Katılım*. Doktora Tezi. İstanbul: T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.
- Uyanık, F. (2013). *Sosyal Medya: Kurgusallık ve Mahremiyet*. Kocaeli Üniversitesi Yeni Medya Kongre Bildirisi . Kocaeli, Mayıs: Kocaeli Üniversitesi.
- Uysal, B. (1984). Siyasal Katılma ve Katılma Davranışı Üzerine Ailelerin Etkisi. *Amme İdaresi Dergisi*, 17(4), 109-134.
- Ünür, E. (2016). Geleneksel Medyanın Sosyal Medyayı Nasıl Kullandığına Dair Bir İnceleme: Dizilerin Twitter Kullanımı. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1-17.
- Valenzuela, S., Kim, Y., & De Zuniga, H. (2012). Social Networks that Matter: Exploring the Role of Political Discussion for Online Political Participation. *International Journal of Public Opinion Research*, 24(2), 163-184.
- Weinberg, T. (2009). *The New Community Rules: Marketing on The Social Web*. Sebastopol: O'Reilly Media, Inc.
- Weller, K., Bruns, A., Mahrt , M., & Puschmann, C. (2014). *Twitter ve Toplum*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Yağmur, H. (2015). *Sosyal Medyanın Siyaset ve Kamuoyunu Yönlendirmedeki Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Kamu Yönetimi Bilim Dalı.
- Yaman, S. (2017). *Türkiye'de Kadının Siyasi Katılımının Belirleyicileri: İller Düzeyinde Analiz*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: T.C. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı .
- Yazıcıoğlu, O., & Dağhan, I. (2014). *Türkiye ve Sosyal Medya*. İstanbul: Okuyan Us Yayıncılık.
- Yeşilorman, M. (2002). Politik Türbülans: Siyasal Olan Herşey De Buharlaşır. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(3), 91-111.
- Yıldız, M. M. (2014). *Gençlik ve Siyasal Katılım: Diyarbakır Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Diyarbakır: T.C. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Yılmaz, R. A. (1994). *Seçim Dönemlerinde Oy Verme Davranışını Artırıcı İletişim Kampanyaları*. Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yılmaz, S. K. (2001). *Siyasal Katılma Siyaset-Siyasal Katılma ve Etkenleri*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme Anabilim Dalı .
- Yılmaz, V., & Oy, B. (2014). *Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor mu?* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yolcu, N. (2017). Siyasal Katılım Düzeyi ve Siyasal Toplumsallaşma Araçlarına Yönelik Güven Ölçümü:Kocaeli İli Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Erciyes İletişim Dergisi “akademia”*, 5(1), 40-58.
- Yücekök, A. N. (1987). *Siyasetin Toplumsal Tabanı (Siyaset Sosyolojisi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları:565.
- Zarella, D. (2010). *The Social Media Marketing Book*. Kanada: O'Reilly Media, Inc.
- Zengin, M. A. (2013). Bilgi İletişim Teknolojilerinin Demokrasi İçerisinde Kullanımı ve Dijital Demokrasiye Geçiş. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 17(4), 271-304.
- Zúñiga, H. G., Diehl, T., & Ardévol-Abreu, A. (2017). Internal, External, and Government Political Efficacy: Effects on News Use, Discussion, and Political Participation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 61(3), 574-596.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Sema Nur BESEREK

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2018, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

Yüksek Lisans Öğrenimi :2021, KTO Karatay Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : Ebeveyn-Çocuk İletişiminde Oyunun Rolü

İŞ DENEYİMİ

Stajlar :2017-2018, Stajyer Sosyal Hizmet Uzmanı, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD-ASAM)

Projeler :2019, Youth Exchange Program, Lelekter Alapitvany, Erasmus+ESC

Çalıştığı Kurumlar :2018, Sosyal Hizmet Uzmanı, İrem Özel Engelli Bakım Merkezi

2020(Halen devam etmektedir), Sosyal Hizmet Uzmanı, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD-ASAM)

Tarih: 25 Kasım 2021

EK 1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın katılımcılar; bu anket “Twitter’da Siyasal Katılım” konulu bir tez çalışması için hazırlanmıştır. Akademik etik kurallara göre hazırlanmış ve akademik etik kurallar gereği kimliğinizi belirten hiçbir soru ve bilgi içermemektedir. Samimi ve içten cevaplarınız bu çalışmanın ruhunu teşkil edecektir. Başka bir ifade ile sorulara içtenlikle cevap vermeniz araştırmanın güvenilirliği açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle her soru için mümkün olduğunuzca samimi bir şekilde size uyan cevabı işaretleyiniz. Lütfen her maddeyi cevaplandırduğunuzdan emin olun.

Katılımınız için teşekkür ederim.

1. Cinsiyeti?

1)Kadın () 2)Erkek ()

2. Kaç yaşındasınız?.....

3. Eğitim durumunuz nedir?

1)İlkokul mezunu () 2)Ortaokul mezunu()
3)Lise mezunu () 4)Üniversite veya yüksekokul mezunu ()
5)Lisansüstü ()

4. Mesleğiniz nedir?

1)Memur 2)Kamuda İşçi 3)Serbest Meslek 4)Sosyal Hizmet Uzmanı 5)Öğretmen
6)Ev Hanımı 7)Günderlik İşçi 8)Doktor 9)Avukat
10)Diğer.....

5. Mesleğinizdeki günlük çalışma süreniz ne kadardır?

1)4-5 saat arası () 2)6-7 saat arası () 3)8-9 saat arası ()
4)10-11 saat arası () 5)12 saat ve yukarısı ()

6. Medeni durumunuz nedir?

1)Evlili () 2) Bekar () 3)Boşanmış ()

7. Çocuğunuz var mı?

1)Evet () 2)Hayır ()

Evet ise kaç tane?.....

8. Aylık ortalama geliriniz nedir?

1)2.300 TL ve altı () 2)2.301-3000 TL () 3)3001-5000 TL ()

4)5001-8000 TL () 5)8001 ve üzeri ()

9. Twitter Dışında En Çok Hangi Sosyal Medya Hesaplarını Kullanıyorsunuz?

1)Instagram() 2)LinkedIn() 3)Facebook() 4)Snapchat()

10. Sosyal medyaya girdiğinizde ortalama ne kadar süre vakit geçirirsiniz?

1)Günde bir saatten az () 2) Günde yaklaşık 1 saat () 3) Günde 1 saatten fazla

()

4)Günde yaklaşık 2 saat () 5)Günde 2 saatten fazla ()

EK 2. TWİTTER'DA SİYASAL KATILIM ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki sorularda DESTEK VERME ile kastedilen eylem; “BEĞENMEK / RETWEET ETMEK / GÖNDERİ PAYLAŞMAK” anlamı taşımaktadır. 1= Kesinlikle katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3= Katılmakla Katılmamak Arasındayım 4= Katılıyorum 5=Kesinlikle Katılıyorum	1	2	3	4	5
1) Twitter üzerinden siyasi gündemi takip ederim.					
2) Twitter’da "takip etmediklerimle/beni takip etmeyenlerle" siyasi konuları tartıştığım olur.					
3) Twitter’da anonim hesaplarla siyasi konuları tartışırım.					
4) Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde tweet atarım.					
5) Twitter’da yerel yönetimlerin hizmetleri hakkında tartışırım					
6) Hükümetin ülke yönetimine ilişkin politika/hizmetlerini Twitter’da takip ederim					
7) Twitter üzerinden muhalefet partilerinin politikalarını takip ederim					
8) Yerel seçim sürecinde belediye başkan adaylarına dair paylaşımlarda bulunurum					
9) Twitter’da yerel yönetimlerle ilgili siyasi tartışmalara katılırım					
10) Yerel seçim sürecinde belediye başkan adaylarına dair paylaşımları beğenirim/retweet ederim					
11) Twitter’da muhalefet ile ilgili siyasi tartışmalara katılırım					
12) Yasal olarak izin verilmiş gösteri, yürüyüş etkinliklerine Twitter üzerinden destek veririm					
13) Twitter’da fenomen hesaplarla siyasi konuları tartışırım					
14) Twitter’da hükümet ile ilgili siyasi tartışmalara katılırım					
15) Genel seçim sürecinde siyasi partilere dair paylaşımları beğenirim/retweet ederim					
16) Haber sayfası hesaplarına, siyasi haber ve yorumlara ilişkin kişisel düşüncelerimi iletirim					
17) Siyasi konularda görüşüm ile uyuşmayan popüler gündem #hashtagları ile paylaşım yaparım					
18) Twitter üzerinden siyasilerin kamuoyu açıklamalarını takip ederim					
19) Twitter’da hükümetin hizmetleri hakkında tartışırım					
20) Hak gaspını protesto etmek veya hak talebinde bulunmak amacıyla yapılan bir eyleme, Twitter üzerinden destek veririm					
21) Boykot paylaşımlarına Twitter üzerinden destek veririm					
22) Twitter üzerinden yerel yönetimlerin hizmetlerini takip ederim					
23) Referandum sürecinde kendi görüşümü yansıtan kararı destekleyici paylaşımlarda bulunurum					

24) Siyasi konularda görüşüm ile uyuşan popüler gündem #hashtagları ile paylaşım yaparım					
25) Propaganda amaçlı afiş paylaşımlarına Twitter üzerinden destek veririm					
26) Twitter'da güncel siyasi tartışmalara katılırım					
27) Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde hashtag paylaşımları ile popüler gündemlere dair twit atarım					
28) Genel seçim sürecinde siyasi parti liderlerine dair paylaşımlarda bulunurum					
29) Sendika tarafından düzenlenen grevlere Twitter üzerinden destek veririm					
30) Siyasetçilere gündemdeki siyasi konulara ilişkin direkt mesaj (DM) gönderirim					
31) Siyasal faaliyetlerde kullanılmak üzere Twitter üzerinden toplanan yardımlara destek veririm					
32) Propaganda amaçlı bildiri, gazete, dergi vb. haberlere Twitter üzerinden destek veririm					
33) Siyasi konularla alakalı paylaşımlarımda, siyasilerin hesaplarını ETİKETLERİM					
34) Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde etkili siyasi isimlerin hesaplarını etiketleyerek/menşinlayarak twit atarım					
35) Siyasal konulardaki e-imza kampanyalarına katılırım					
36) Yasal olmayan gösteri, yürüyüş etkinliklerine Twitter üzerinden destek veririm					
37) Twitterda takip ettiklerimle/beni takip edenlerle siyasi konularda tartışırım					
38) Kamu düzeni, siyaset ve yönetimle ilgili konularda sesimi duyurmak istediğimde Twitter'in siyasal katılım noktasında etkili bir mecra olduğunu düşünmem					
39) Twitter'da yapılan güncel siyasetle ilgili anketlere görüş bildiririm					

Ek 3. ETİK KURUL/KOMİSYON İZİNİ/MUAFİYETİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 28.01.2021-E.1187

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-46409256-300-1187
Konu : Prof. Dr. Hüsamettin Erdem Hk.

Sayın Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM
Öğretim Üyesi

Konya İlinde Yaşayan 25-34 Yaş Arası Yetişkin Bireylerin Twitter'da Siyasal Katılım Davranışlarının Değerlendirilmesi isimli araştırma projesi çalışmasının Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM'in sorumluluğunda Yardımcı Araştırmacı olarak Sema Nur BESEREK'in katılımları ile yürütülmesi ile ilgili İnsan Araştırmaları Etik Kurulumuza yapmış olduğunuz başvurunuz 26.01.2021 tarihli 2021/01/18 sayılı kararımızda değerlendirilmiştir. İlgili çalışmanızda Üniversitemizin adının geçmemesi, Covid-19 virüsü nedeniyle Ülkemizde yaşanan salgın sürecinde sosyal mesafe kurallarına ve salgın için alınan kararlara uyarak çalışmanız şartı ile kurulumuzca uygun bulunmuştur.
Çalışmalarınızda başarılar diler gereğini saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

Mevcut Elektronik İmzalar
Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
ÇAĞATAY ÜNÜSAN (İnsan Araştırmaları Etik Kurulu - İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanı) 28.01.2021 12:01
Belge Doğrulama Kodu :BEKRP89D Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/kto-karatay-universitesi-ebys>
Adres: Akabe Mahallesi Alaaddin Kapı Caddesi No:130 Karatay/Konya Bilgi için: Celaleddin ÇİBİK
Telefon:444 1251 Faks:0332 202 00 44 Unvanı: Sekreter
e-Posta:rektorluk@karatay.edu.tr Web:www.karatay.edu.tr Tel No: 444 1251-7258
Kep Adresi:kto.karatayuniversitesi@hs01.kep.tr

Bu belge, Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

